

עיבוד אותות ביולוגיים

אליאו נעמה

הפקולטה להנדסת חשמל, טכניון

הפקולטה להנדסה ביו-רפואית, טכניון

21/02/2021

מה בתכנית?

- אוטות ומערכות
- סוגים של אוטות
- קוונטיציה / דגימה
- יציג במשור התדר ע"י התמרת פורייה
- מסננים דיגיטליים
- שיעור סטטיסטי
- שיעור ממדיות רועשות
- שימושים של פונקציית הקורלציה
- התמורות משלבות של זמן-תדר
- דוגמה מסכמת

מה בתכנית?

- **אותות ומערכות**

- **סוגים של אותות**

- **קונטיזיה / דגימה**

- **ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה**

- **מסננים דיגיטליים**

- **שיעור סטטיסטי**

- **שיעור מדידות רouseות**

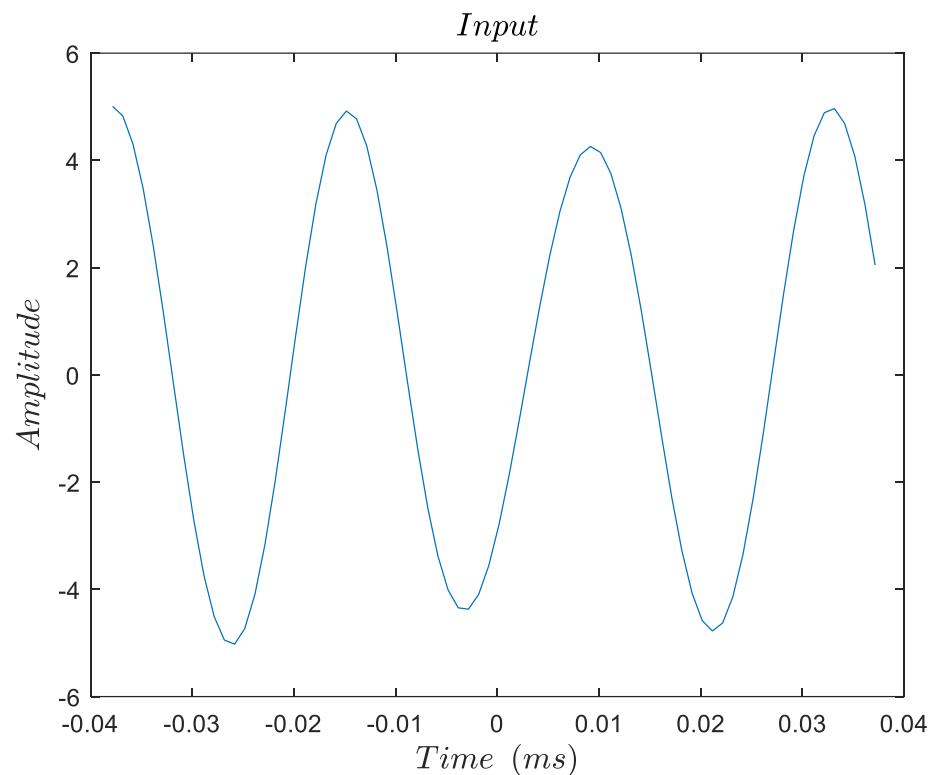
- **שימושים של פונקציית הקורלציה**

- **התמורות משולבות של זמן-תדר**

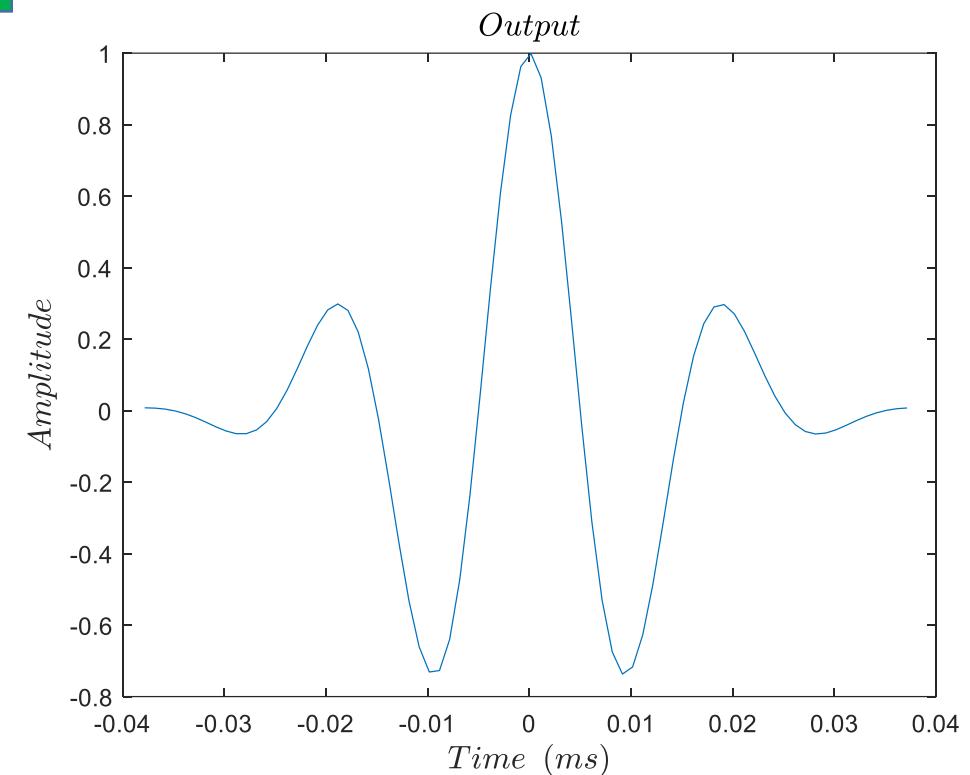
- **דוגמה מסכמת**

אותות ומערכות: כללי המשחק

אות כניסה → **מערכת** → אות יציאה

מבצע עיבוד
כלשהו על אות
הכניסה כדי לייצר
ממנו את אות
היציאה

אותות ומערכות: כללי המשחק

אות כניסה → **מערכת** → אות יציאה

Two Dimensional Input

מבצע עיבוד
כלשהו על אות
הכניסה כדי לייצר
מןו את אות
היציאה

Output

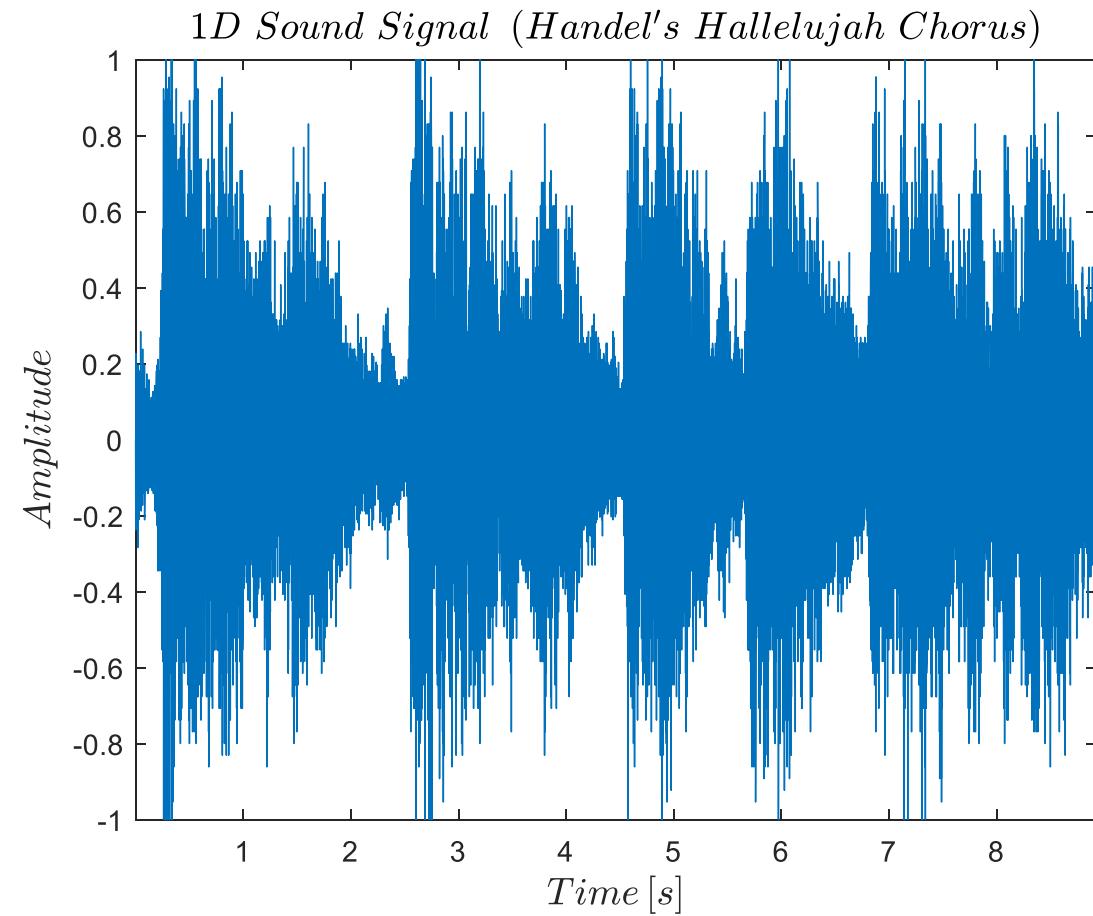
מה בתכנית?

- **אותות ומערכות**
- **סוגים של אותות**
- קוונטיציה / דגימה
- ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
- שיעור ממדידות רouseות
- שימושים של פונקציית הקורלציה
- התמורות משולבות של זמן-תדר
- דוגמה מסכמת

מה ההגדרה של אות?

- אוט הוא אוסף של אינפורציה/נתונים המתאר תופעה כלשהי (בד"כ פיזיקלית).
  - דוגמאות?
- אוטות חד-מימדיים
  - אוטות שמע
  - אוטות רפואיים כגון EEG/ECG
  - אוטות רדאר
- אוטות דו-מימדיים
  - תМОנות
  - ICO'..

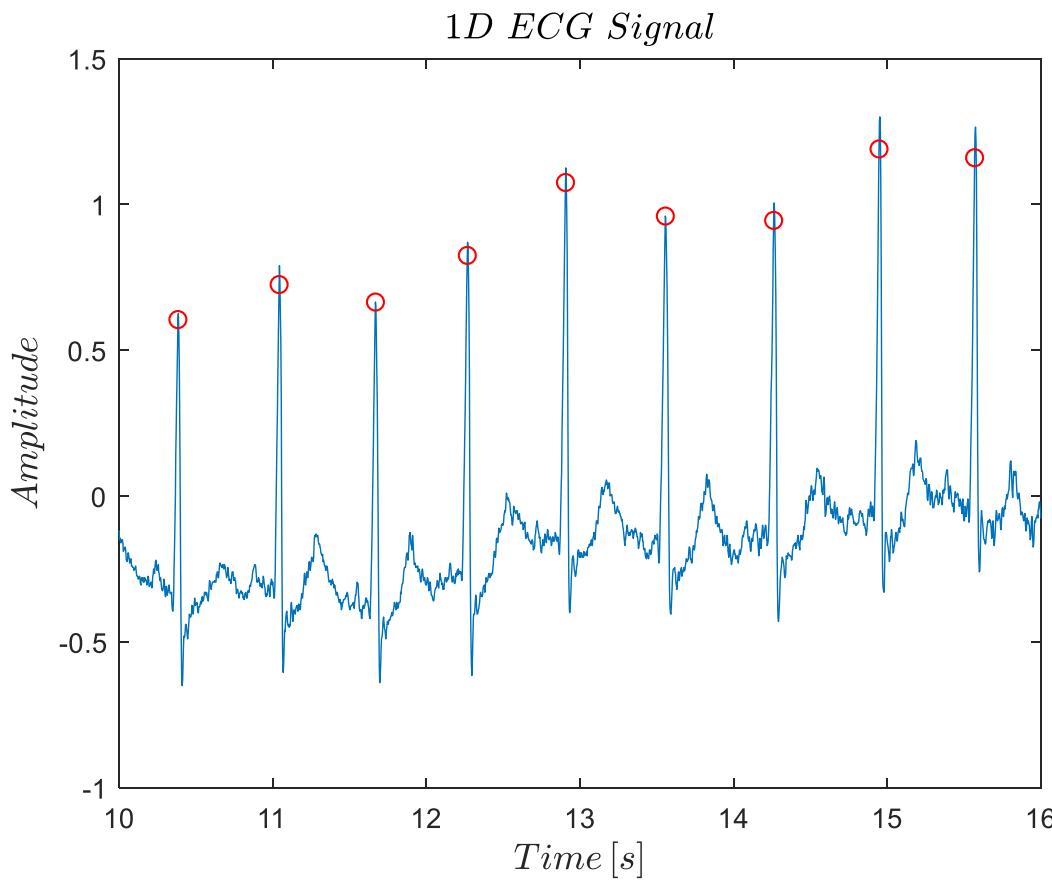
סוגים של אותות: אותות **חד-מימדיים**

- **אות שמע:**

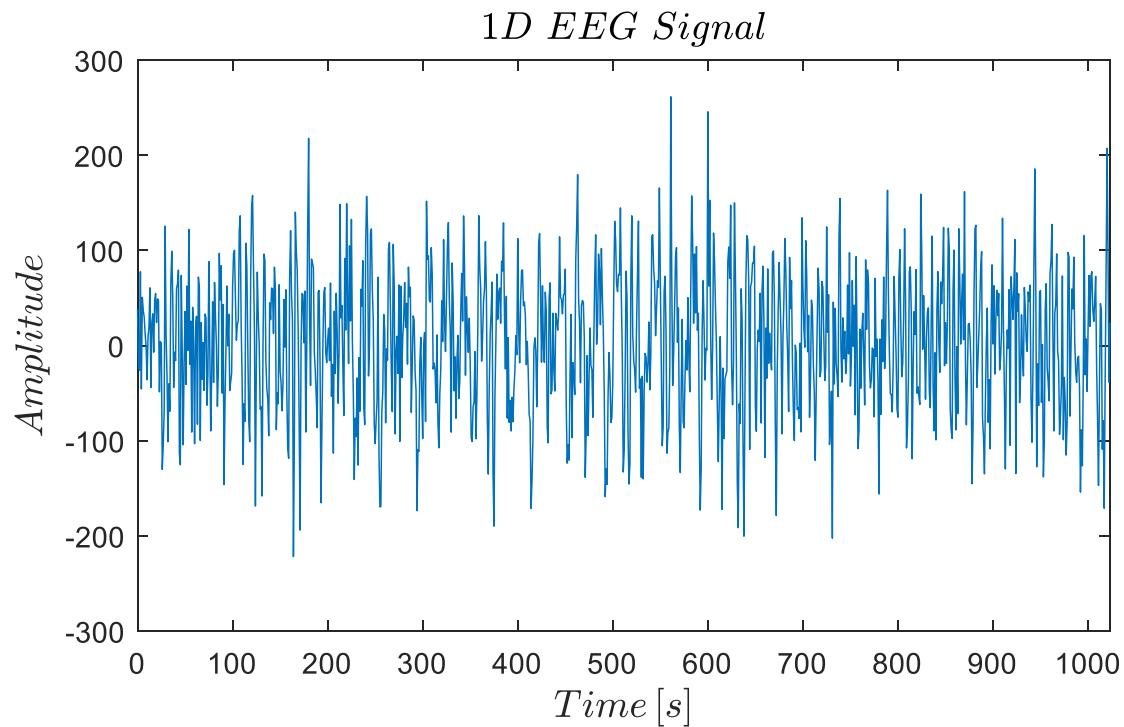
סוגים של אותות: אותות **חד-מימדיים**

- **אות ECG:**

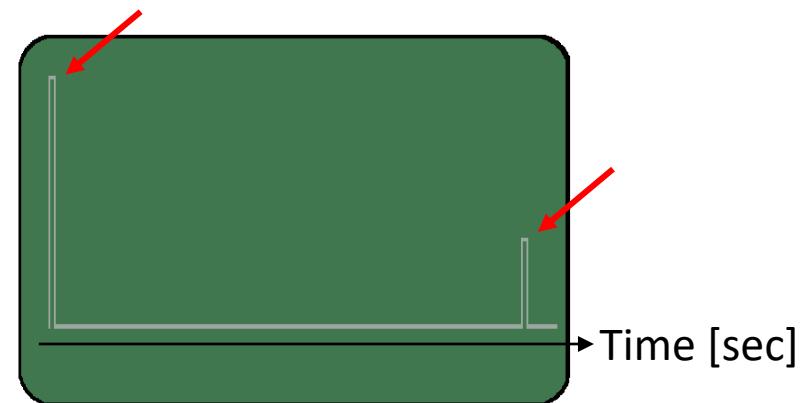
סוגים של אותות: אותות **חד**-מימדיים

- **אות EEG:**

סוגים של אוטות: אוטות **חד-מימדיים**

- אוט רדאר:

סוגים של אותות: אותות 2D-מידיים

2D “Selfie” Signal

• תМОנות "רגיLoת":

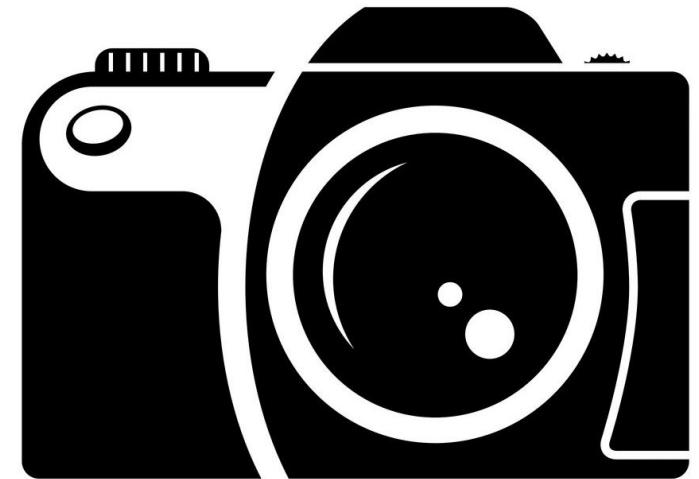

סוגים של אותות: אותות **2D**-ממדיים

2D “Nature” Signal

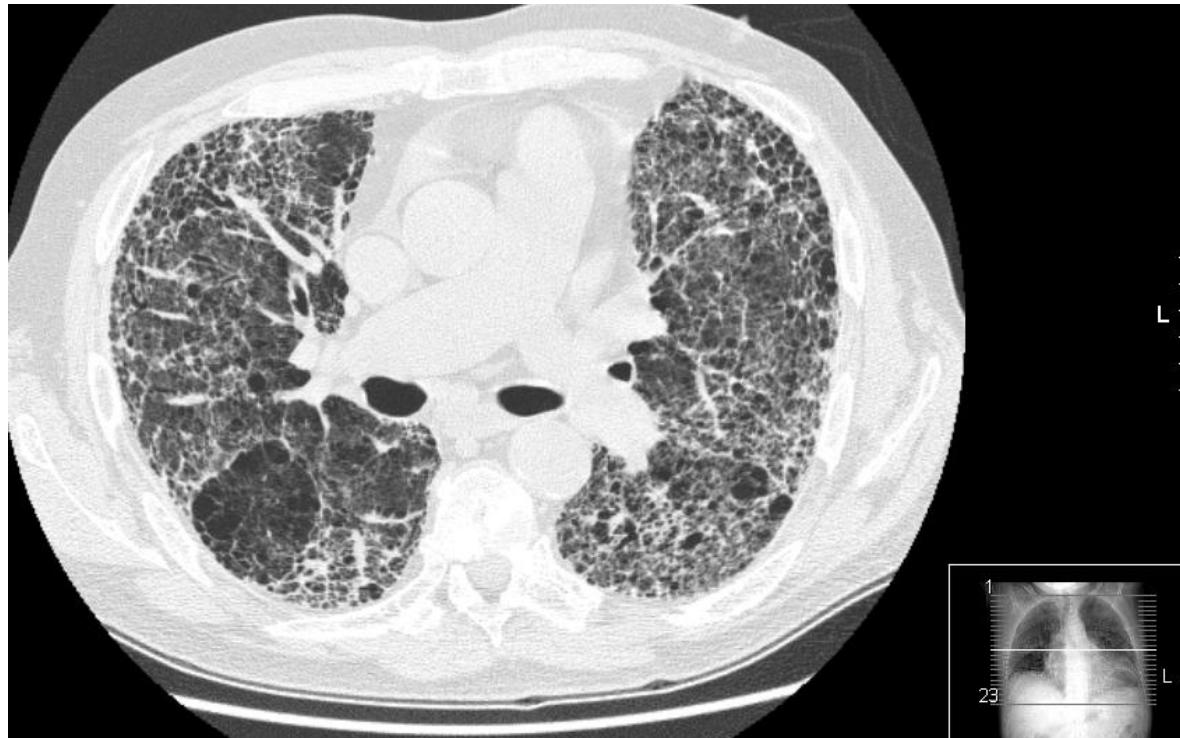
- תМОנות "רגילות":

סוגים של אותות: אותות 2D-מידיים

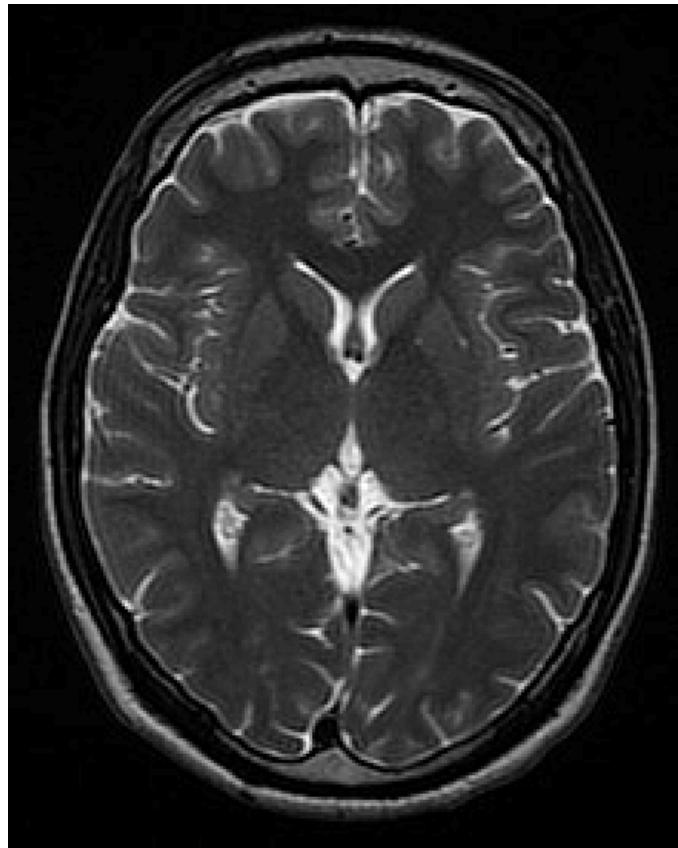
- **תמונות רפואיות - CT:**

2D CT signal

סוגים של אותות: אותות **2D**-מידיים

2D MRI Signal

• **תמונה רפואיות - MRI:**

סוגים של אותות 2D-מידים

2D Ultrasound signal

• תМОנות רפואיות - Ultrasound :

למה צריך לLearn אתות ומערכות?

- מהנדסים בונים מערכות שמעבדות אותן. אז מה?
- ישנו צורך בהבנה מתמטית של איך המערכות האלה עובדות. למה?
- הבנה מתמטית חיונית לכך שמערכות מתוכננות יפלו באופן הרצוי. זה קרייטי?
- אם מערכת נכשלה לעמוד בדרישות שהוצבו מראש בד"כ זה מלאה בתוצאות שליליות (לפעמים קטסטרופות של ממש). לדוגמה:
  - תМОנות באיכות נמוכה מרגעים בלתי נשכחים
  - אבחן רפואי שגוי
  - פרצה במערכת הביטחון האוירית
  - וכו' ..

מה בתכנית?

- **אותות ומערכות**

✓**סוגים של אותות**

- **קונטיזציה/דגימה**

• **ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה**

• **מסננים דיגיטליים**

- **שיעור סטטיסטי**

• **שיעור מדידות רouseות**

• **שימושים של פונקציית הקורלציה**

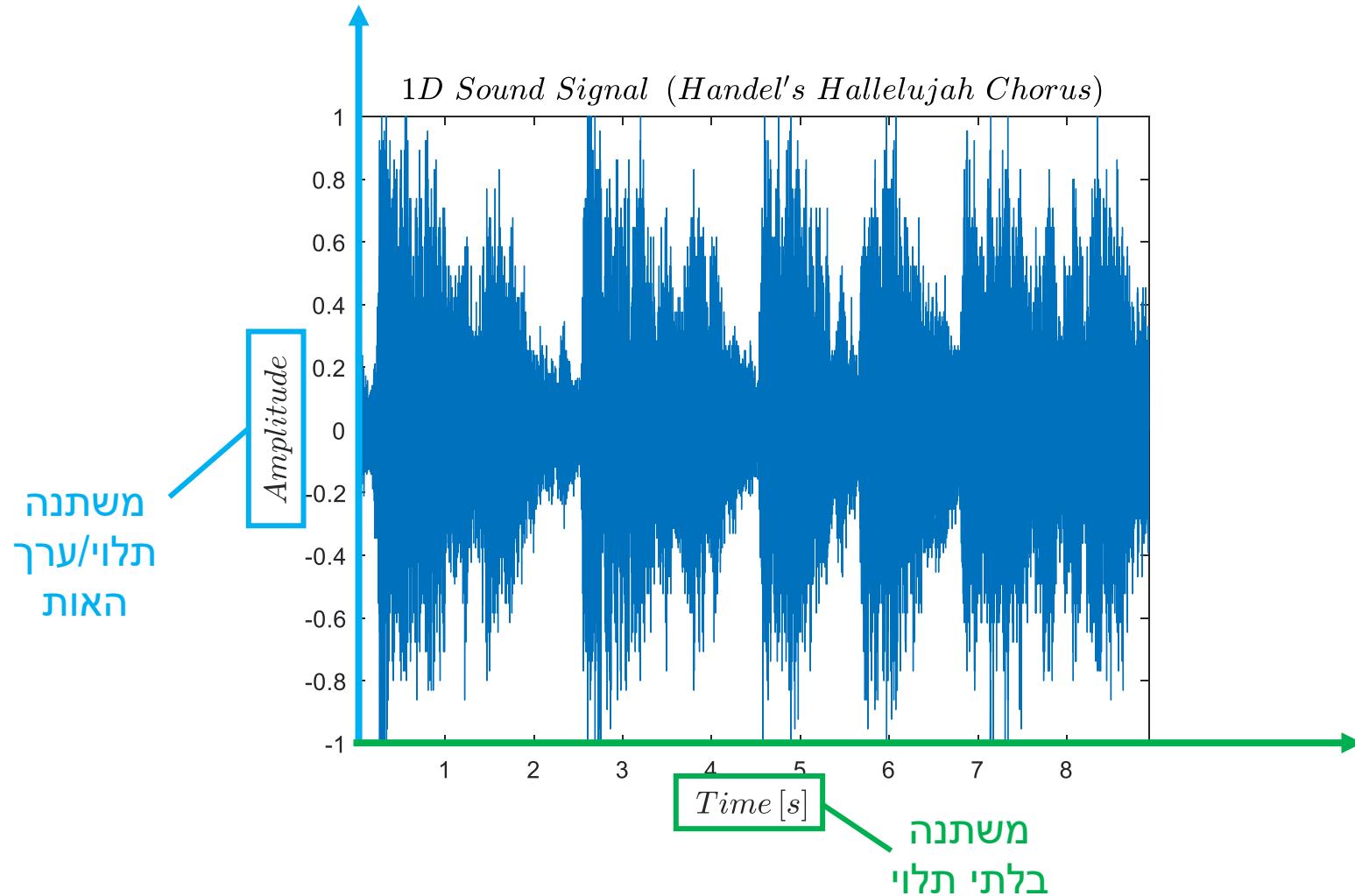
• **התמורות משולבות של זמן-תדר**

• **דוגמה מסכמת**

איך עובדים עם אותן?

- על מנת לאפיין/לעבד אותן יש צורך במודל מתמטי שיתאר את אותן.
- נהוג ליחסן על אותן כעל **פונקציה** של משתנים **בלתי תלויים** (למשל זמן עבור אותן **חדר**-מידים, או מרחב עבור אותן **D₀**-מידים), כאשר ערך הפונקציה הוא המשתנה **התלויה**/**האות**.
- אפשר לסוג אותן לתחתי-קטגוריות לפי סוג העריכים שמקבלים המשתנים **בלתי-תלויה** והמשתנה **התלויה**. ערכיהם אלה יכולים להיות **רצייפים** (**אנלוגיים/Analogs**) או **בדידים** (**דיגיטליים/Digital**).
- המעבר בין רציף לבדיד מתבצע על ידי רכיב הנקרא "דגם" (Analog to) והוא מאפשר לנו לעבד אותן באמצעות מחשב.

אותות **חדר**-מימדיים כפונקציות

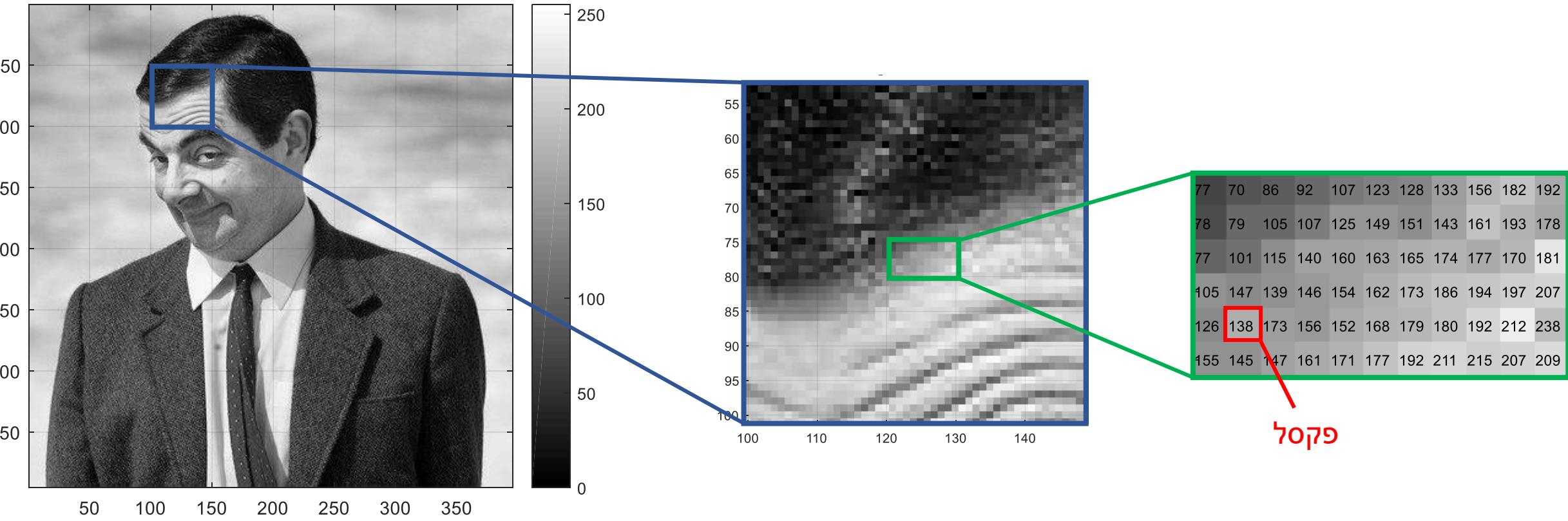

- **אותות חדר-מימדיים כפונקציה:**
- מה עם תמונות?

תמונה = מטריצה

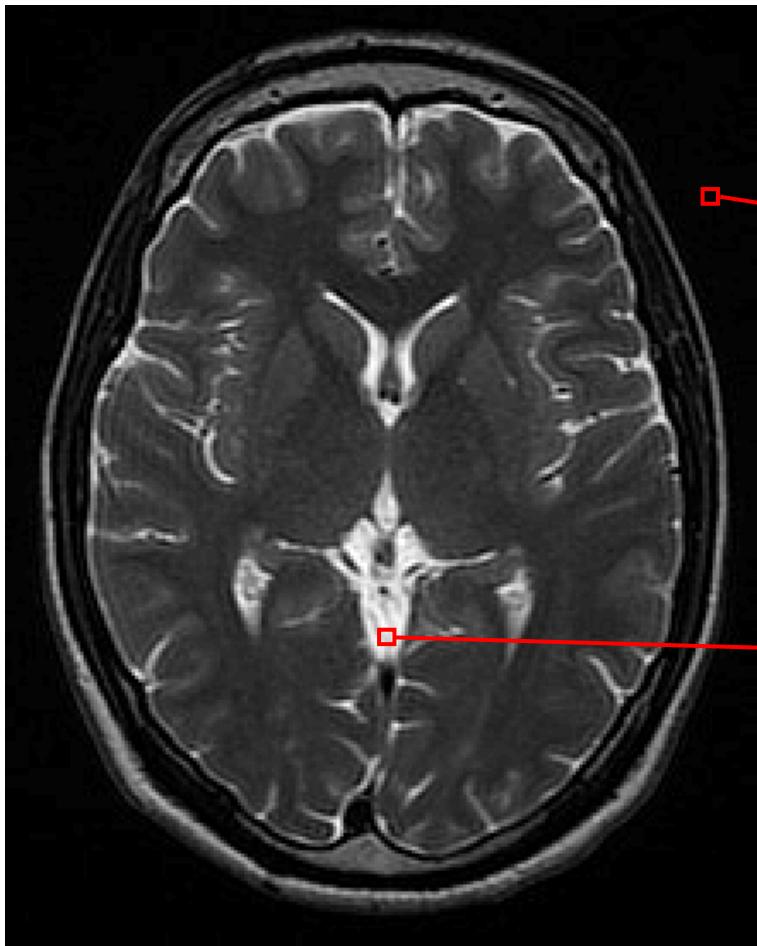
- **תמונה במחשב מוגדרת כמטריצה, כאשר כל איבר במטריצה נקרא פיקול.**

Image = Matrix

תמונה = מטריצה

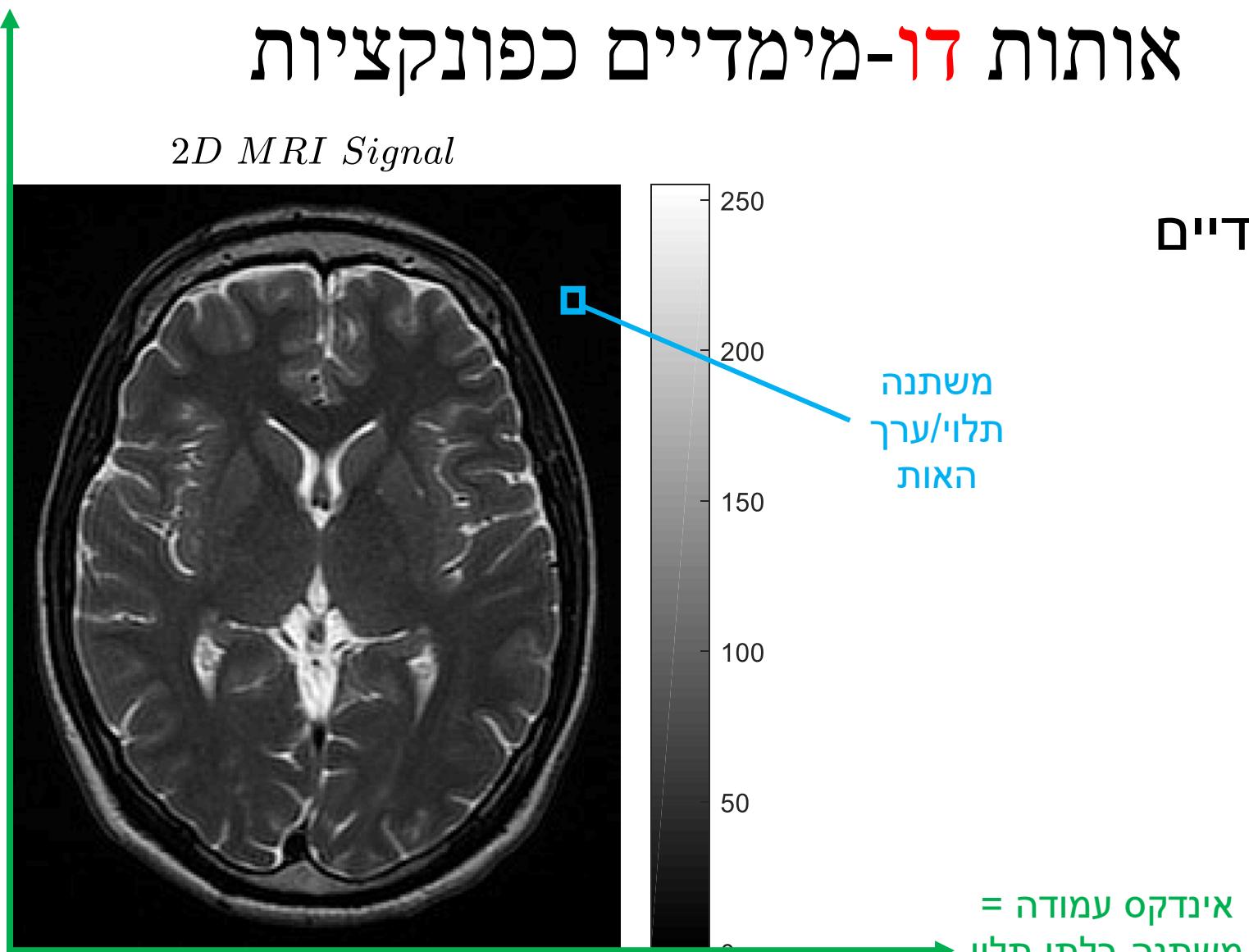
2D MRI Signal

- ערך האות בכל פיקסל נקרא רמת אפור.
- בתמונות צבע ישנו 3 ערוצים בכל פיקסל המתארים את עצמת הצבעים R-G-B.

אינדקס שורה =
משתנה בלתי תלוי
שני

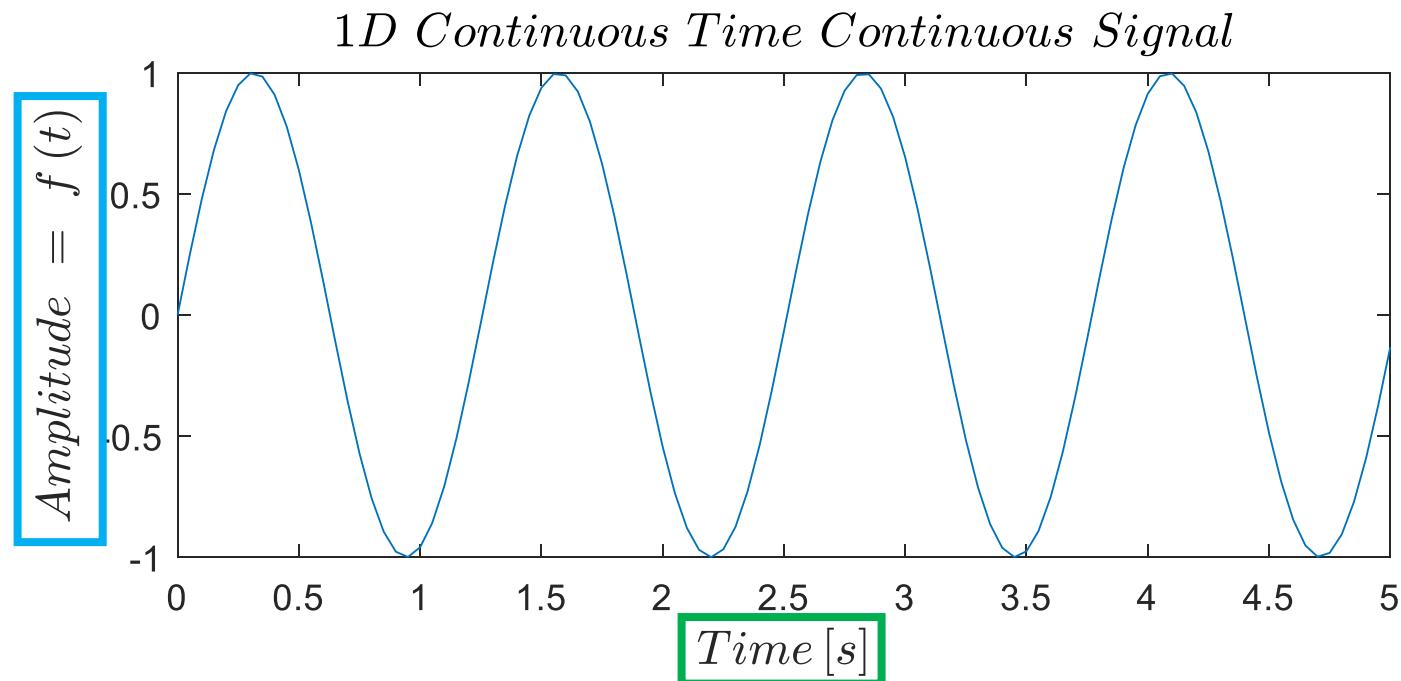
אותות 2D-מימדיים כפונקציות

- **אותות 2D-מימדיים כפונקציה:**

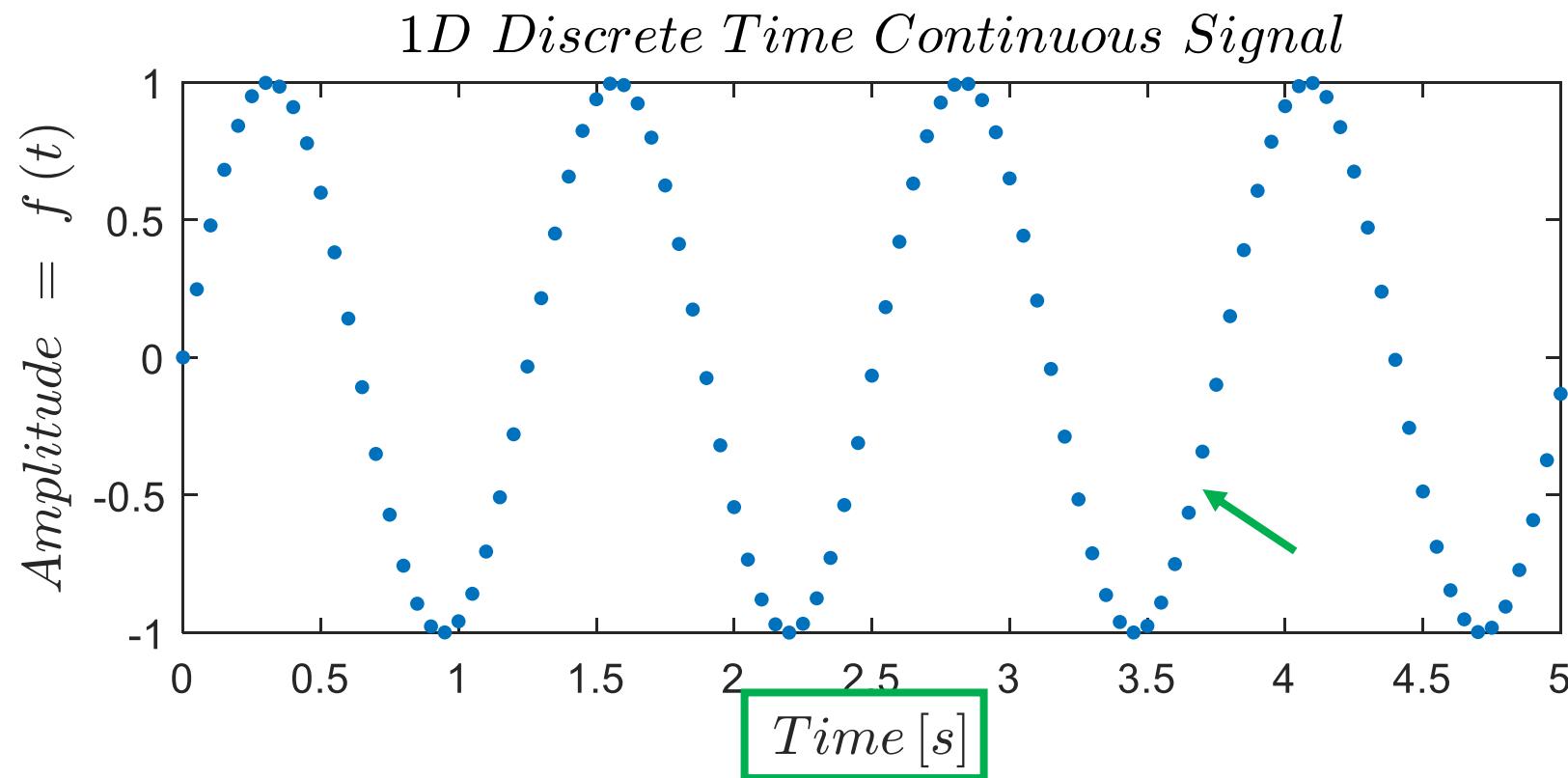
סיווג אוטות לתחתי-קטגוריות

- אפשר לסיווג אוטות ל-4 תחתי-קטגוריות לפי סוג הערכים שמקבלים המשתנים **בלתי-תלויים** והמשתנה **התלוּי**. נדגים זאת בחד-מימד.
- סוג 1: משתנה **בלתי תלוי רציף** ומשתנה **תלוּי רציף**:

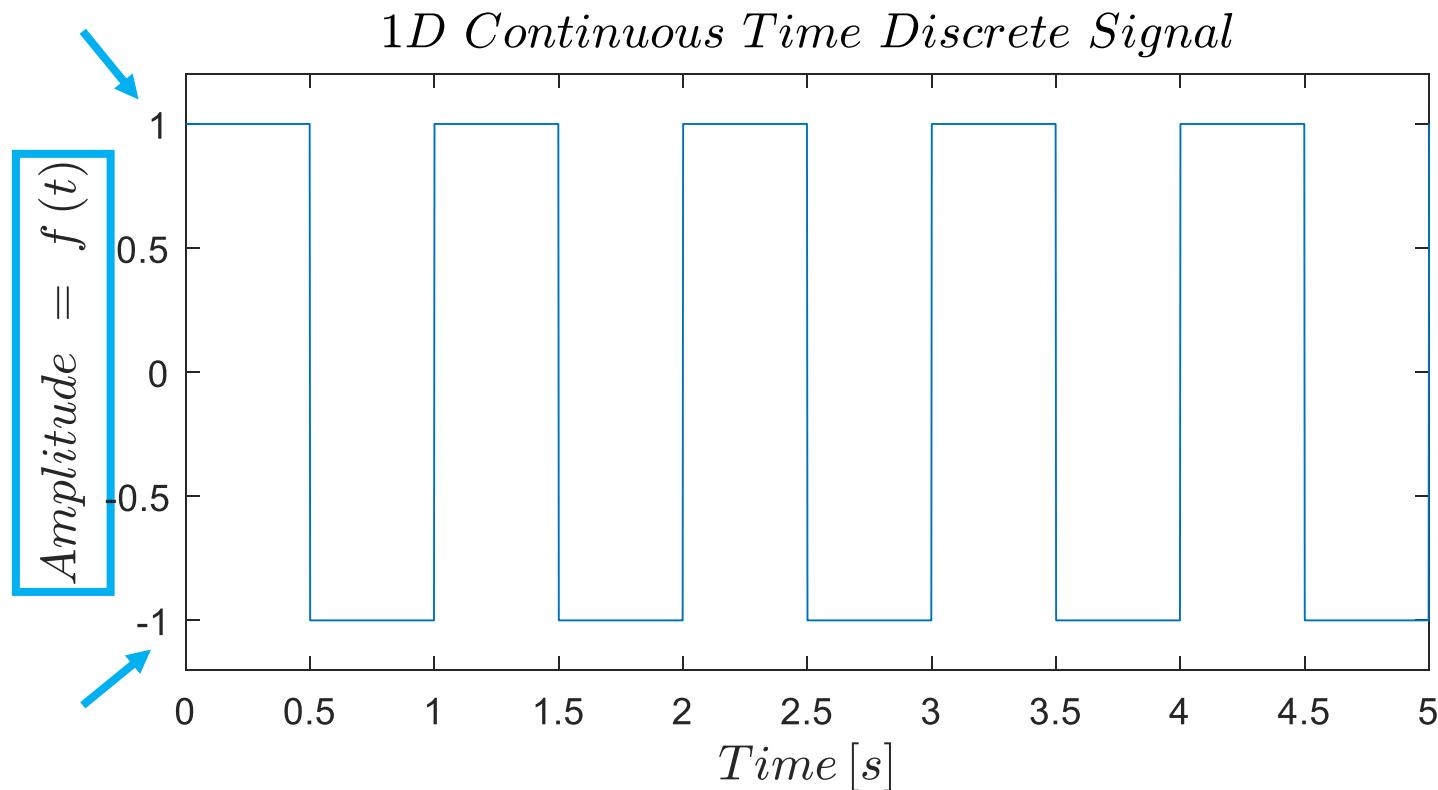
סיווג אוטות לחת-קטגוריות

- אג 2: משתנה בלתי תלוי בדיד ומשתנה תלוי רציף:

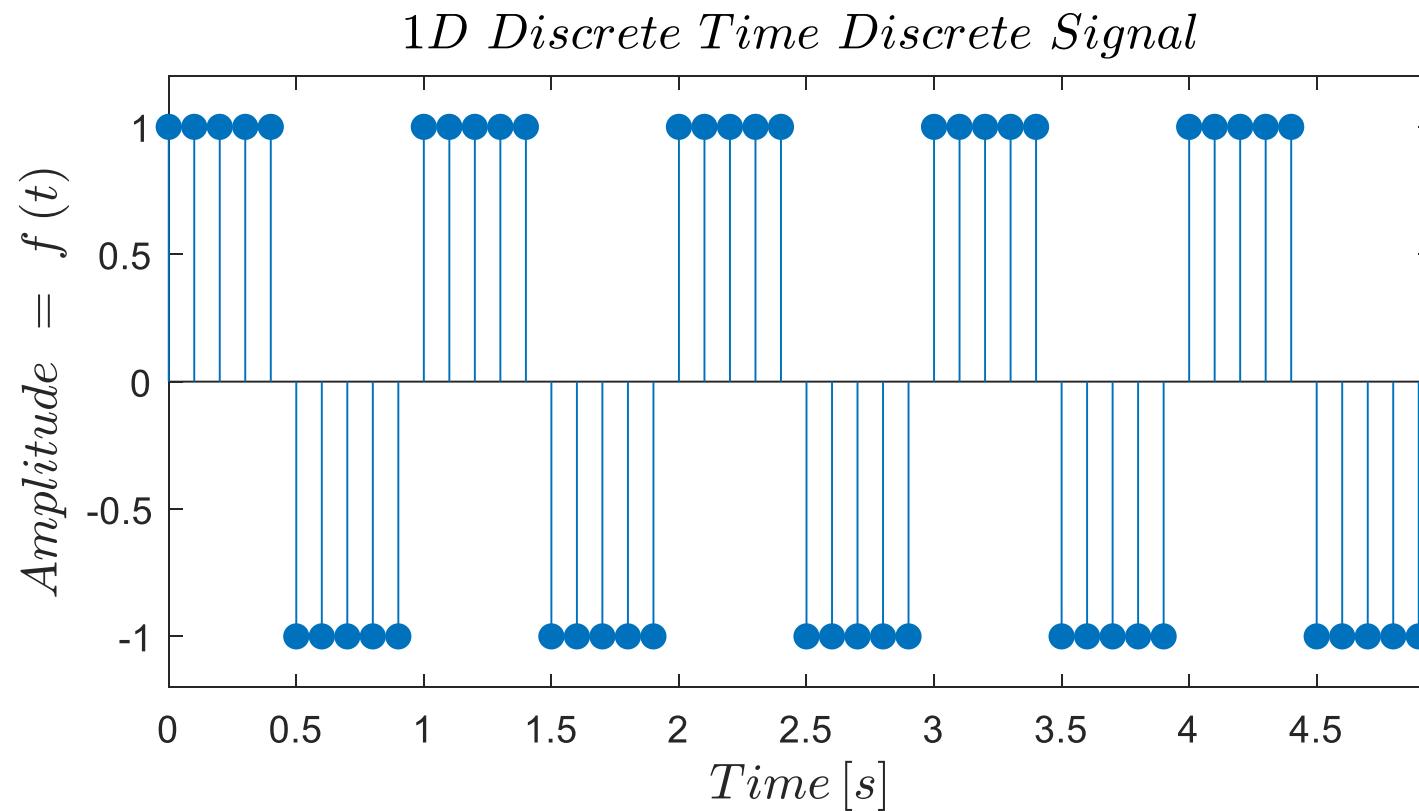
סיווג אותות לתחתי-קטגוריות

- אוג 3: משתנה **בלתי תלוי** רציף ומשתנה **תלוי בדיד**:

סיווג אוטות לחתתי-קטגוריות

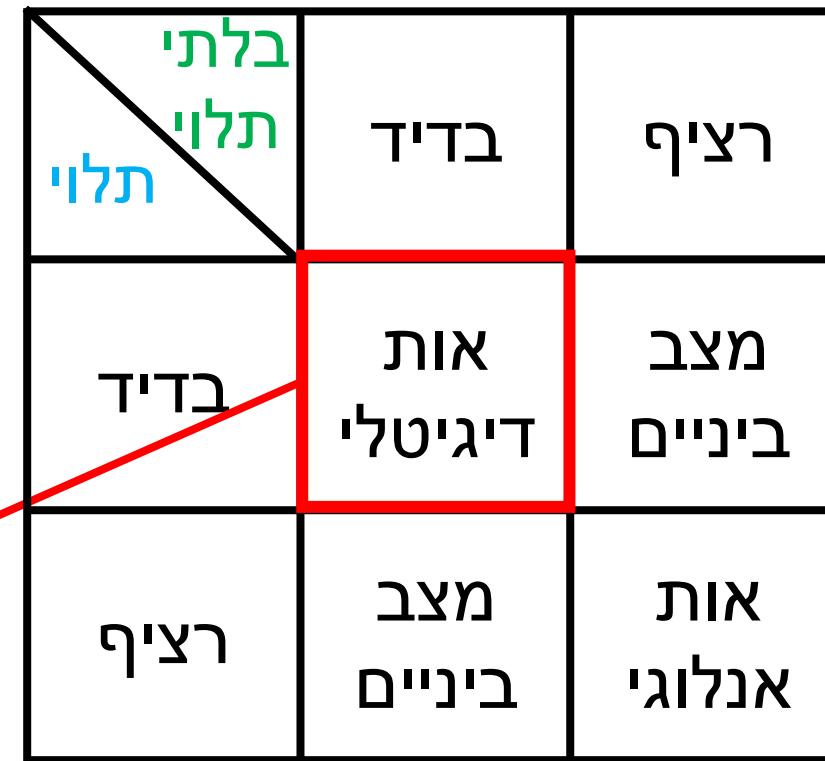
- אוג 4: משתנה בלתי תלוי בדיד ומשתנה טלוי בדיד:

אותות מסווג
זה ניתן לעבד
במחשב!

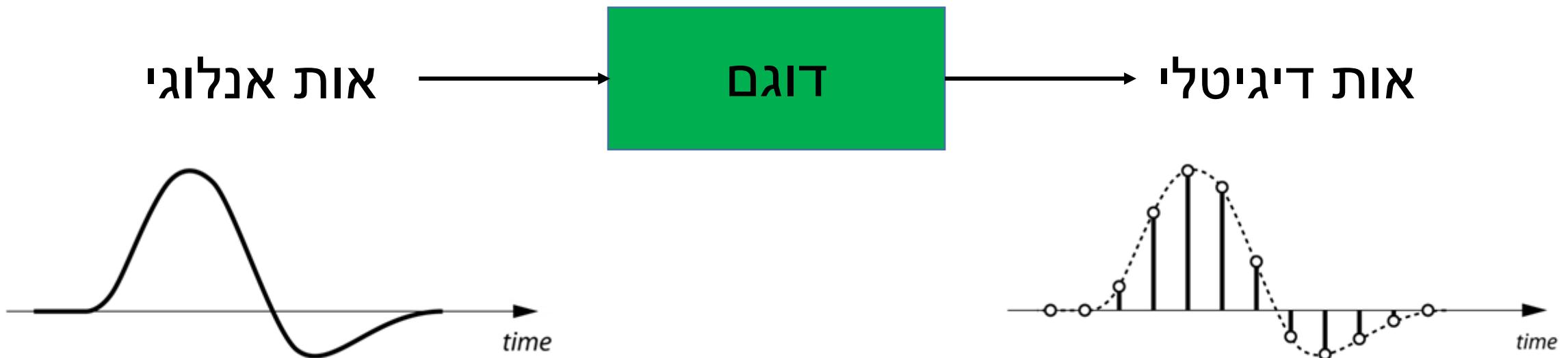
סיכום סוגי אותות

אותות שניתן
לעבך במחשב.

לוגם / Analog-To-Digital Converter

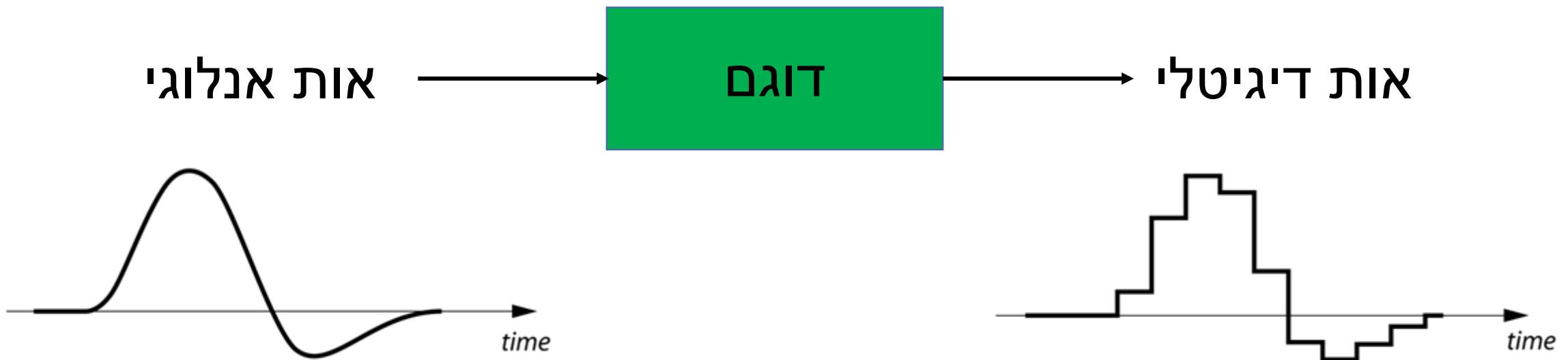
- כדי ליצג אות אנלוגי במחשב צריך להמיר אותו לאות דיגיטלי על ידי תהליך המכונה "דגימה".

- שאלה:** האם האירור לעיל מיצג נאמנה את האות במחשב?

לוגם / Analog-To-Digital Converter

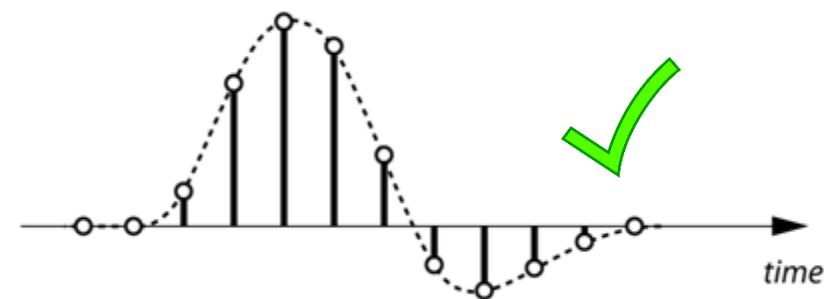
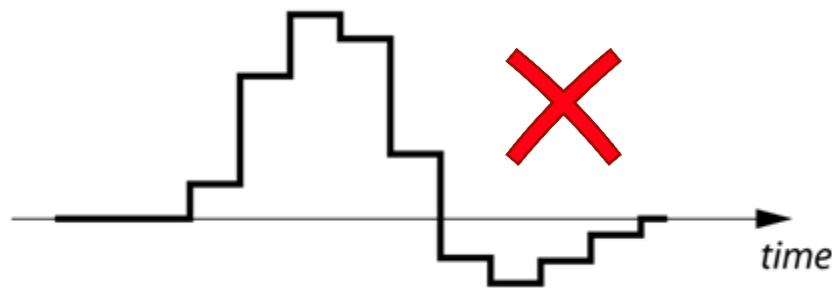
- תיאור יותר מדויק של המוצא:

- עם המחשב שיש היום הקפיצות נעשו כל כר קטנות שהפרש הוא זניח.

לוגם / Analog-To-Digital Converter

- נניח שהדיגימה באmplיטודה היא זניחה, ונתמקד בדיגימה בזמן/מרחב.

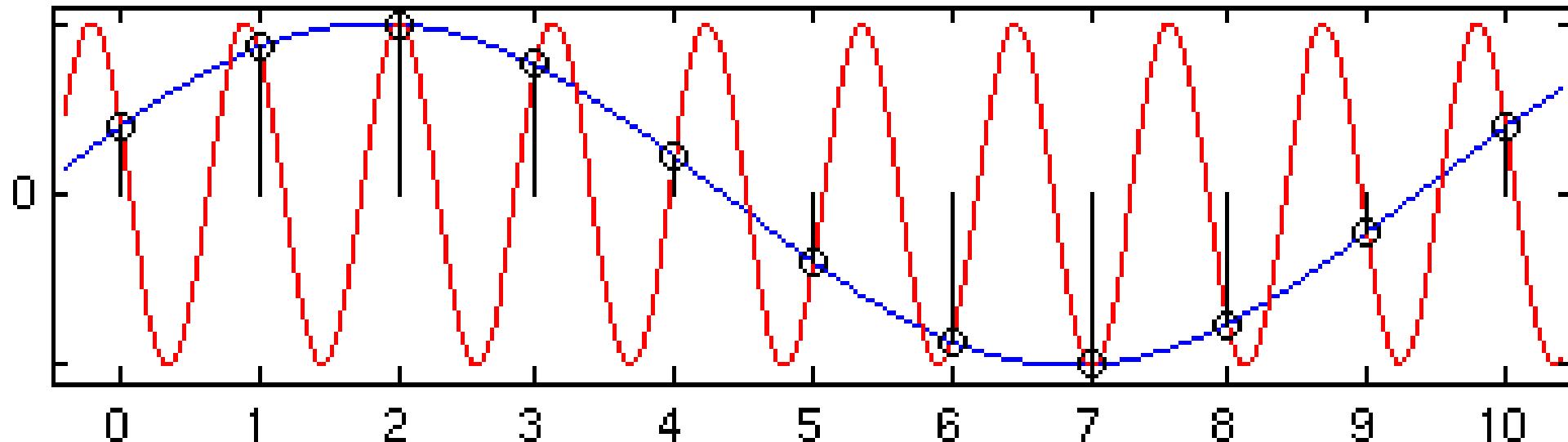
- כאשר אנחנו דוגמים חלק מהאינפורמציה הולך לאיבוד.
- שאלה: מה הוא המרווח המינימלי הנדרש בין שתי דגימות בזמן?

מה היא כמות הדגימות המינימלית הנדרשת?

- שאלה: מה יקרה אם נלקח מעט מדי דגימות?

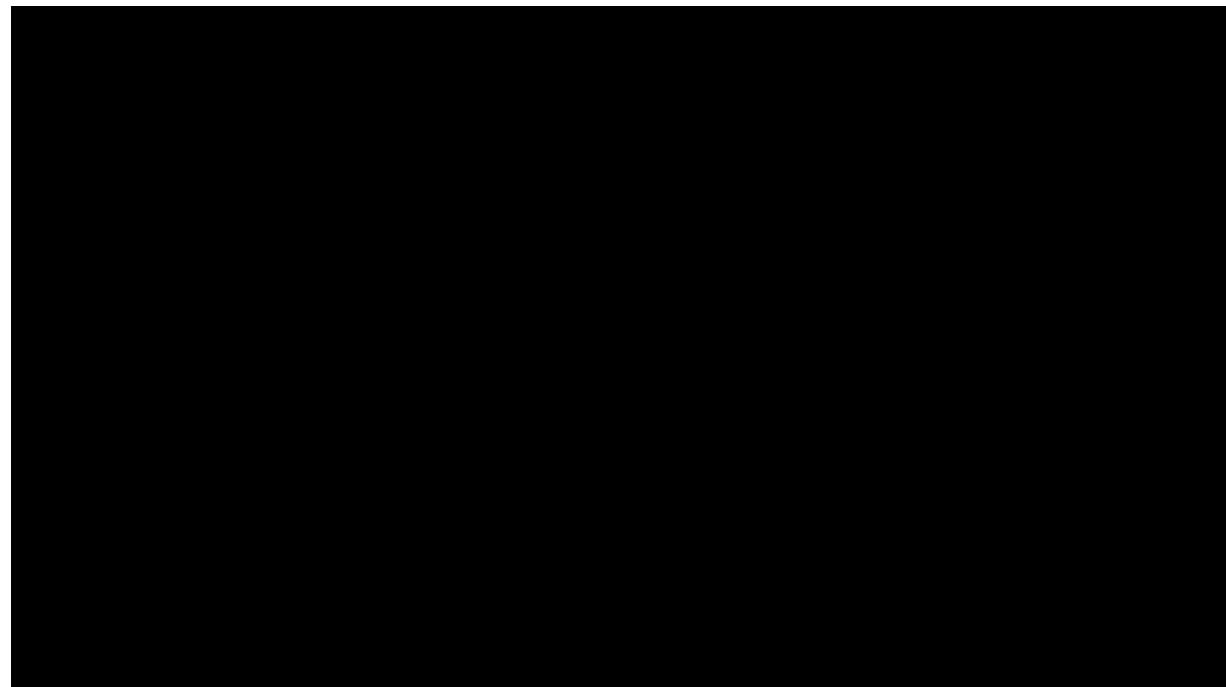

- תשובה: קצב נמוך מדי יכול לגרום לתופעת ההתחזות/Aliasing!
- דוגמה של אות סינוס:

תופעת ה-Aliasing

- איפה רואים את התופעה בחיי היום-יום?

תופעת ה-Aliasing

- איך רואים את התופעה בחיי היום-יום?

תופעת ה-Aliasing

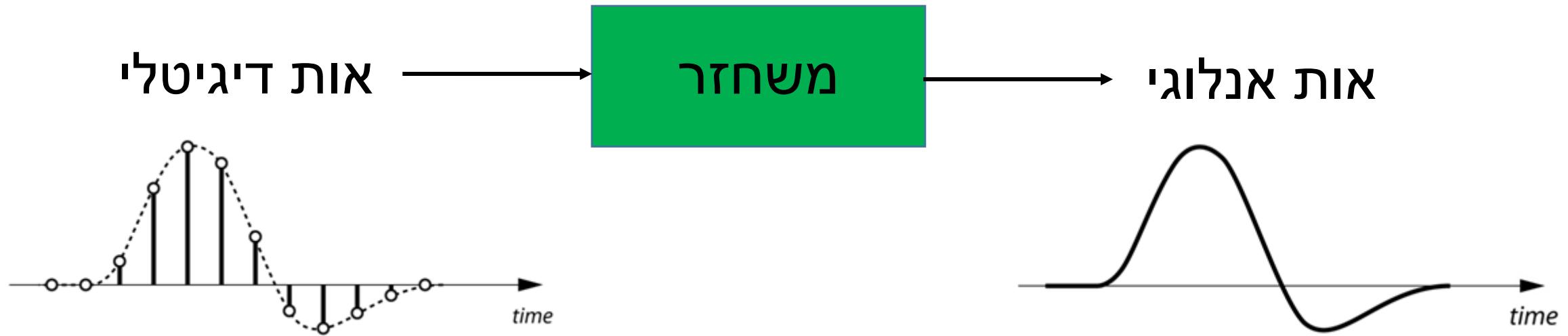
- ובכן, איך נדע מה התדר המינימלי שציריך לדגום בו על מנת שנמנע מטופעת Alias-ing?
- תשובה בפרק הבא.
- שאלה: למה לנו מלכתחילה לסביר את החיים ולדגם את אותן?

- תשובה: קל יותר לעבוד אותן במחשב! (למשל ב-Python/Matlab)
- שאלה: איך נחזיר למישור האנלוגי לאחר העיבוד?

חזרה למישור האנלוגי

- ניתן להחזיר אותו להיות אנלוגי ע"י רכיב DAC :Digital-to-Analog Converter

- זהו רכיב שמבצע תהליכי "אינטרפולציה" / "מחבר" את הנקודות בחזרה.

מה בתכנית?

- **אותות ומערכות**
  - ✓ סוגים של אותות
  - ✓ קוונטיציה/דגימה
- **ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה**
  - מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
  - שיעור ממדידות רouseות
  - שימושים של פונקציית הקורלציה
- **התמורות משולבות של זמן-תדר**
  - דוגמה מסכמת

ייצוג במישור התדר

- כדי להבין איך למנוע את תופעת ה-Aliasing נרצה לייצג את האות במישור שנקרא **מישור התדר**.
- כמובן, נרצה לפרק את האות לסכום של סינוסים/קוסינוסים עם תדירותות שונות.
- ניתן לבצע זאת ע"י התמרת מתמטית הנקראת **התמרת פורייה**.
- הייצוג במישור התדר מקל על ההבנה של האות, ומאפשר במקרים רבים ניתוח אינטואיטיבי של אוטות מורכבים.

התמרת פורייה: דוגמא עבר אוות **חד-מימדי**

- הנוסחה המתמטית שמתארת את ההתמרה נתונה ע"י:

$$\hat{f}(\psi) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t) e^{-2\pi it\psi} dt$$

- שאלה: איך זה 쉬ול לפירוק לסכום קווינטנסים וסינוסים?

$$e^{it} = \cos(t) + i\sin(t)$$

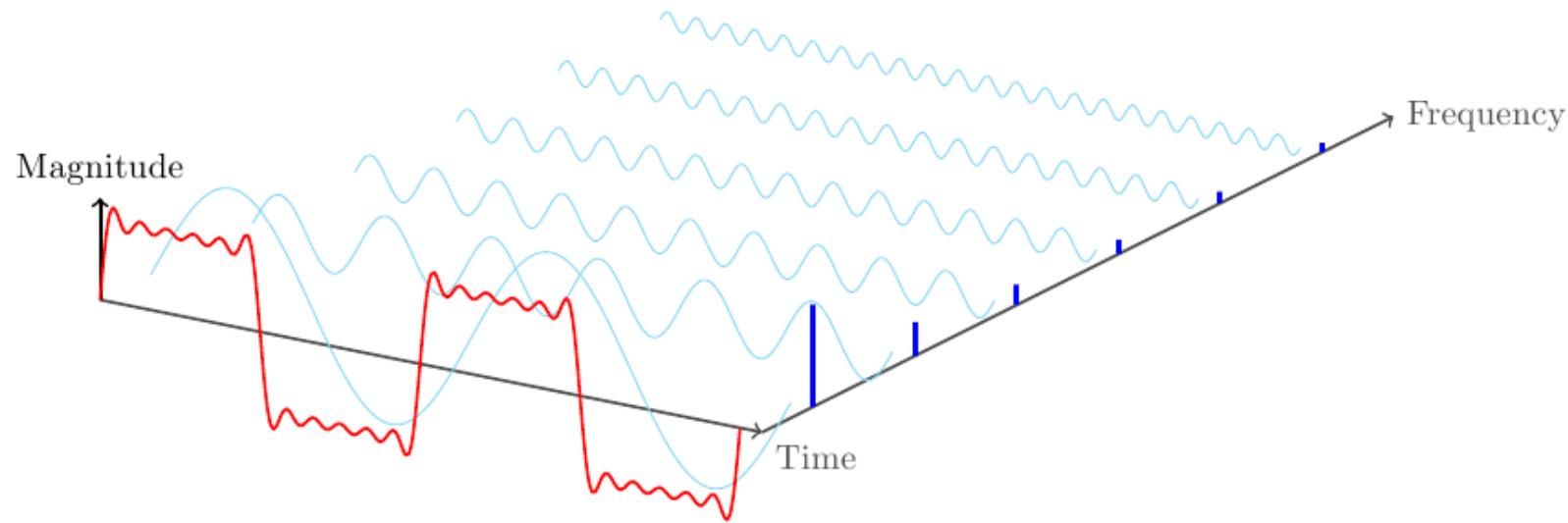
התמרת פורייה: דוגמא עברות אות **חד-מימדי**

- פירוק לסכום של סינוסים/קוסינוסים:

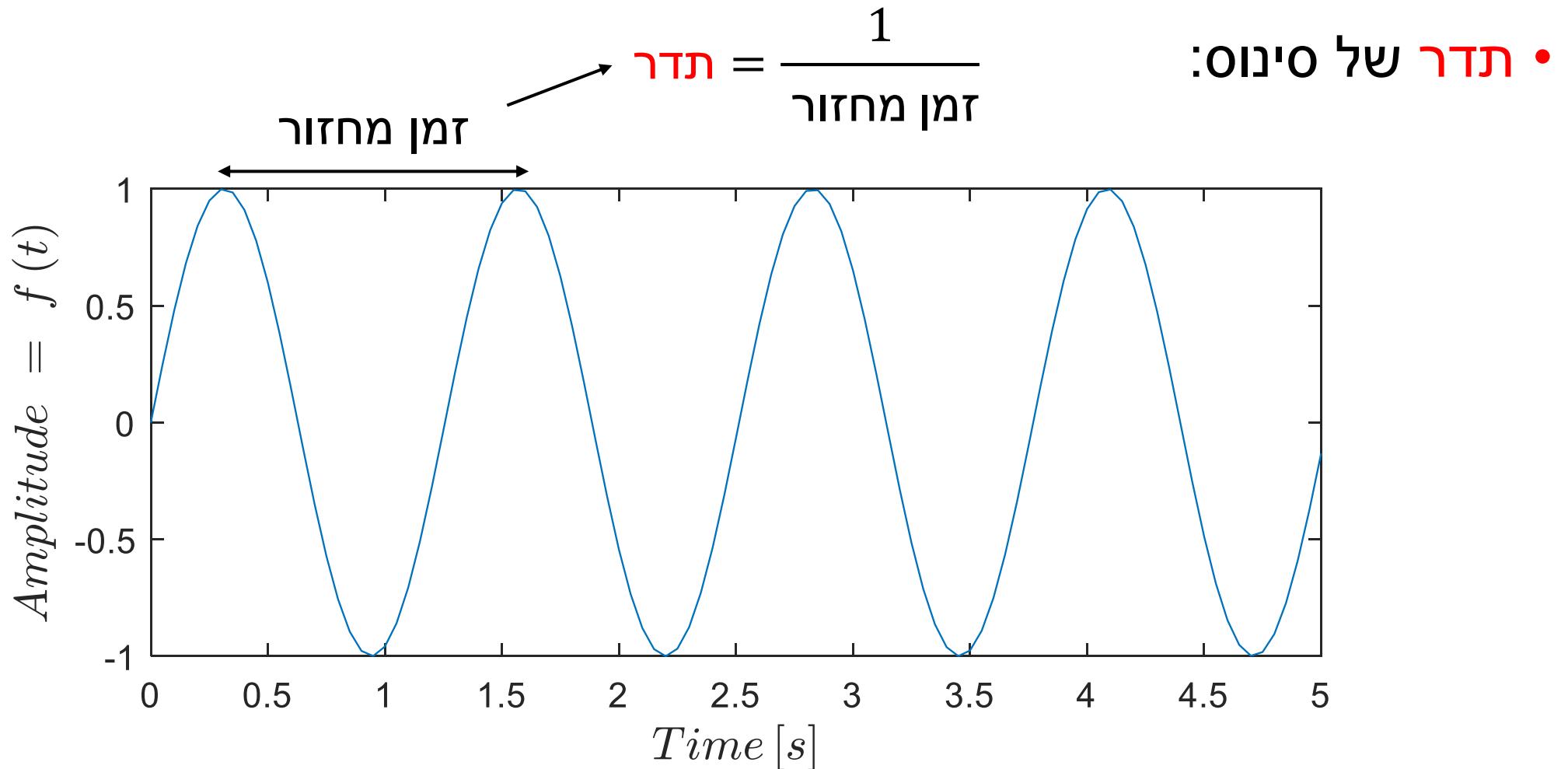
ייצוג במישור התדר

- היצוג במישור התדר הוא שקול לייצוג במישור הזמן.

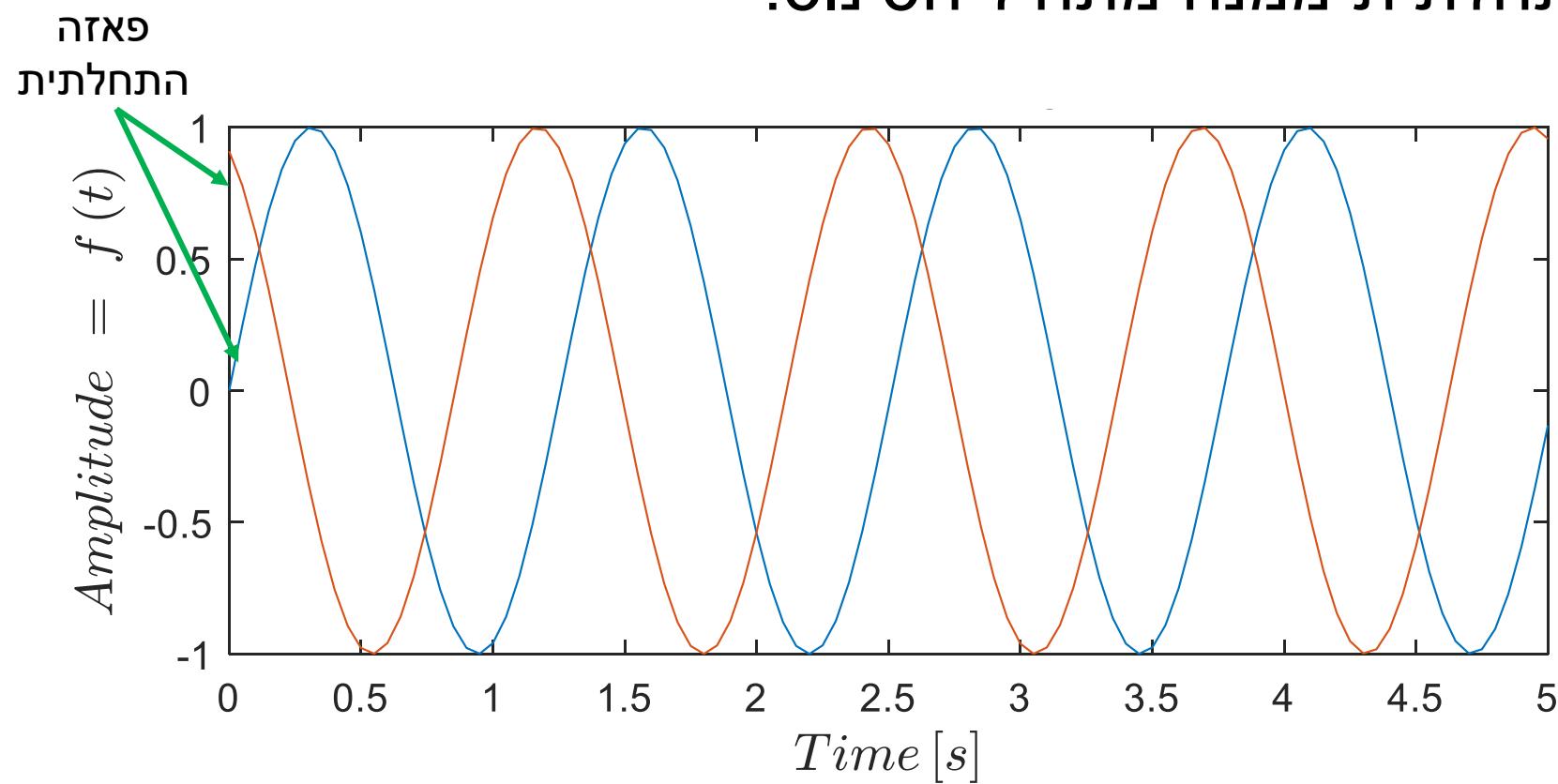
- בין היתר, ההטמרה מאפשרת לנו לנתח את קצב הדגימה המינימלי.

תדר של סינוס

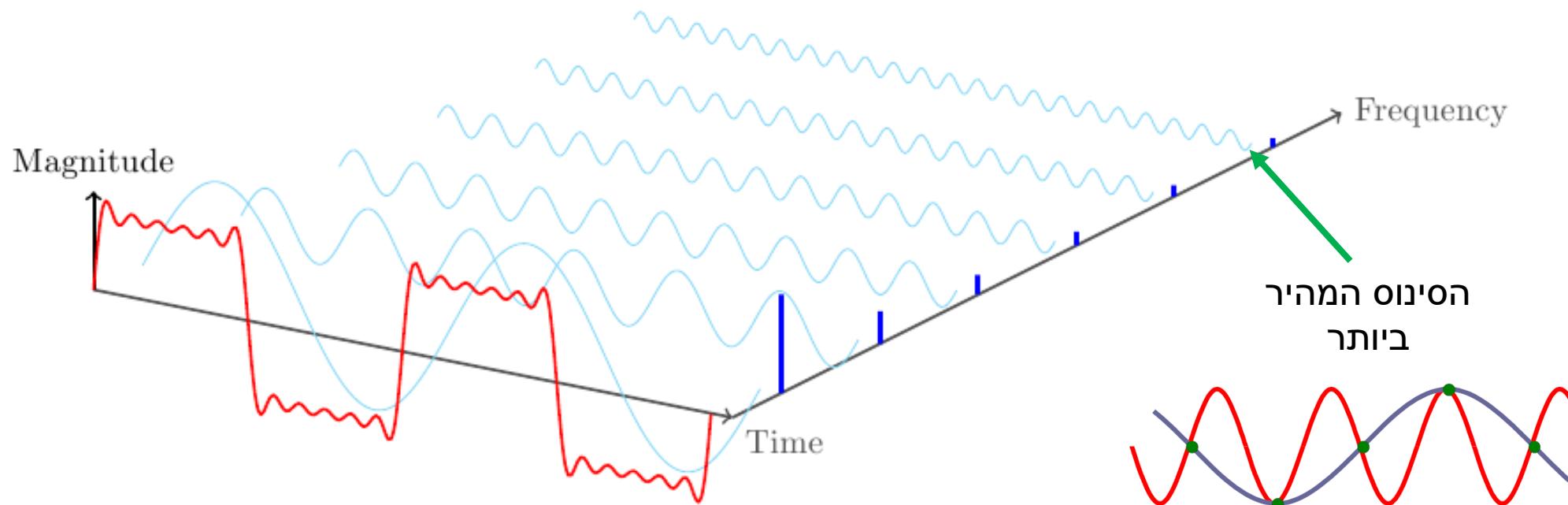
פaza של סינוס

- פaza התחלתית ממנה מתחליל הסינוס:

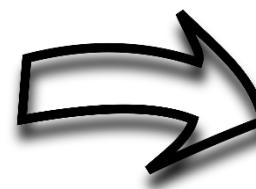
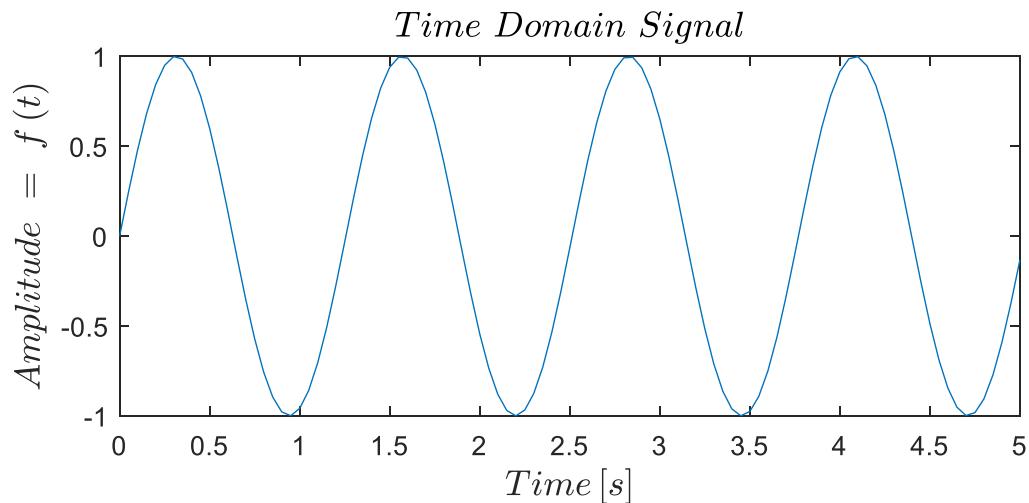
תדר נייקויסט/Nyquist

- **משפט נייקויסט:** עברו אוטות "חסומי-סרט" אם מתקיים שתדר הדגימה הוא פי שניים מוגבר מהר מאשר בioter, ניתן לשחרר את האות מהדגימות שלו באופן מושלם.

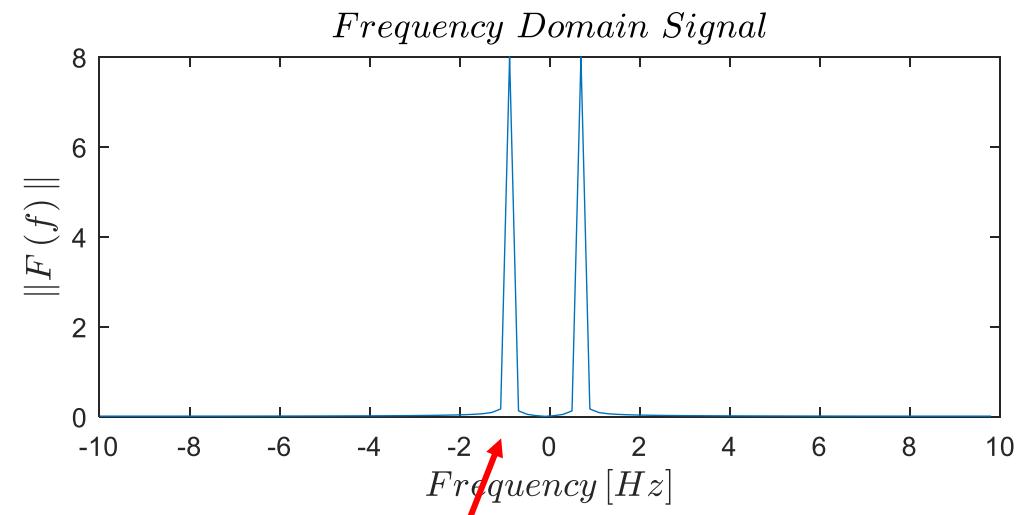

ייצוג במישור התדר: דוגמא 1:

- אות סינוס חד-מימדי:

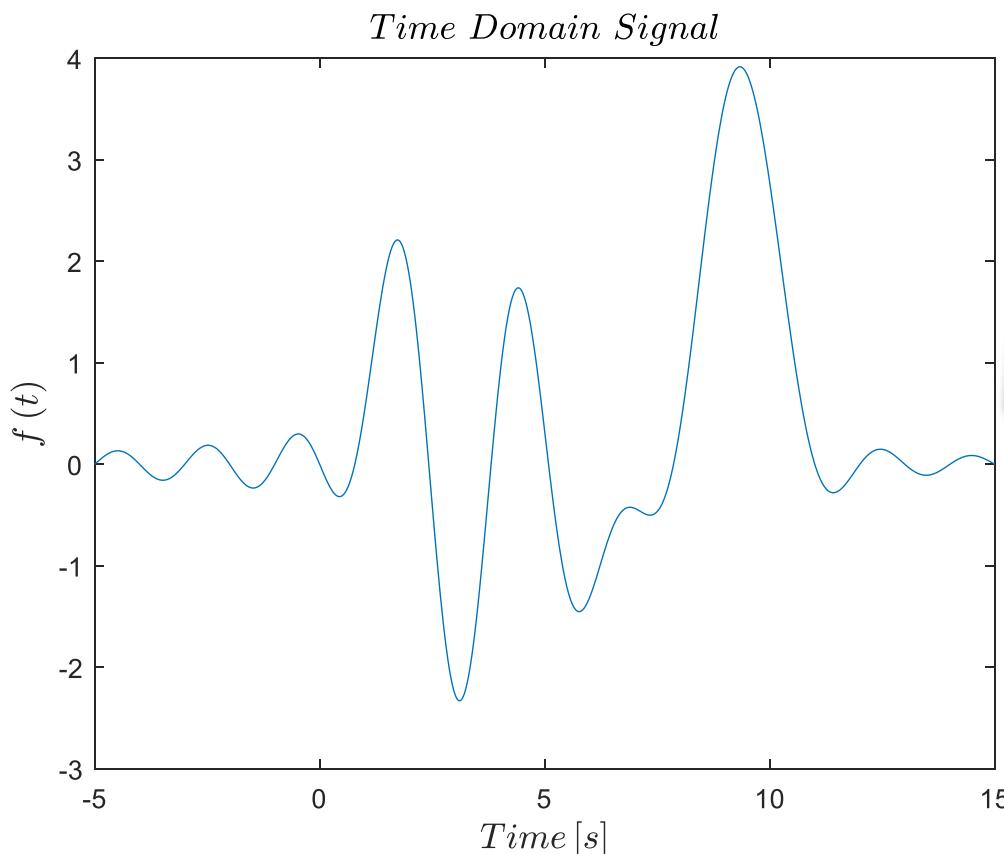
התמרת
פורייה

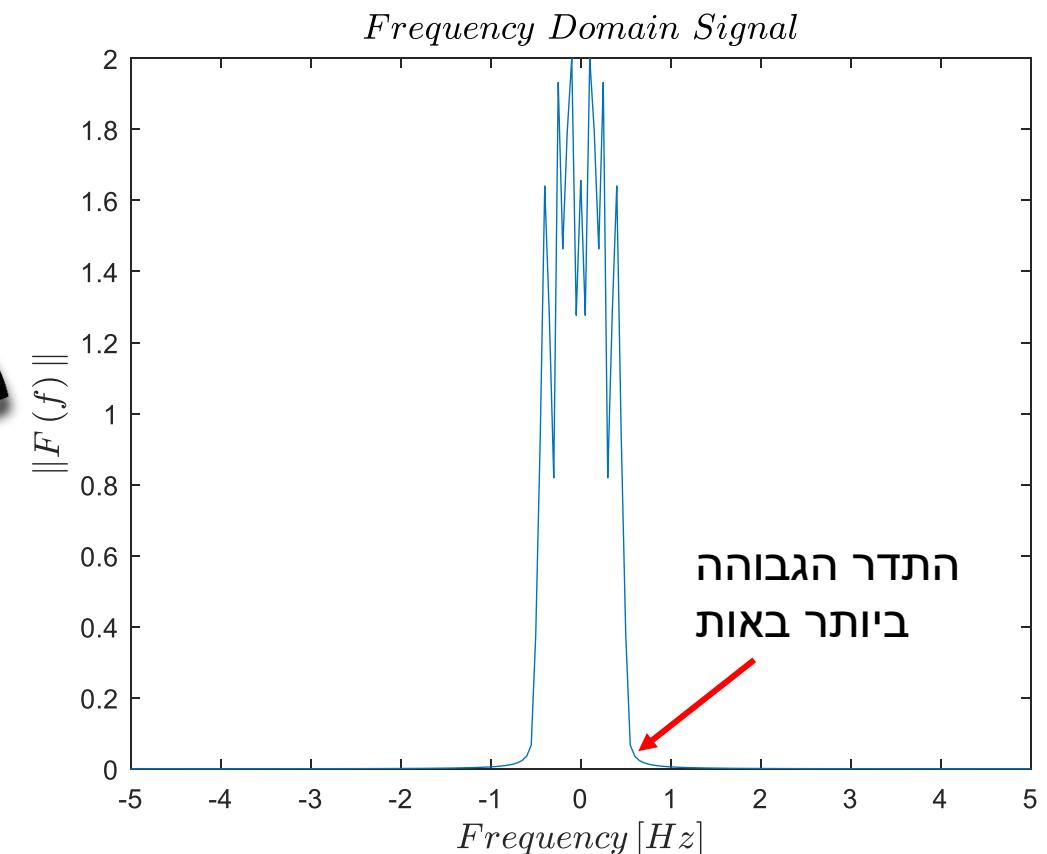
התיאור הופך
להיות "קומפקטי"
במישור התדר

ייצוג במישור התדר: דוגמא 2:

- אות "מורכב" **חד-מימדי**:

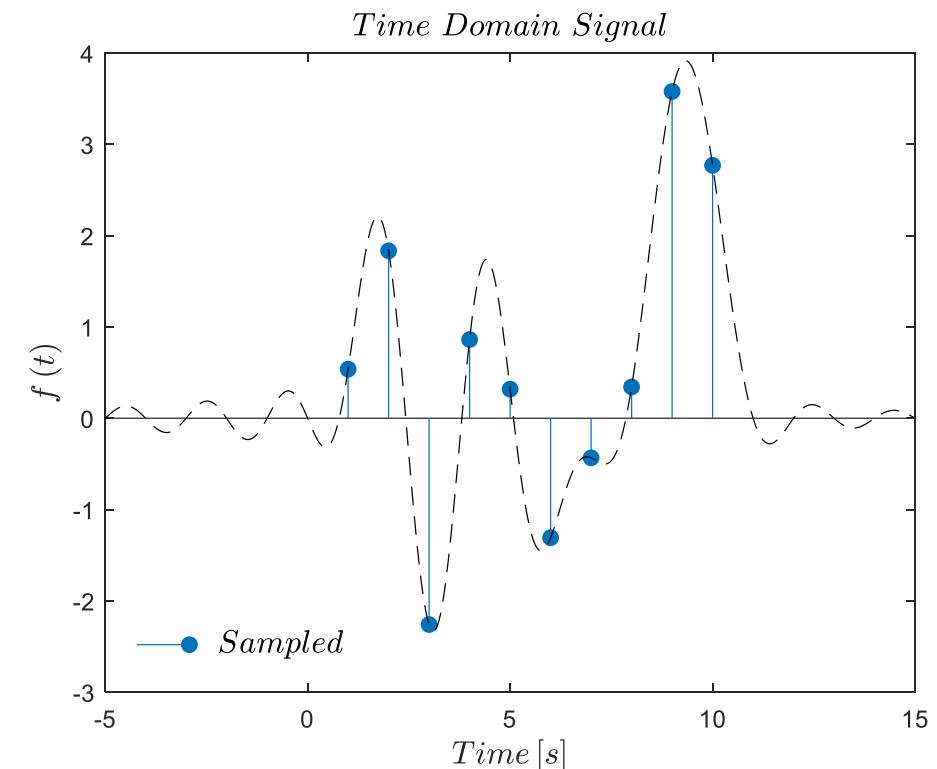
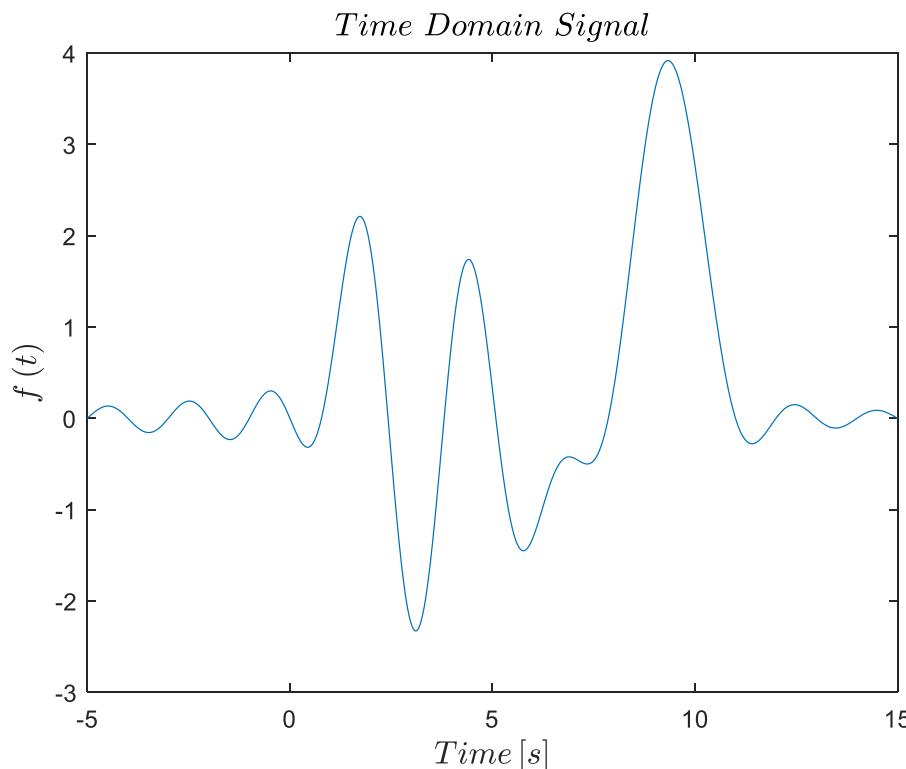
התרמת
פורייה

התדר הגבוה
ביותר באות

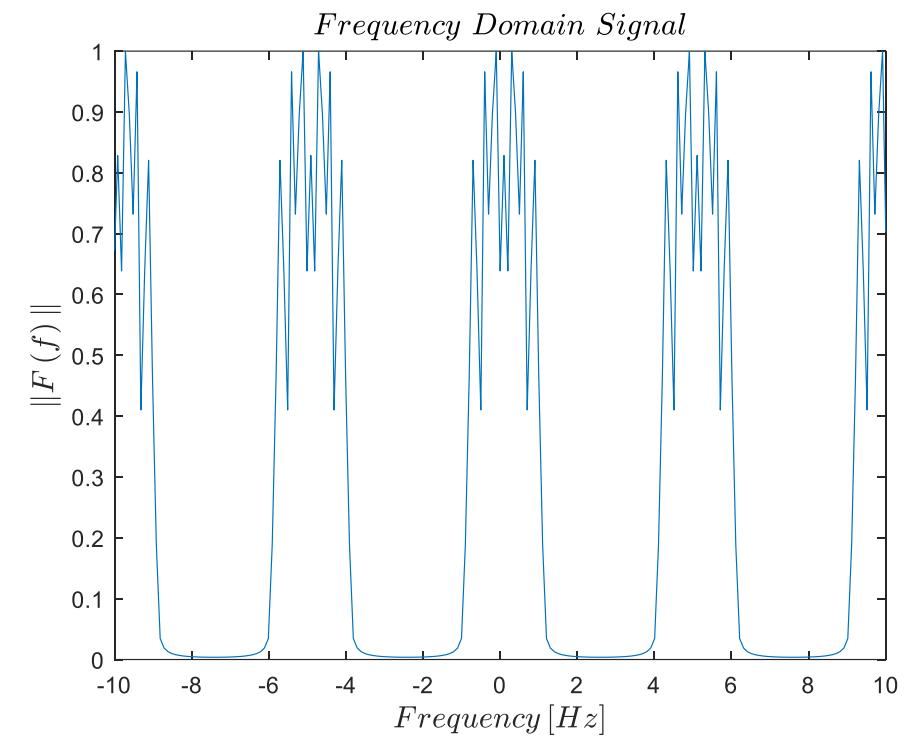
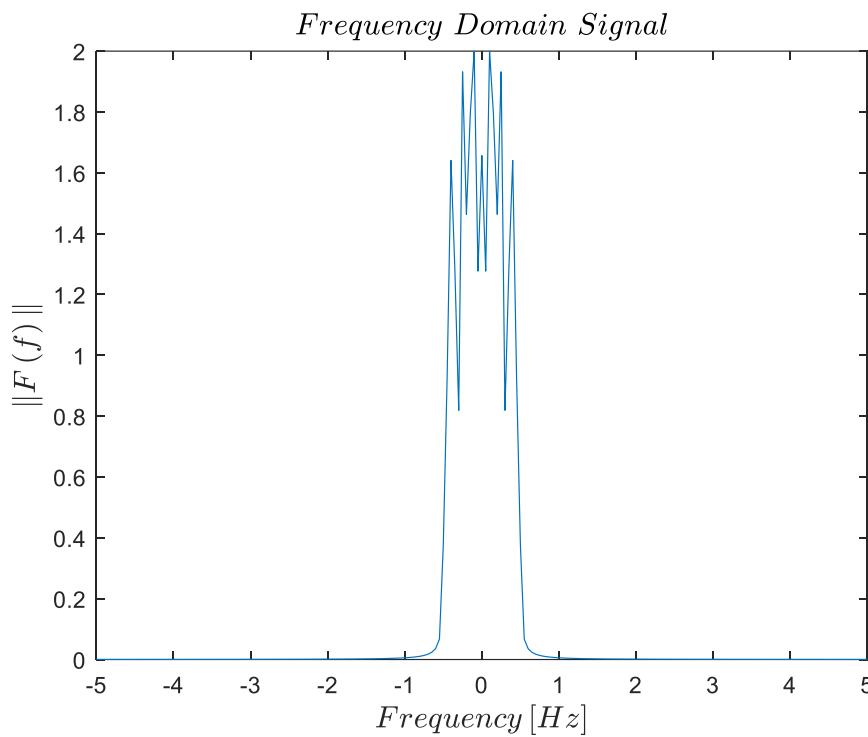
משפט ניוקויסט במשור התדר

- דגימה במשור הזמן = שכפולים במשור התדר:

משפט ניוקויסט במשור התדר

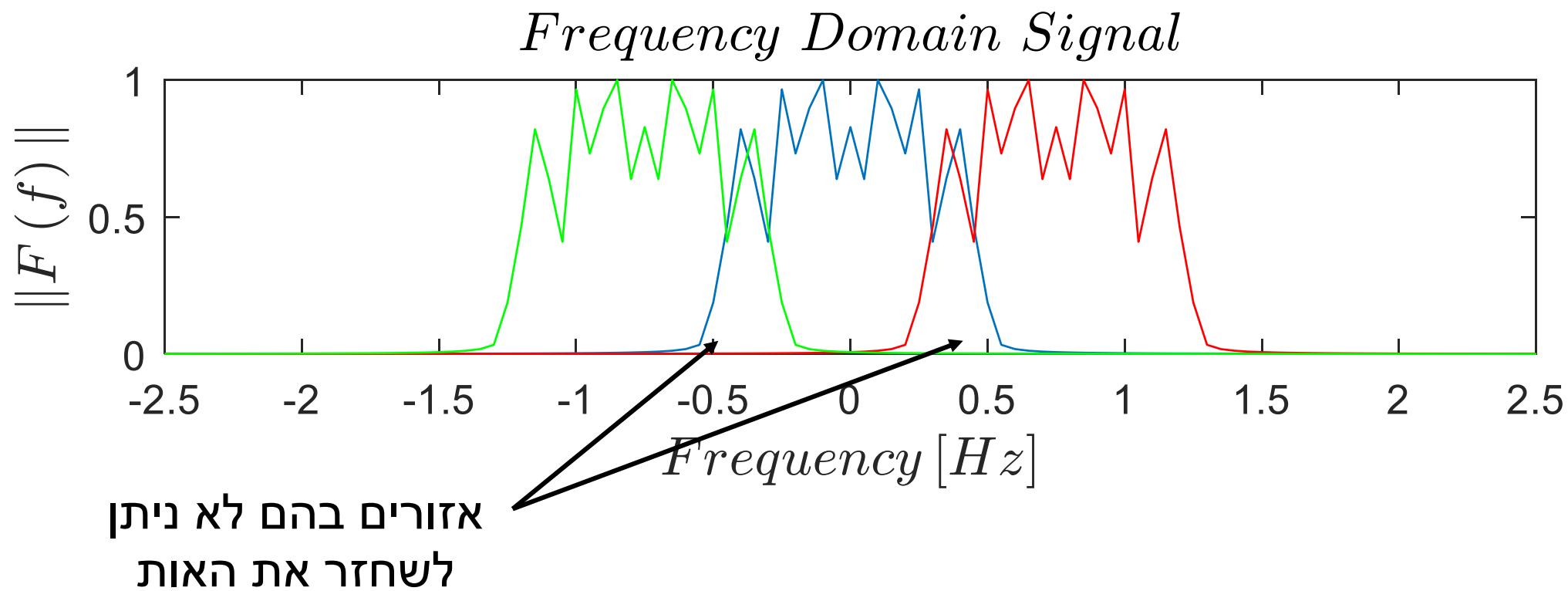
- דגימה במשור הזמן = שכפולים במשור התדר:

מרחך הZZה =
תדר הדגימה

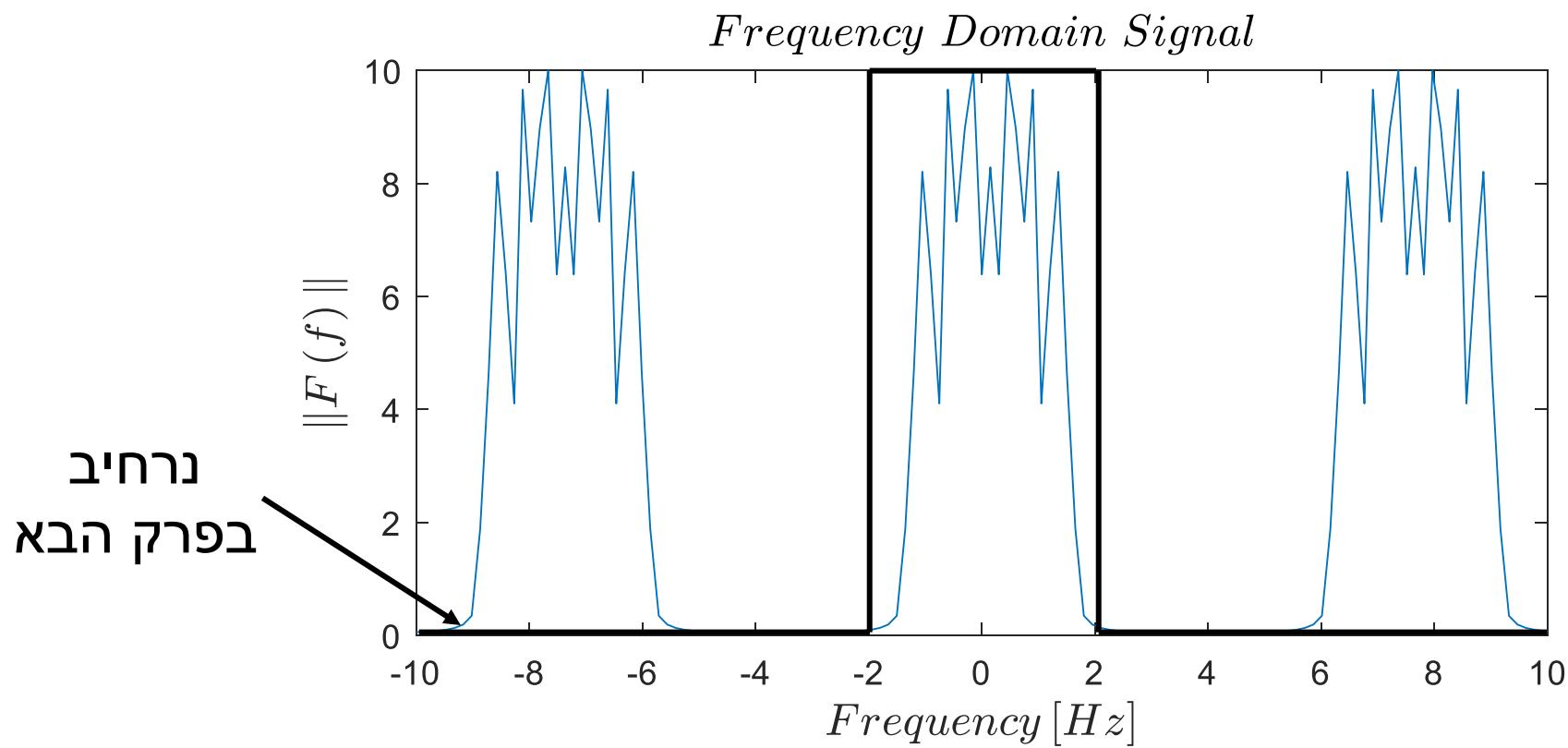
משפט ניוקויסט במשור התדר

- תופעת ה-Aliasing = השכפולים עולים אחד על השני:

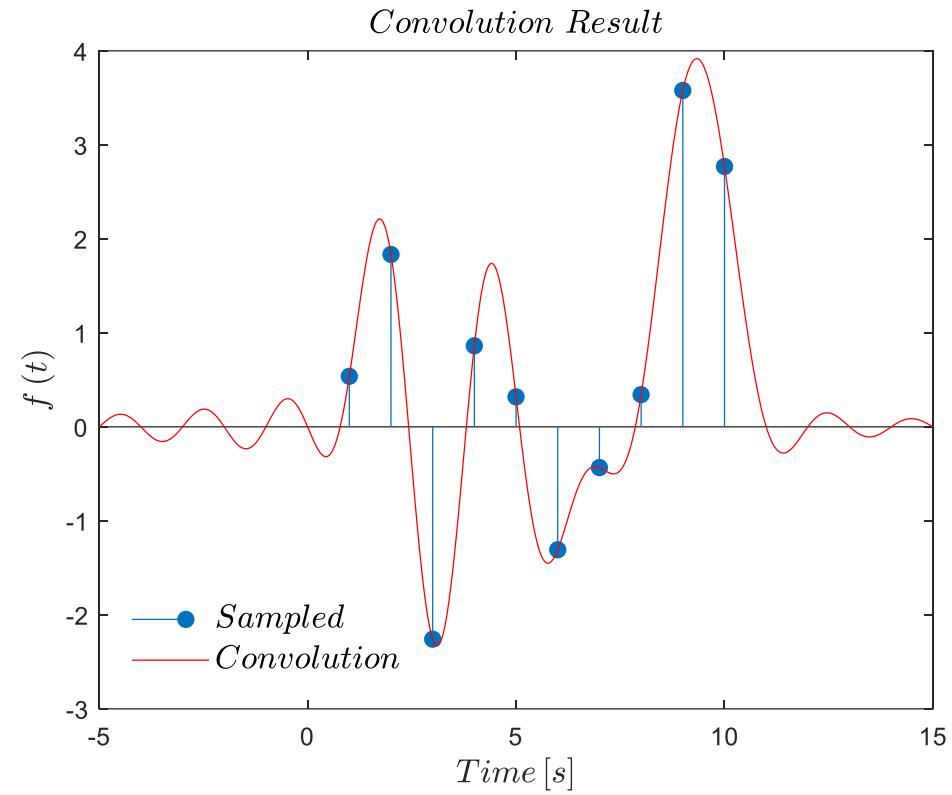
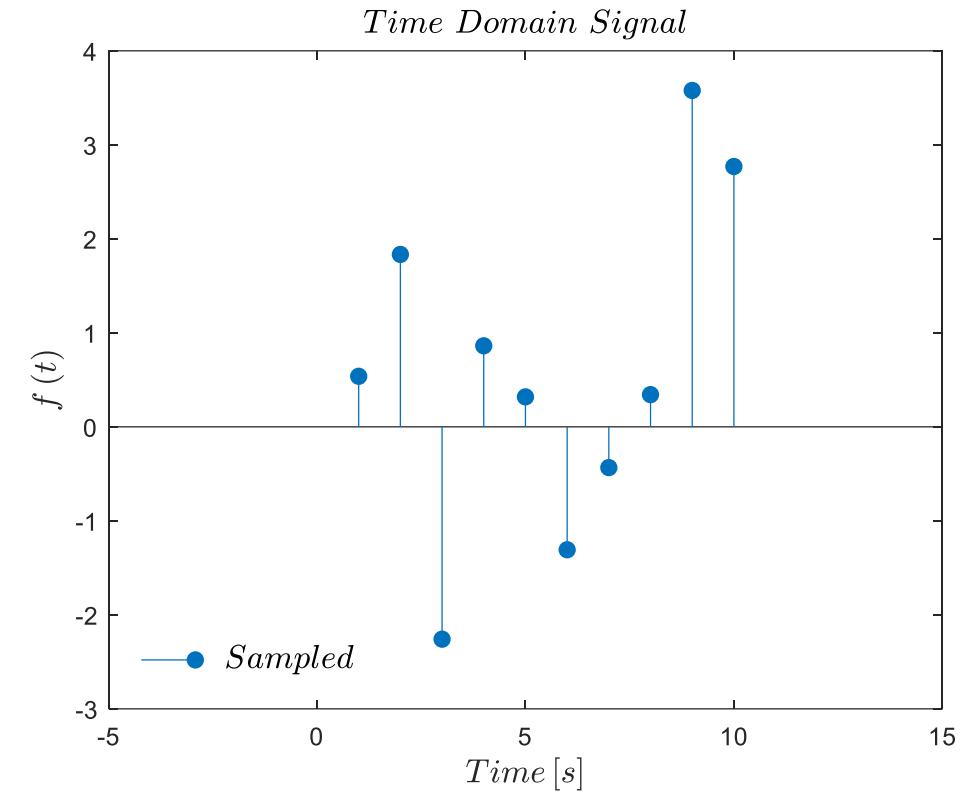
שחזר במרחב התדר

- איך נשחזר במקרה של דגימה בתדר מסוים גובהה?

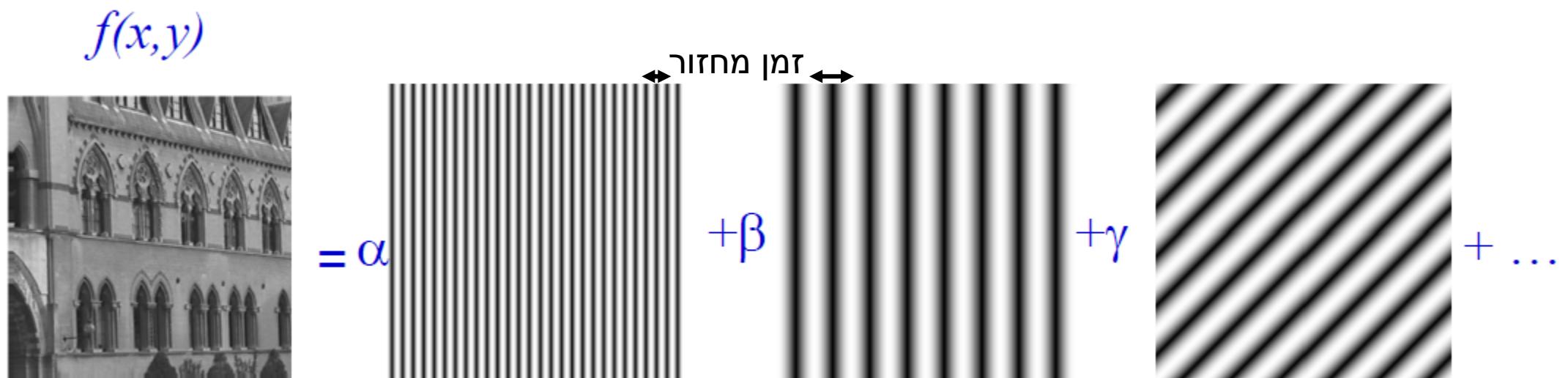
כפל בתרן = קונבולוציה בזמן

- באופן שקויל ניתן לשחזר את האות על ידי קונבולוציה עם המסנן בזמן:

התמרת פורייה עברota **דו-מימדי**

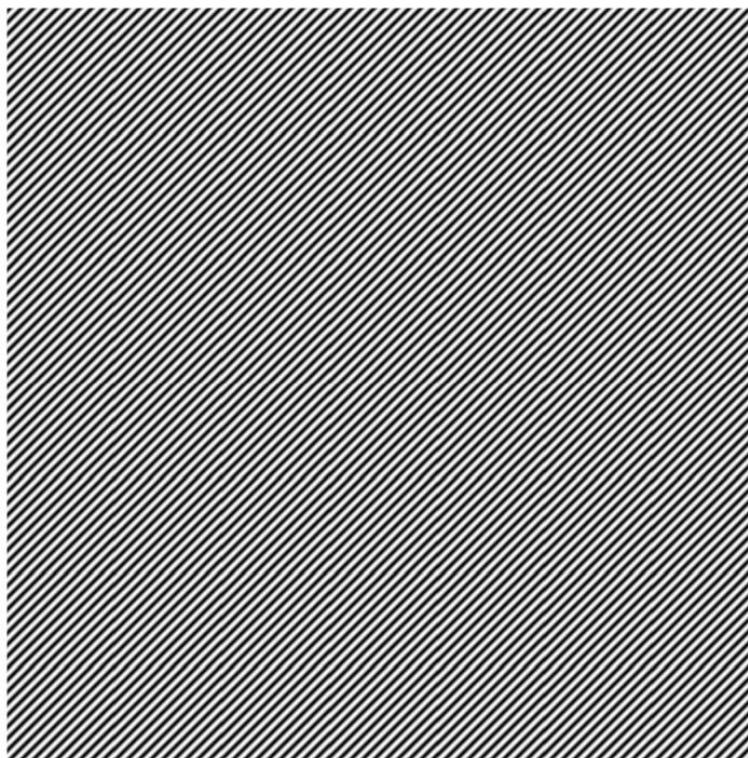
- ניתן לפרק תമונות לסכום של סינוסים/קווינוסים ב**דו-מימד**:

- במקרה זה המשמעות של זמן מחזור היא המרחק בין שני "קווים לבנים", והתדר הנידון הוא **מרחבית** ולא **זמן**.

התמרת פורייה עברota 2D-מימדי

- תדר מרחבי:

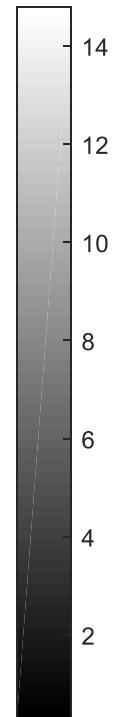
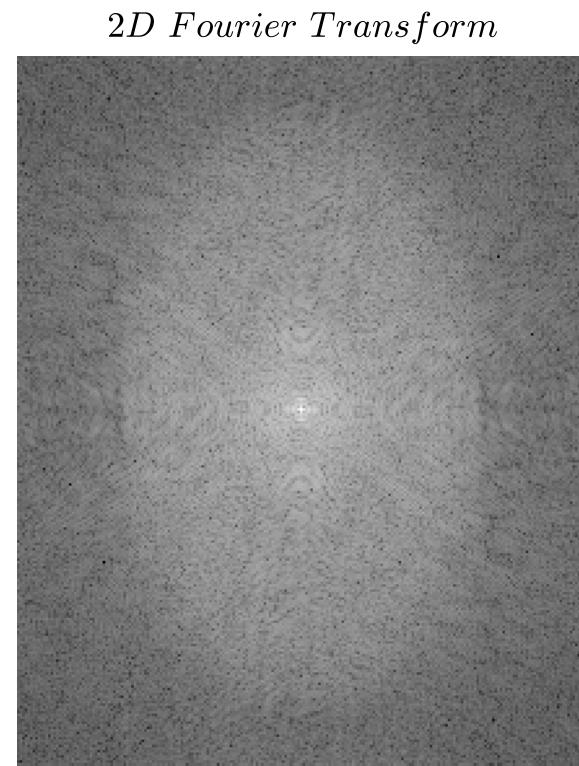
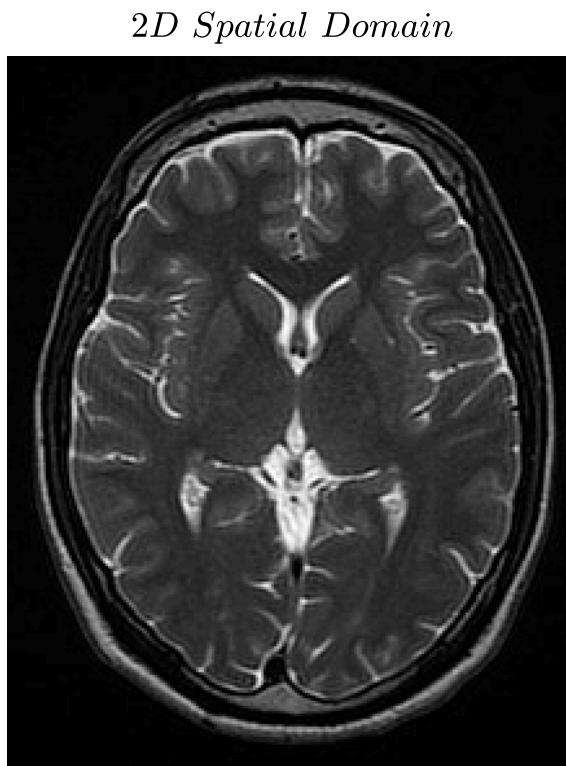
תדר מרחבי
גבואה

תדר מרחבי
נמוך

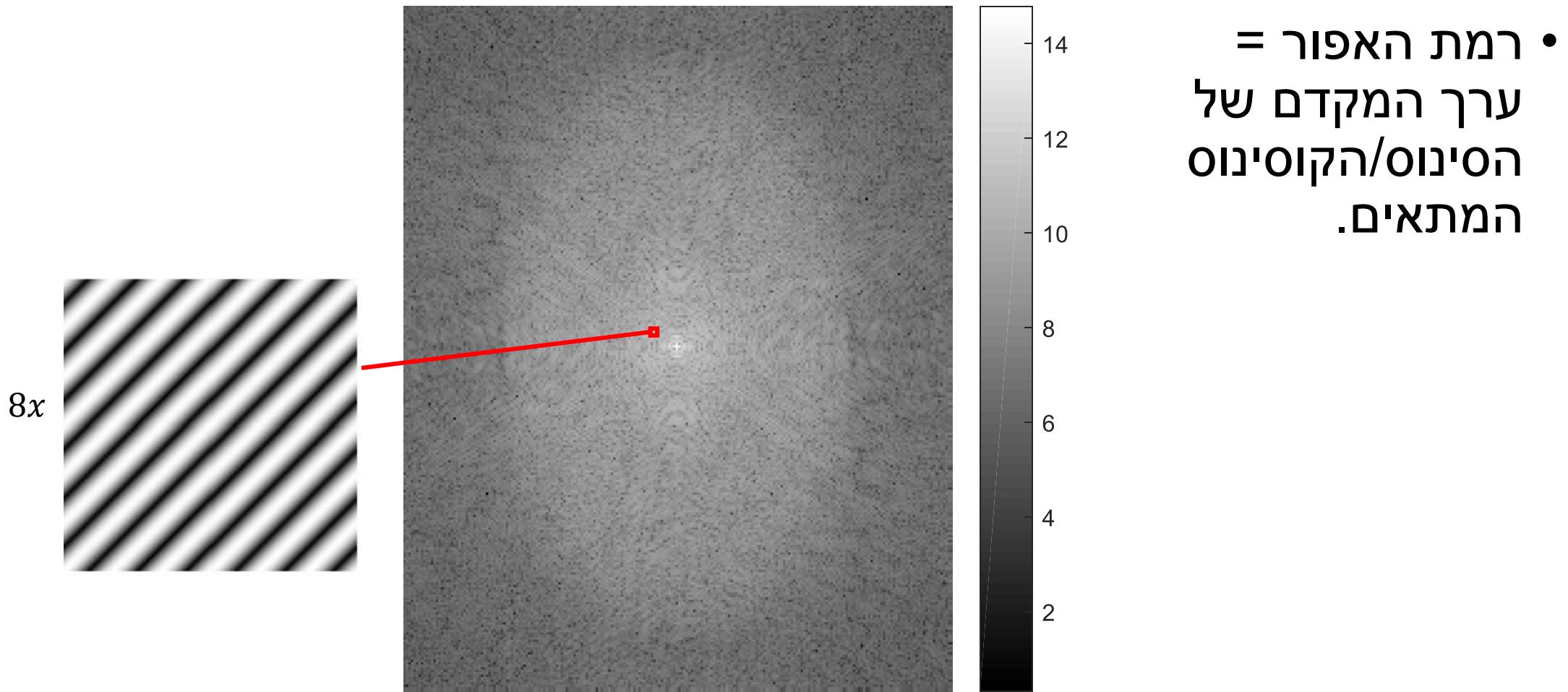
ייצוג במישור התדר המרחבבי: דוגמא:

- התרמת פורייה **2D**-מימדית של תמונה MRI:

מקדמי ההתמרה ב-**2D**-מימד:

2D Fourier Transform

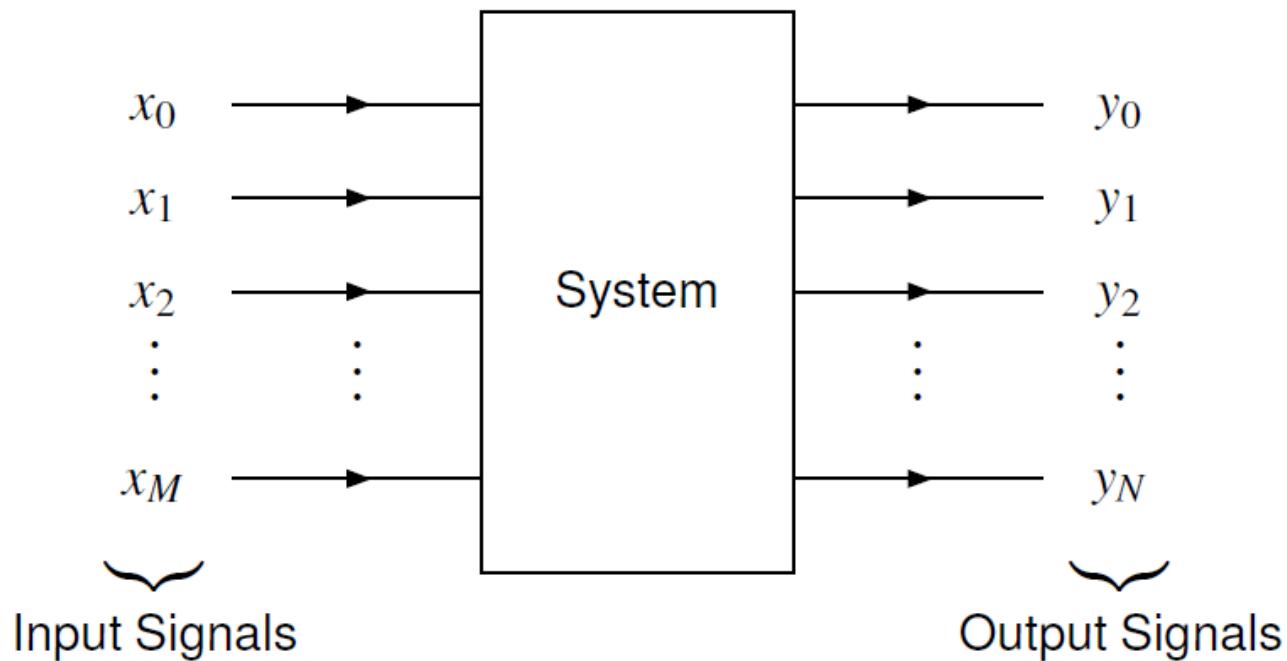

מה בתכנית?

- **אותות ומערכות**
  - ✓ סוגים של אותות
  - ✓ קוונטיציה/דגימה
  - ✓ ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- **מסננים דיגיטליים**
- **שיעור סטטיוסטי**
- **שיעור מדידות רועשות**
- **שימושים של פונקציית הקורלציה**
- **התמורות משולבות של זמן-תדר**
- **דוגמה מסכמת**

מה היא מערכת?

- **מערכת**: סט של פעולות (בד"כ מודל מתמטי) אשר מגדר את הקשר בין היציאה לכינוסה.
- מערכת יכולה להכיל מספר כניסה ומספר יציאות:

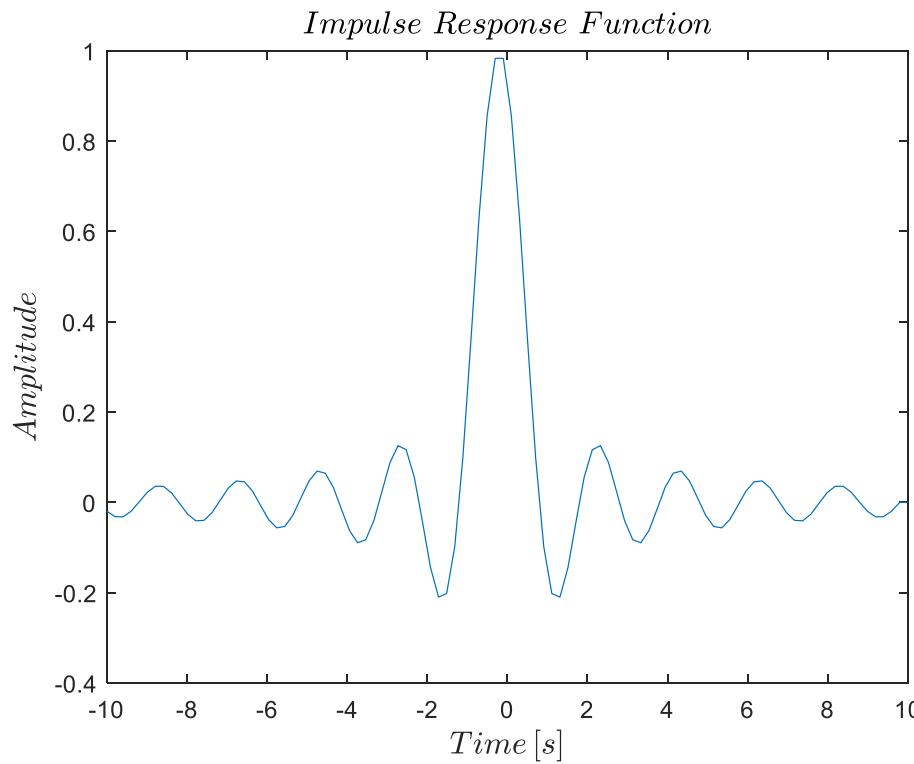

מסננים דיגיטליים

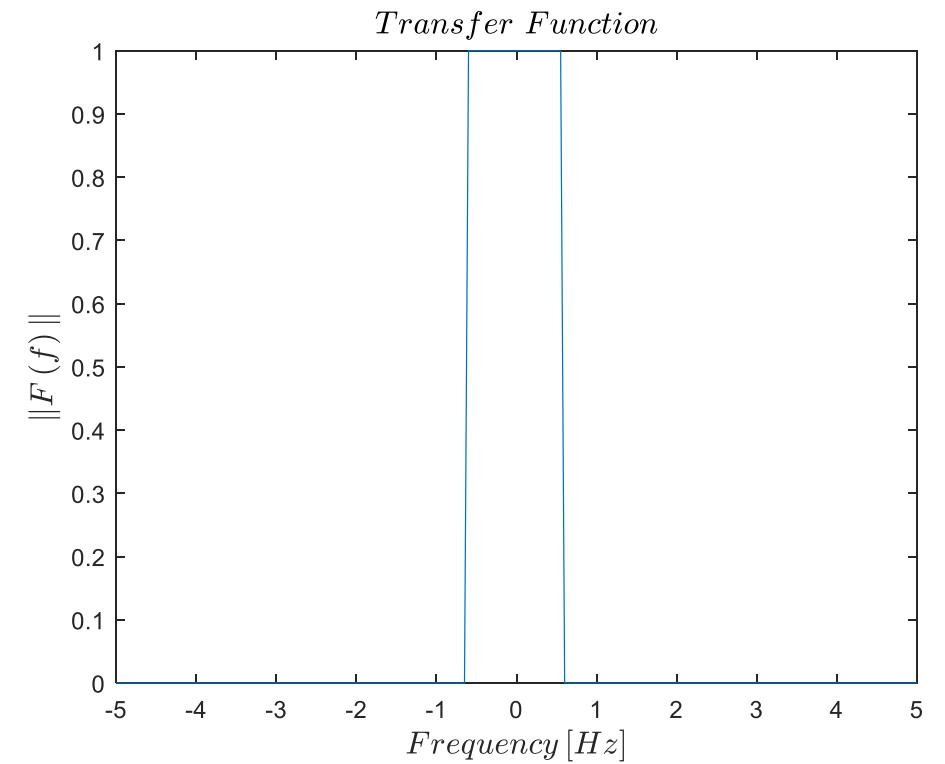
- במרקורים רבים נרצה לשנות את התכולה התדרית של האות, למשל להנחתה/להגברת תדרים מסוימים.
- תהליך זה של שינוי התכולה התדרית של האות נקרא **סינון/filtering**.
- מערכת שמבצעת תהליך סינון נקראת **מסנן/filter**.
- מסננים סלקטיביים בתדרם הם מסננים המעבירים בתחום תדרים מסוימים כמעט ללא שינוי, תוך כדי הנחתת שאר התדרים משמעותית.
- ישנם שלושה סוגים בסיסיים של מסננים סלקטיביים:
  - מסנן מעביר נמוכים/Low Pass Filter (LPF)
  - מסנן מעביר גבוהים/High Pass Filter (HPF)
  - מסנן מעביר פס/Band Pass Filter (BPF)

מסנן מעביר נמוכים LPF

- זהו המסנן שכבר רأינו:

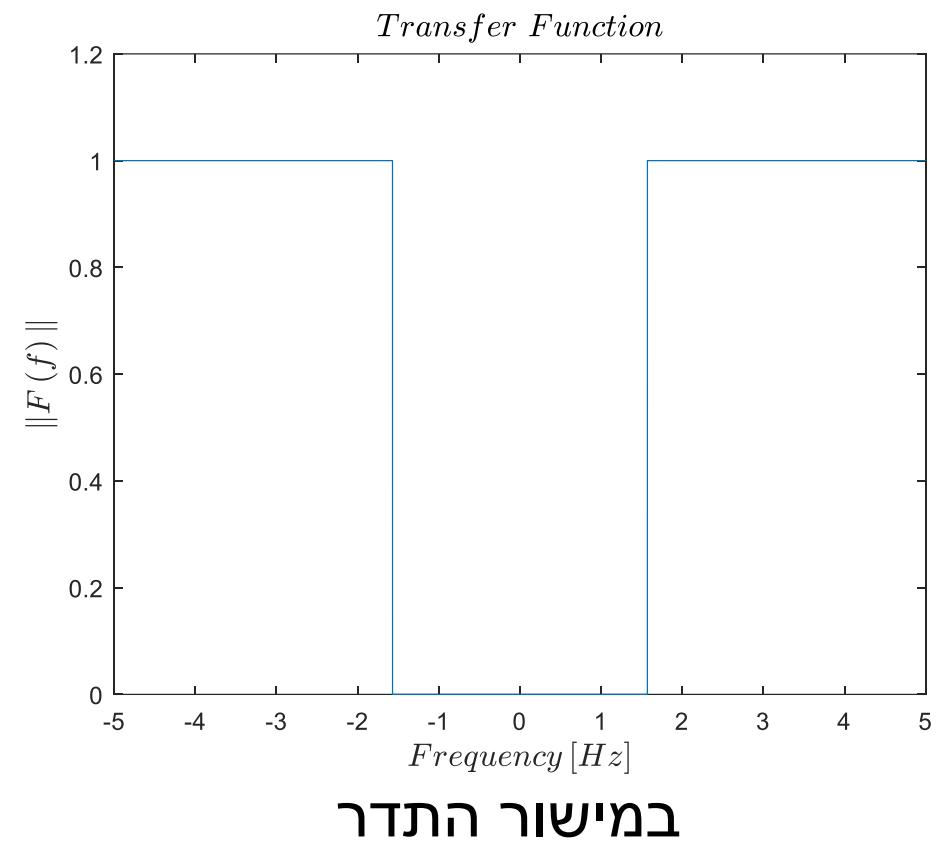
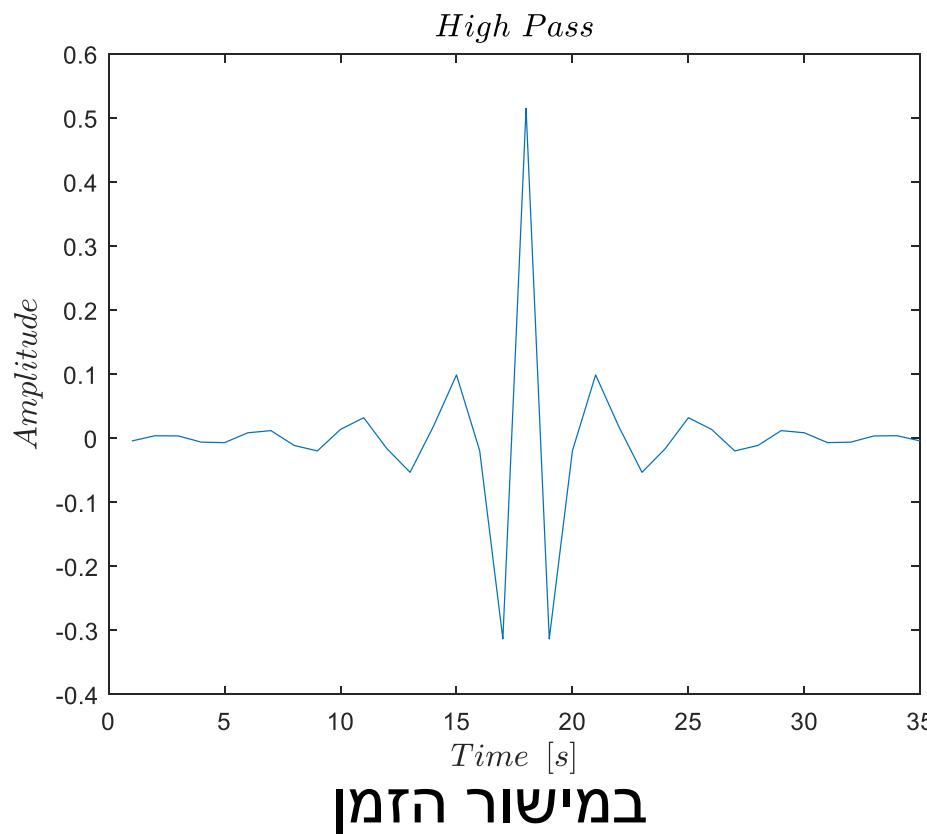
במישור הזמן

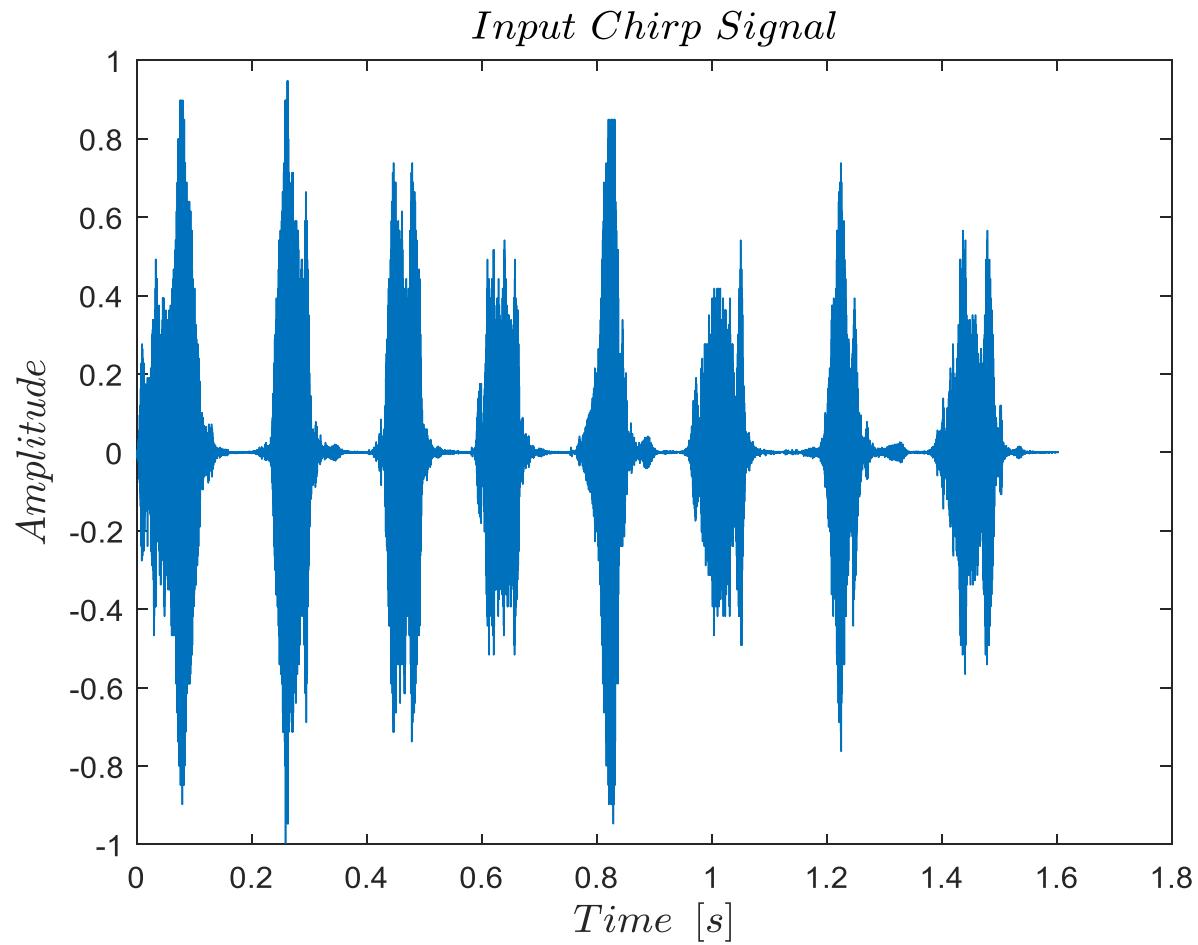
במישור התדר

מסנן מעביר גבוהים HPF

- זהו מסנן שמנחית תדרים נמוכים:

סינון חד-מימדי: דוגמא:

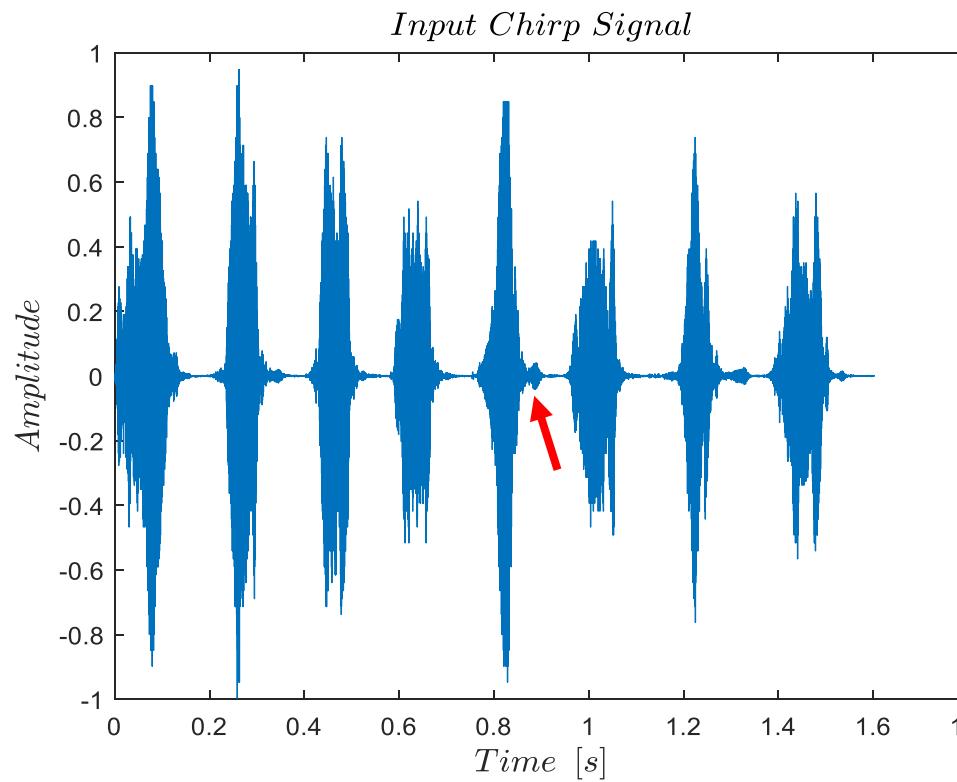

- נתון אות הבא:

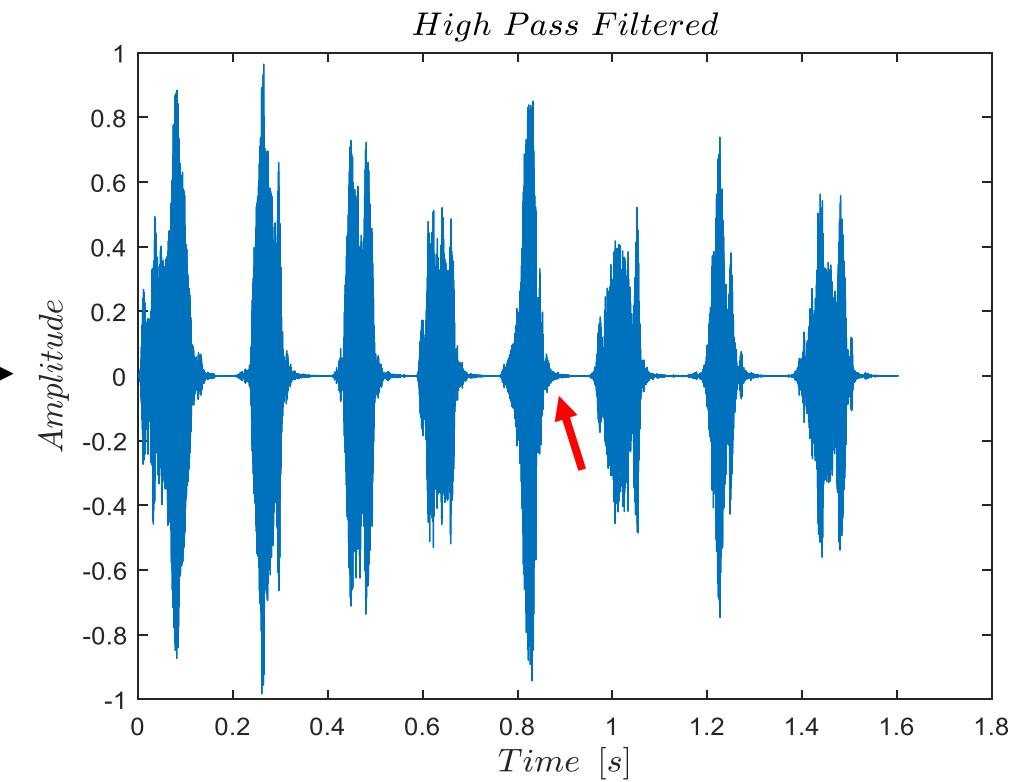

סיבוז חד-מימדי: דוגמא:

• אינט:

HPF

סינון **חד**-מימדי: דוגמא:

- שאלה: איך זה השפיע על הצליל?

אחרי

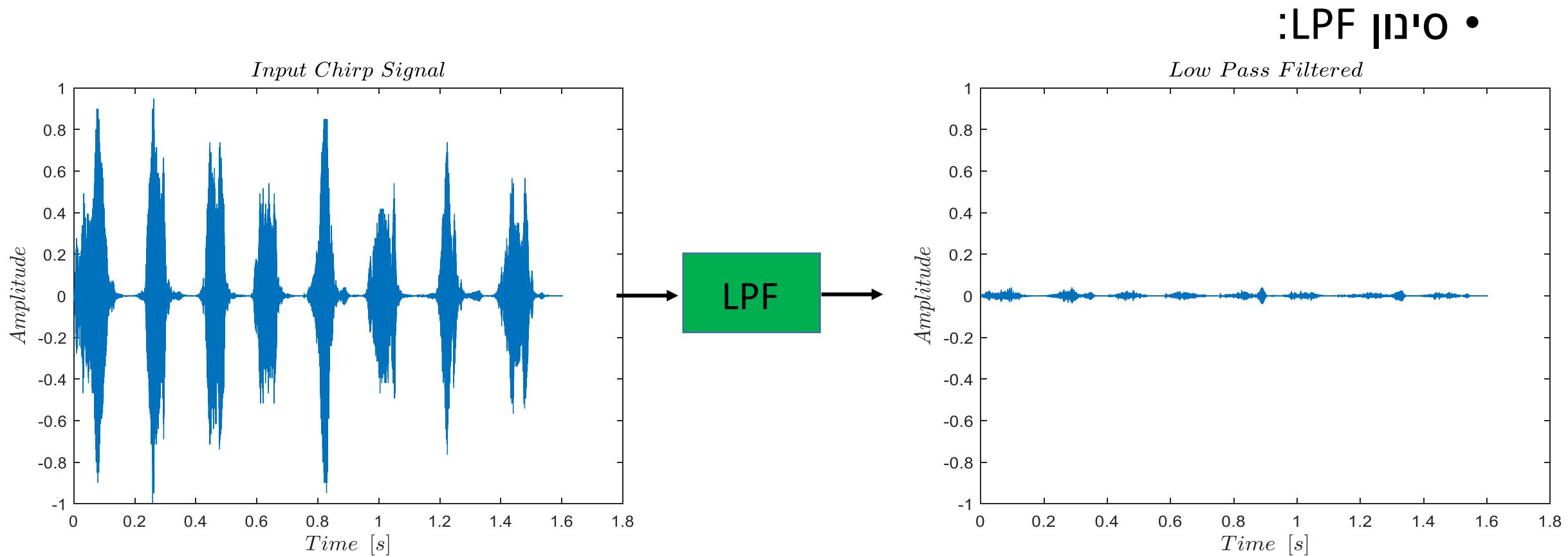

לפני

- מה עם סינון LF?

סיבוז חד-מימדי: דוגמא:

סינון **חד**-מימדי: דוגמא:

- שאלה: איך זה השפיע על הצליל?

אחרי

לפני

- שאלה: מה יקרה באוטות **DOI**-מימדיים לתמונה?

סינון 2D-מידי: דוגמא 1:

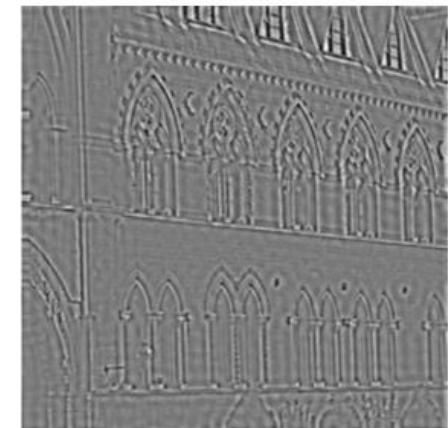
$f(x,y)$

original

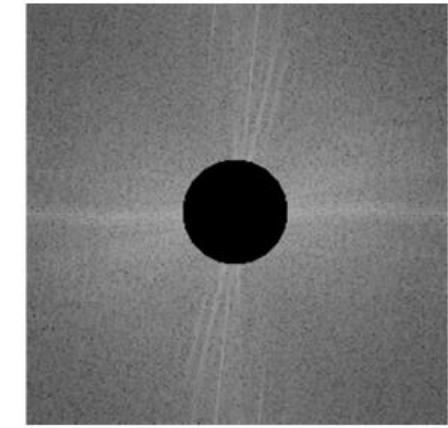
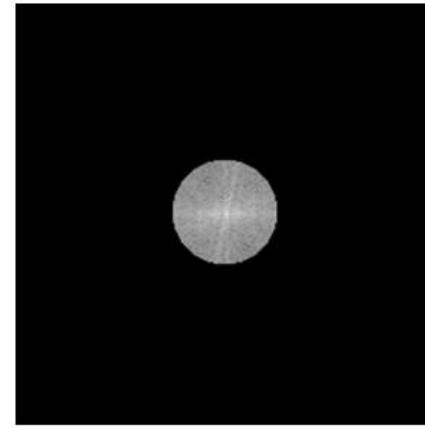
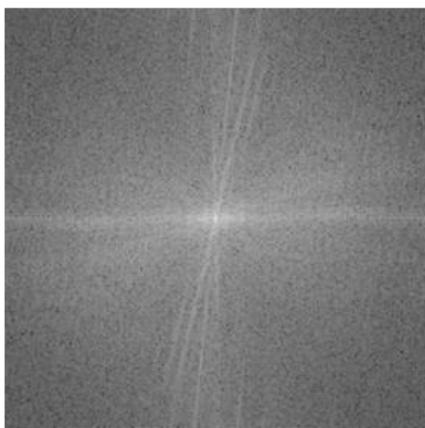

low pass

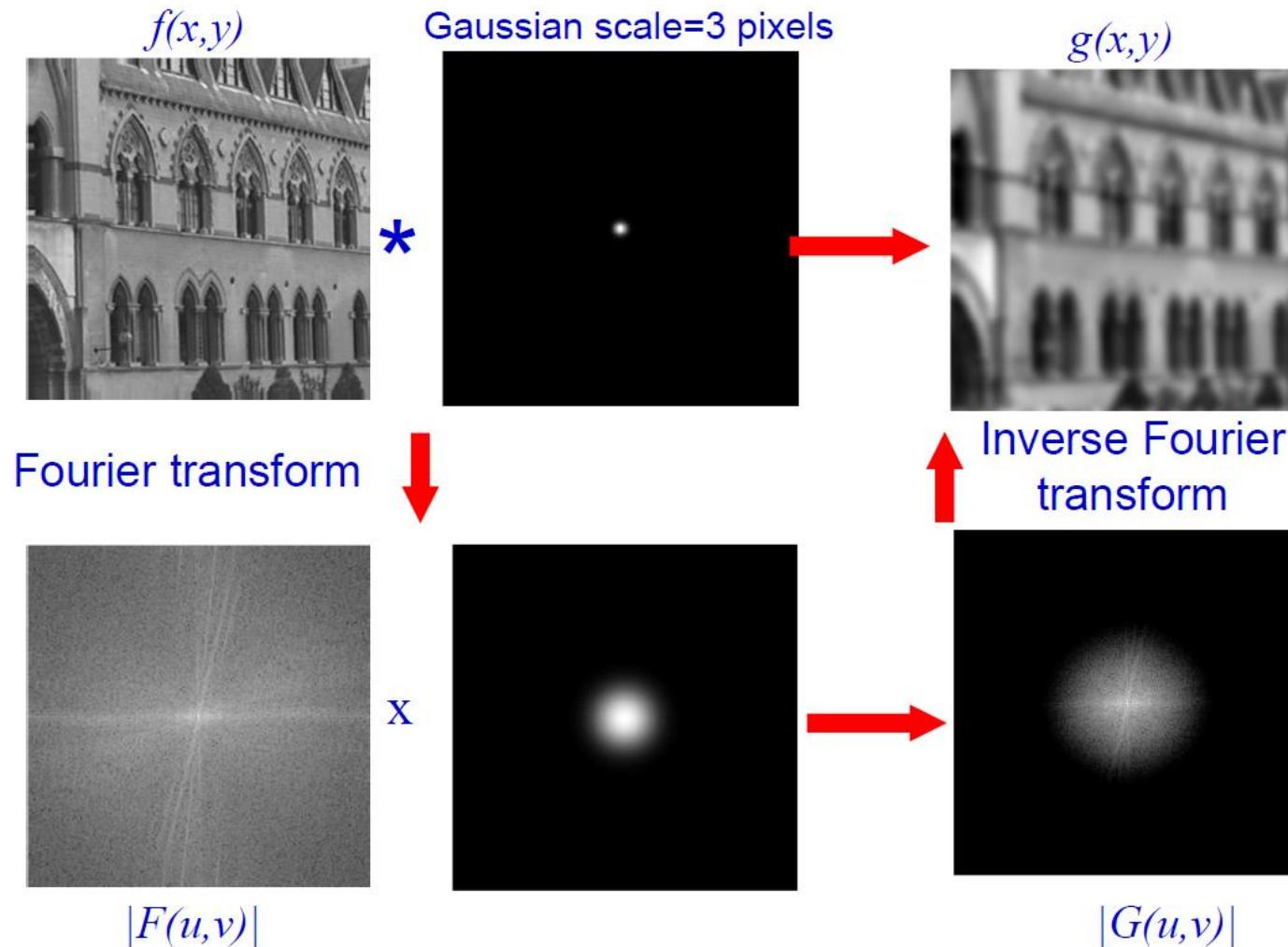

high pass

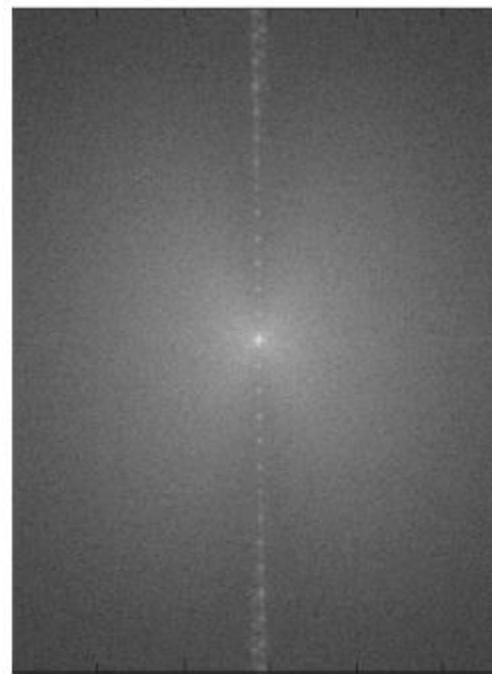
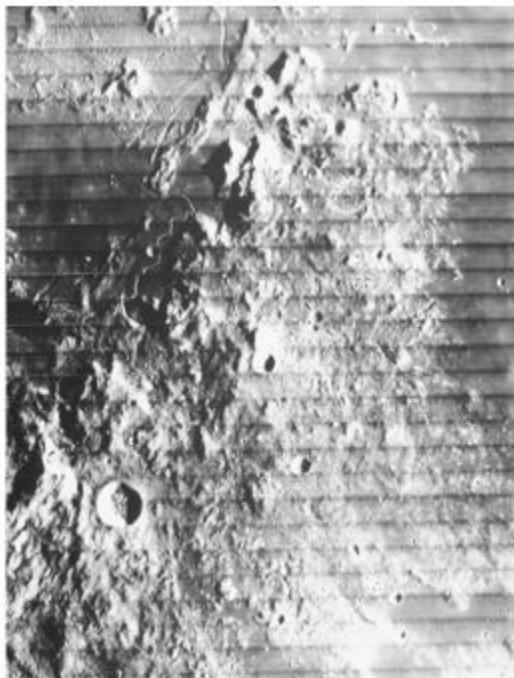
$|F(u,v)|$

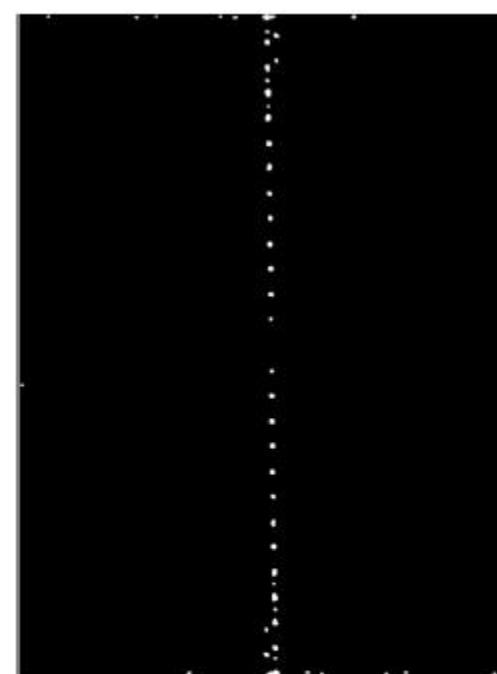
סינון LPF בתמונות = טיטווש

דוגמאות 2: החרשת סיגנון HPF בתמונות

$$|F(u,v)|$$

remove
peaks

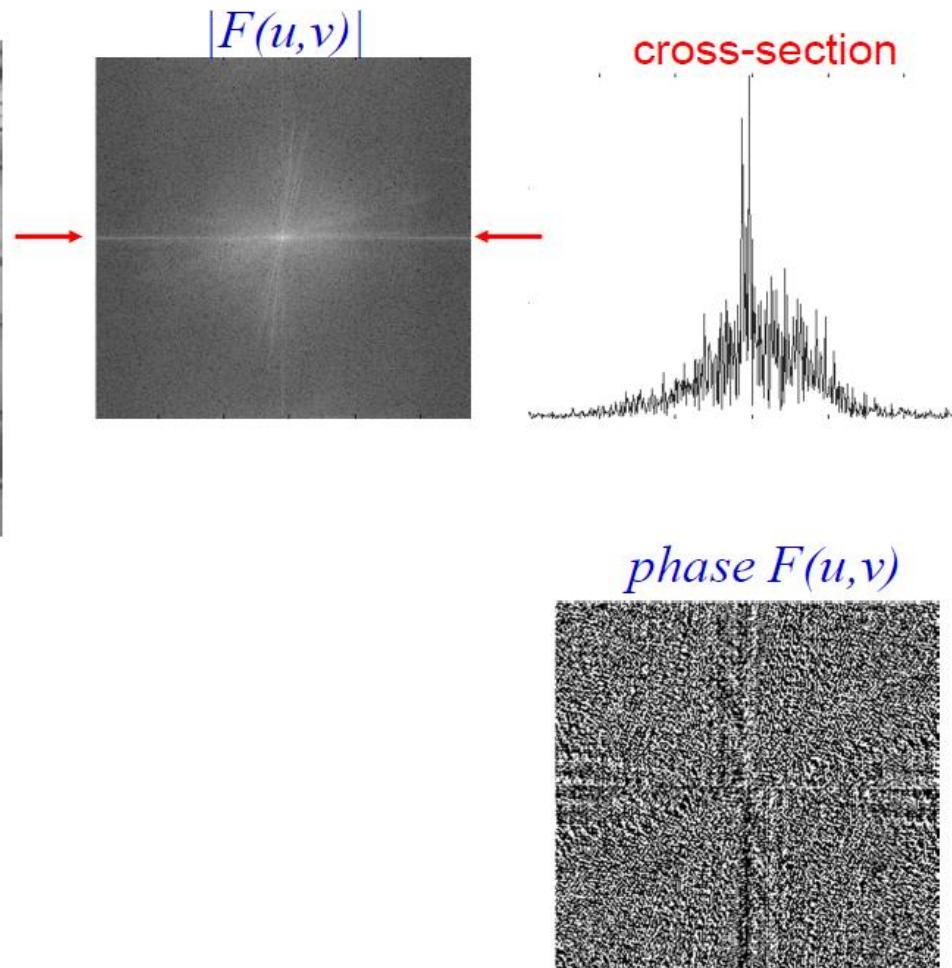

join lines
removed

חישבות הפאזה

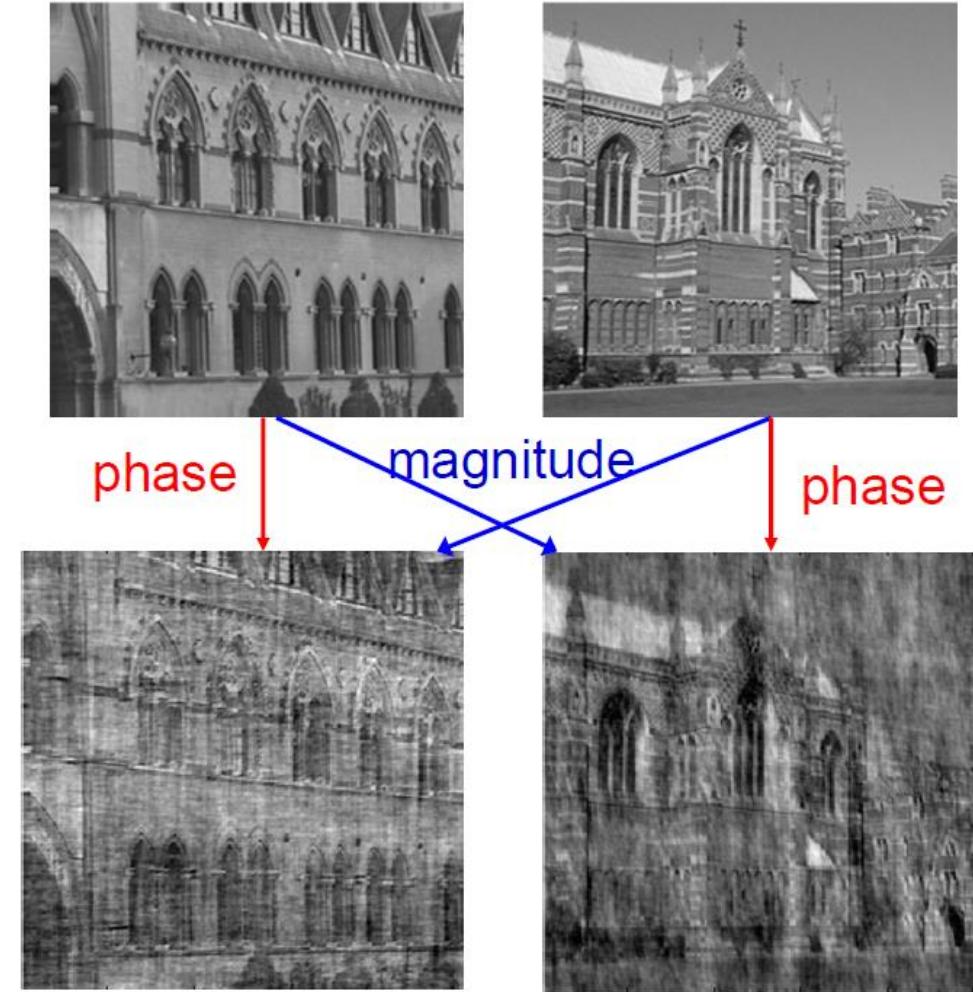

$f(x,y)$

- עד כה כל הניתוח שלנו במשור פורייה התייחס לאmplיטודה.
- לא התייחסנו לאינפורמציה המגולמת בפaza.
- **שאלה:** איז מה? כמה זה קרייטי להתייחס לפaza?

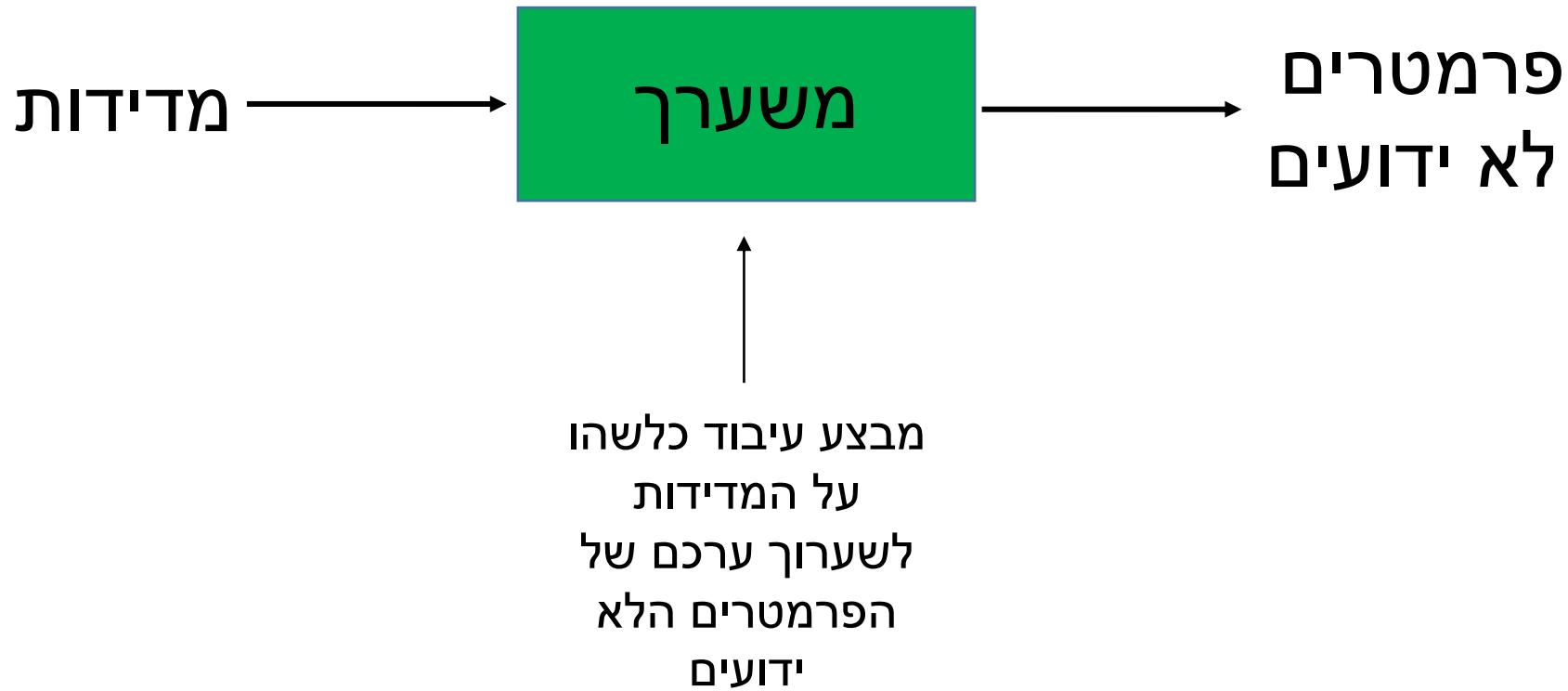
חישובת הפאה בתמונות

מה בתכנית?

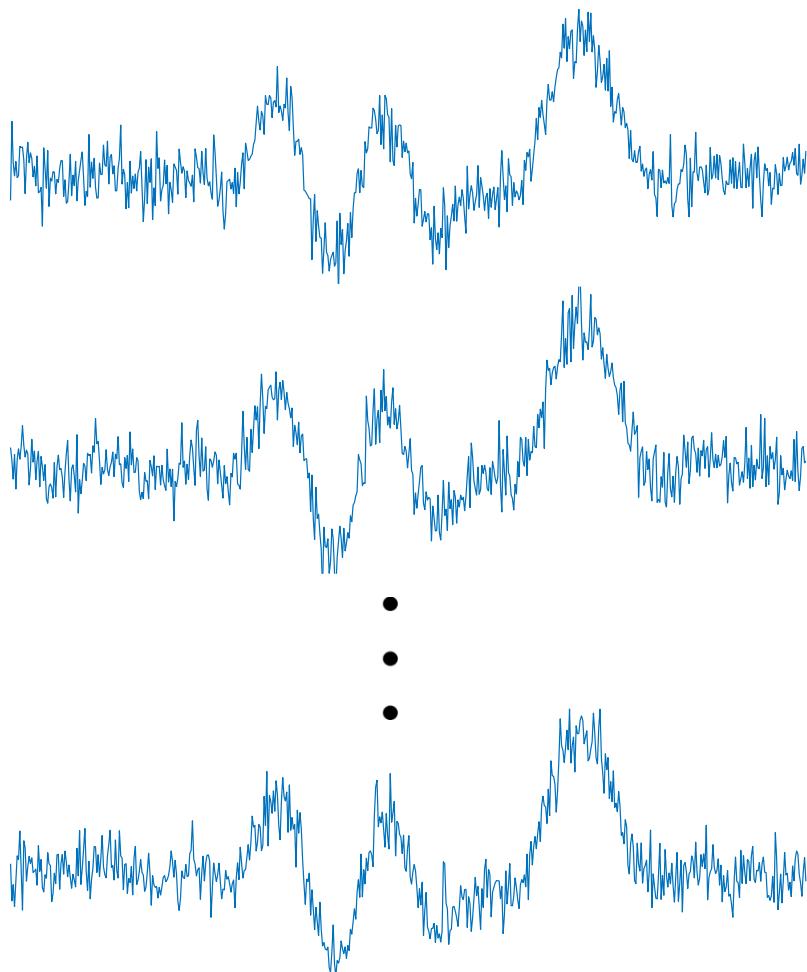
- ✓אותות ומערכות
- ✓סוגים של אותות
- ✓קוונטיזציה/דגימה
- ✓ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
  - שיעור ממדידות רouseות
  - שימושים של פונקציית הקורלציה
  - התמורות משולבות של זמן-תדר
  - דוגמה מסכמת

שיעור סטטיסטי: כללי המשחק

מוטיבציה 1: ניקוי רעש מדידה

Measurements

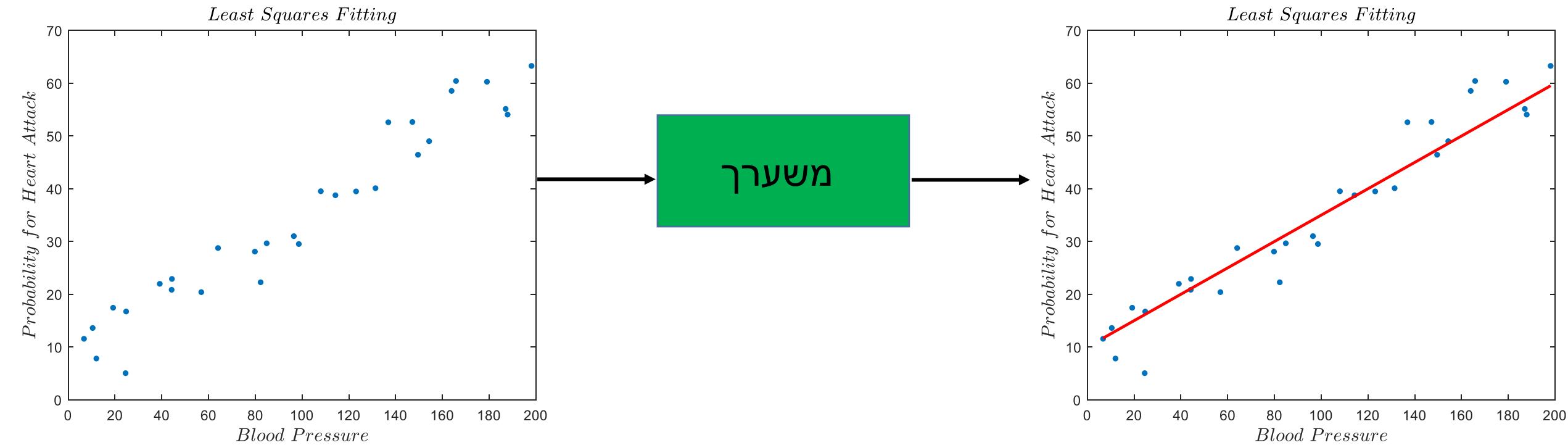
- שירוך אותן נקי מדידות חוזרות:

Estimated Signal

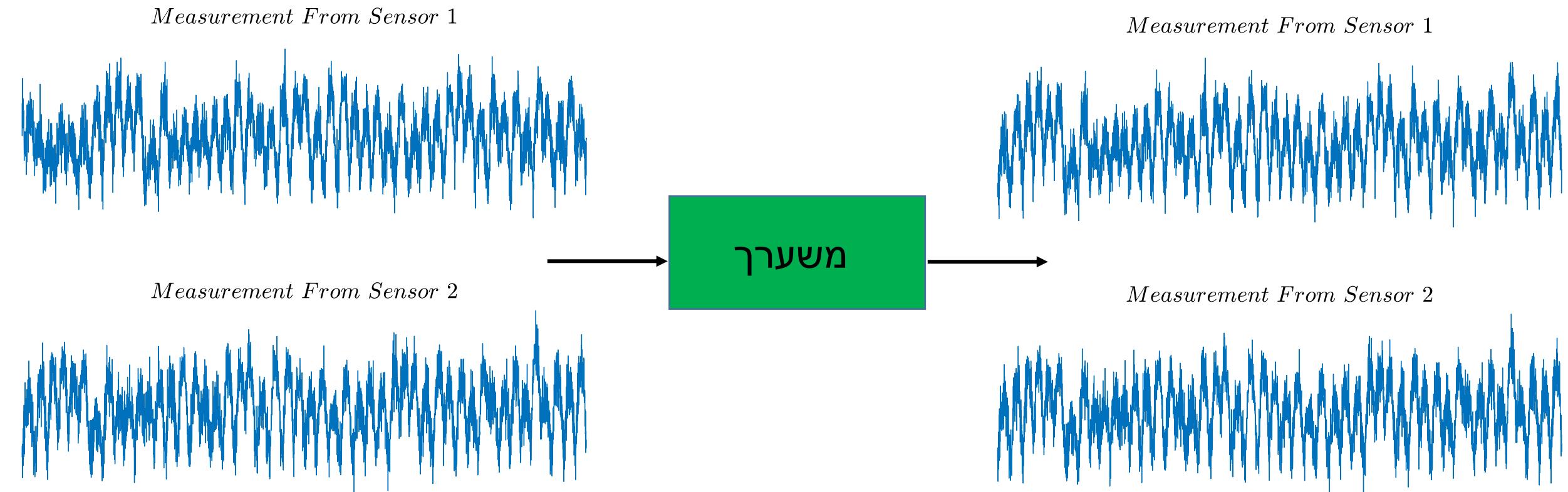
מוטיבציה 2: מידול קשר בין מדידות

- שיעור קשר בין משתנים שונים:

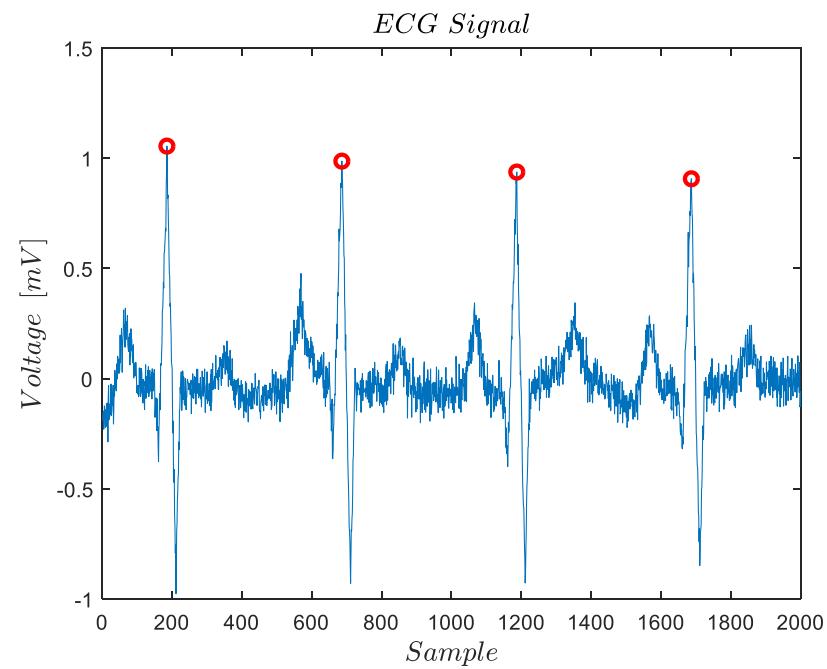
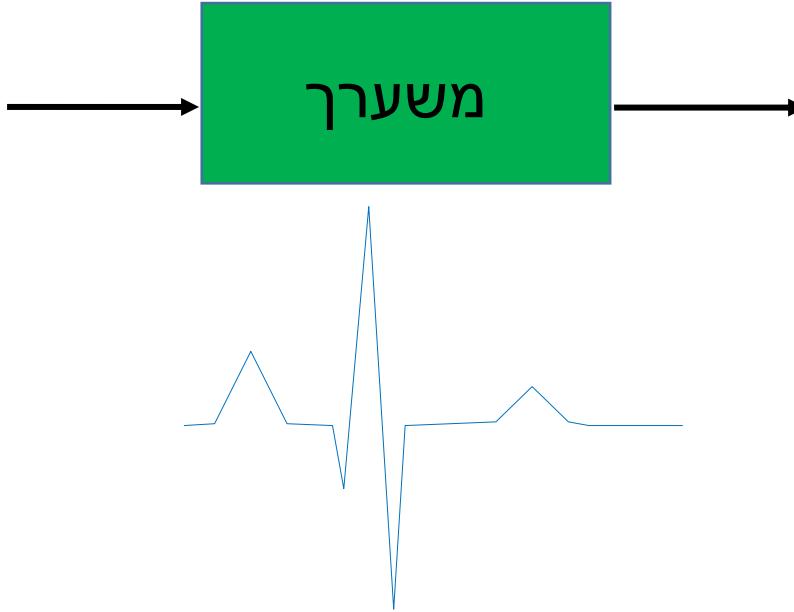
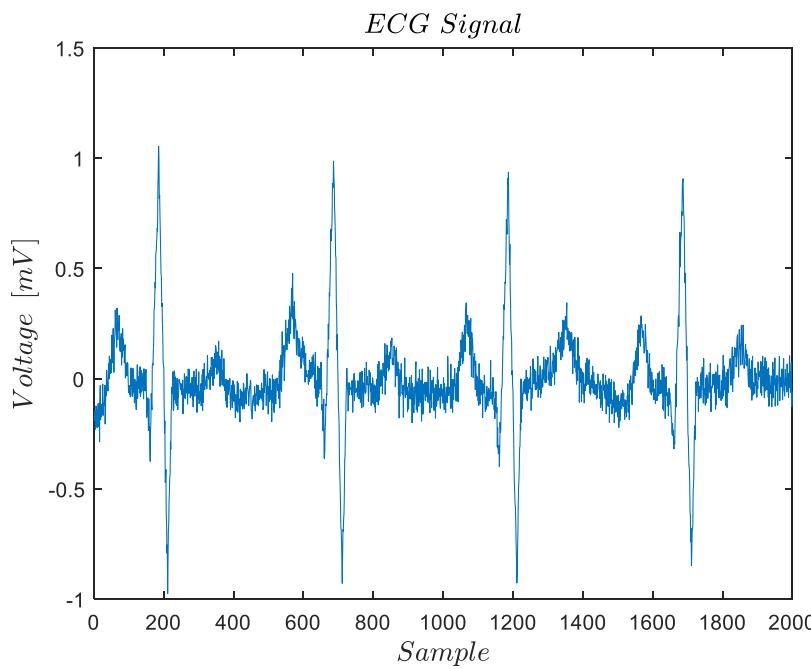
מוטיבציה 3: שיעור השהייה בין ערוצים

- שיעור השהייה בין ערוצים:

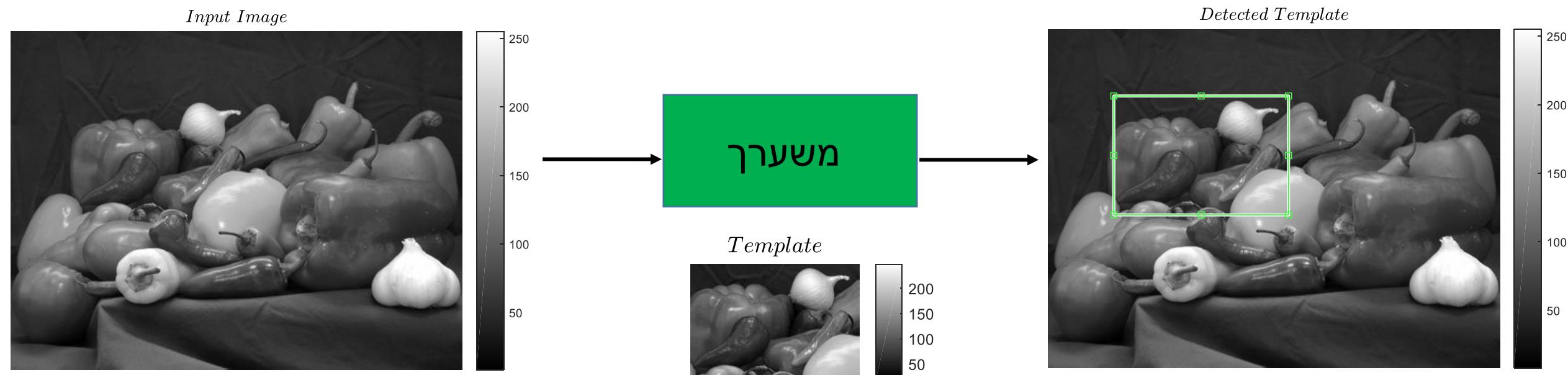
מוטיבציה 4: זיהוי זמני התרחשות מאירוע

- **שיעור זמני מאירועים:**

מוטיבציה 5: חיפוש אובייקטים בתמונות

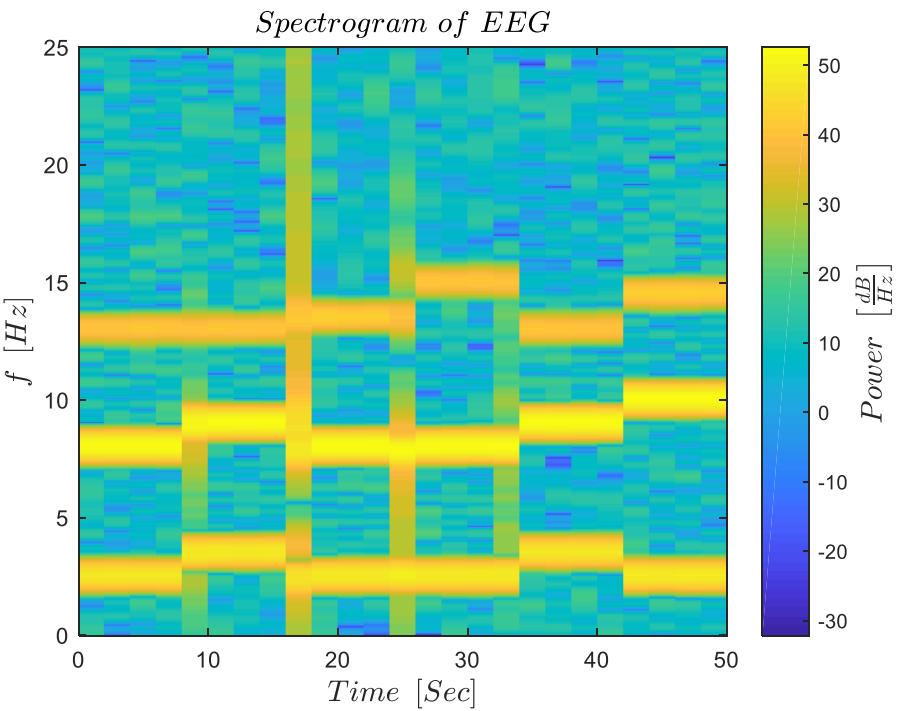
- שירור מקומי אובייקטים:

מוטיבציה 6: ניתוח משתנים בזמן

- שירוך תכולה תדרית כפונקציה של הזמן:

EEG Signal

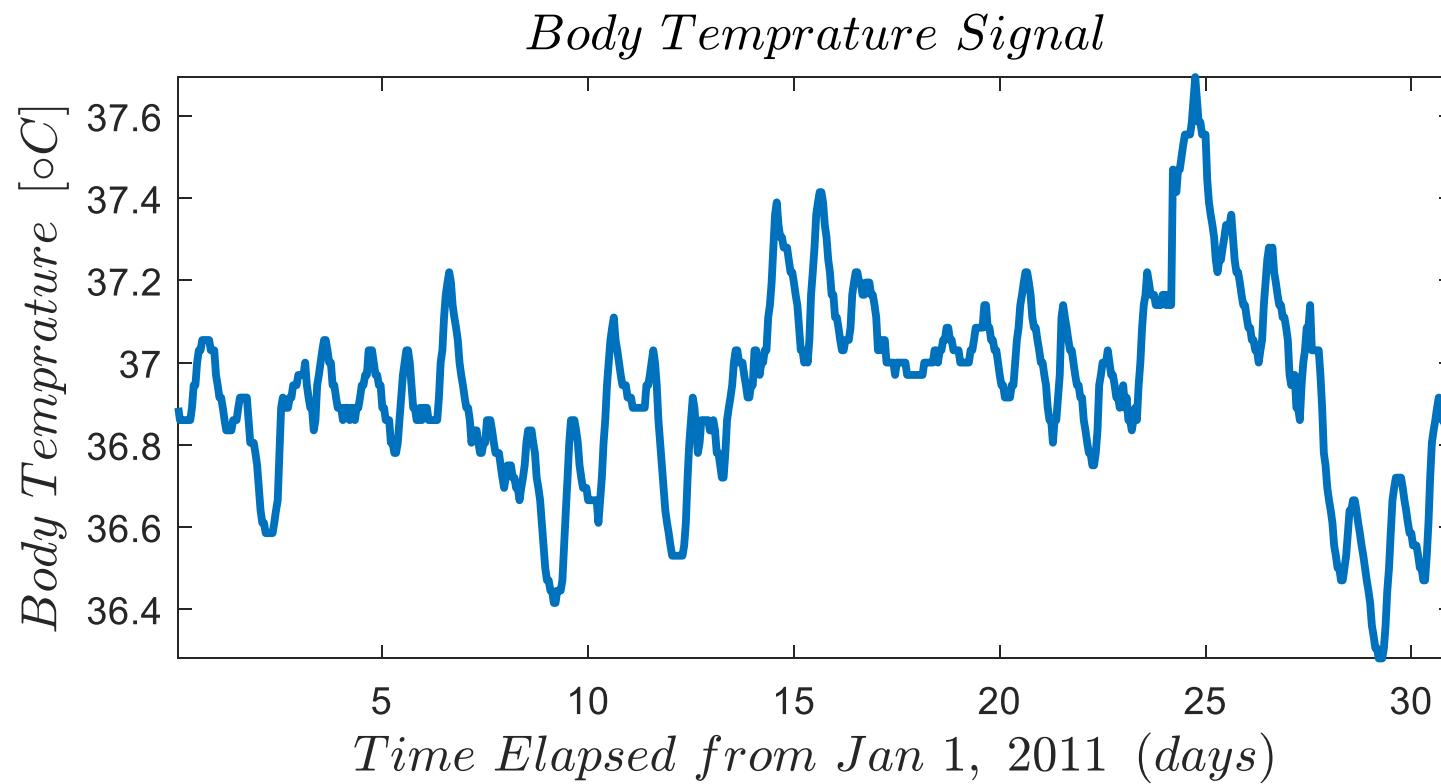

מה בתכנית?

- ✓אותות ומערכות
- ✓סוגים של אותות
- ✓קונטיזציה/דגימה
- ✓ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
- **שיעור מדידות רouseות**
- שימושים של פונקציית הקורלציה
- התמורות משלבות של זמן-תדר
- דוגמה מסכמת

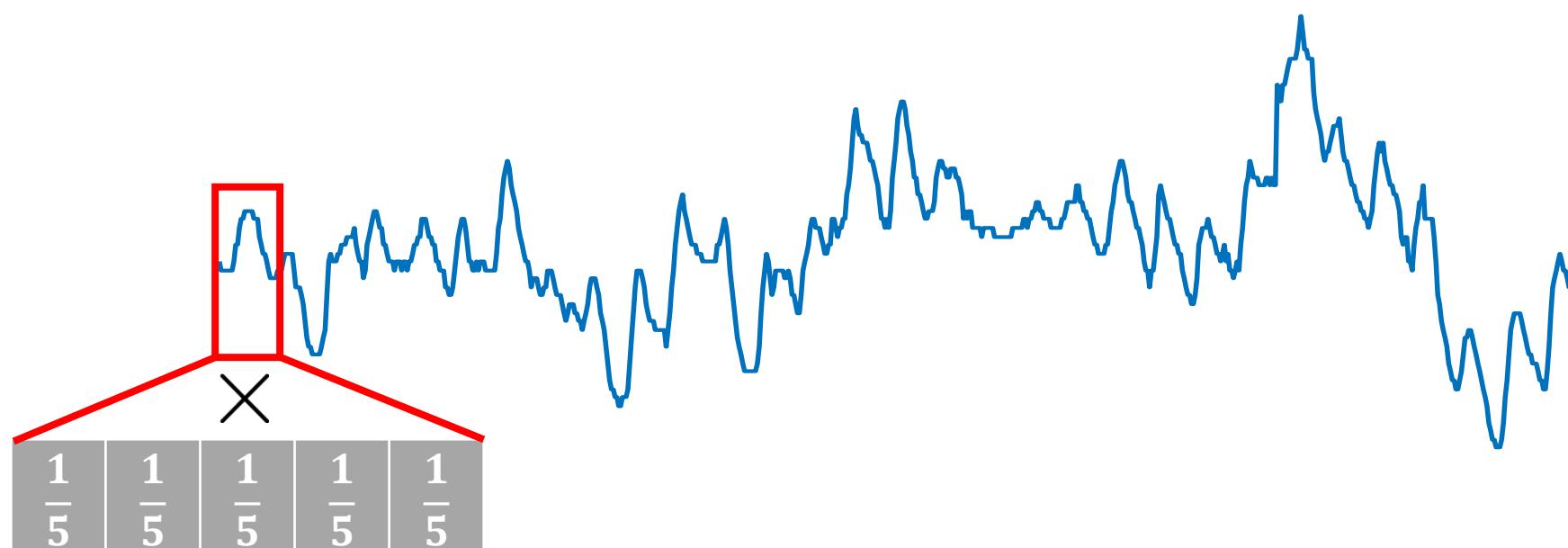
מיצוע: מדידה בודדת

- **נתחיל מהמקרה הפשטן בווא ננתונה לנו מדידה בודדת של סיגナル רועש:**

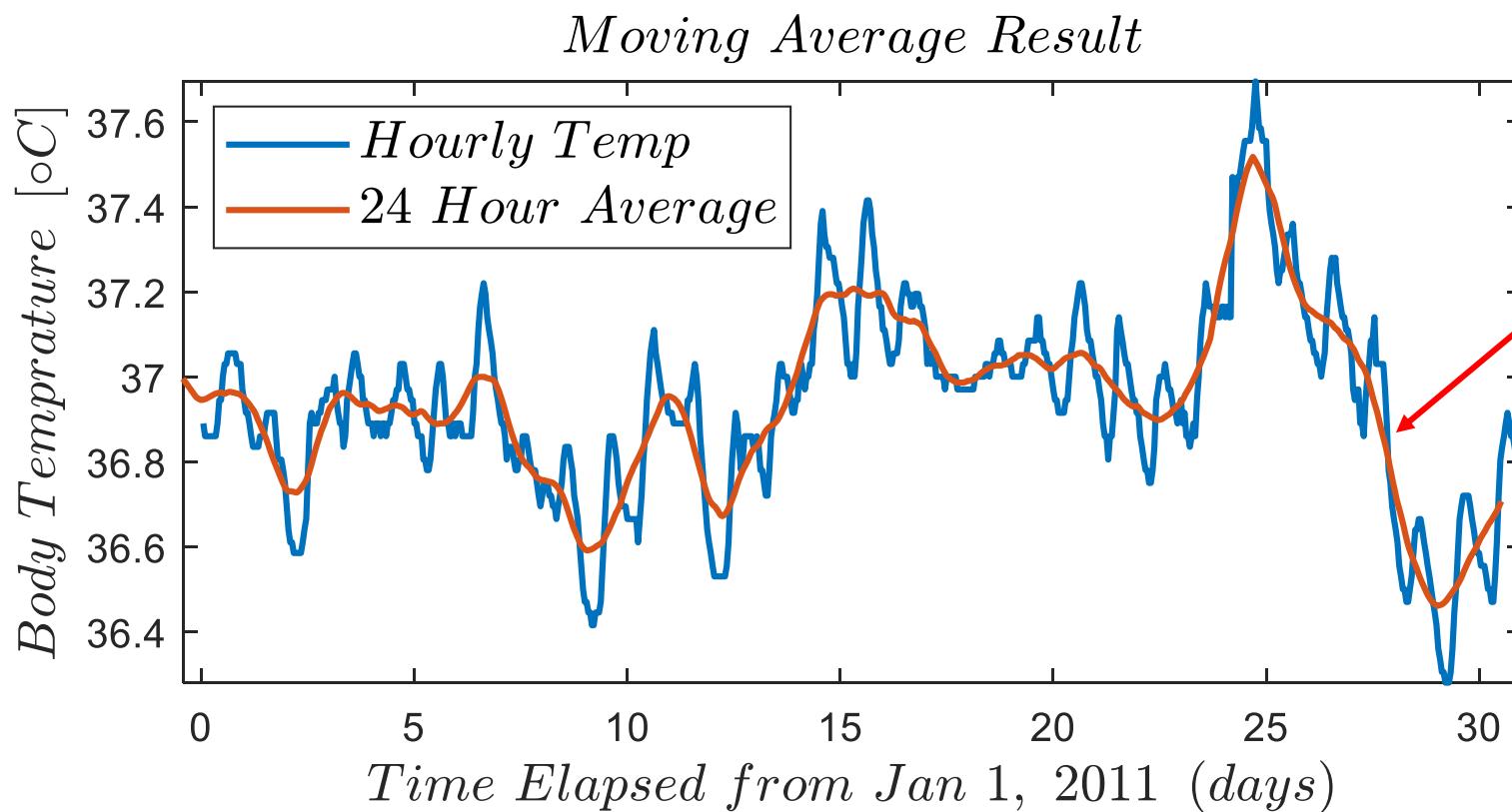
מיצוע: מדידה בודדת

- נניח הרופא לא מתעניין בשינויים רגילים ובסה"כ מעוניין בערך הממוצע.
- שאלה: איך אפשר "לפשט" את האות שמדדנו?
- מסנן מסווג "ממוצע-נע" הוא דרך אחת לעשות זאת:

מיצוע: מדידה בודדת

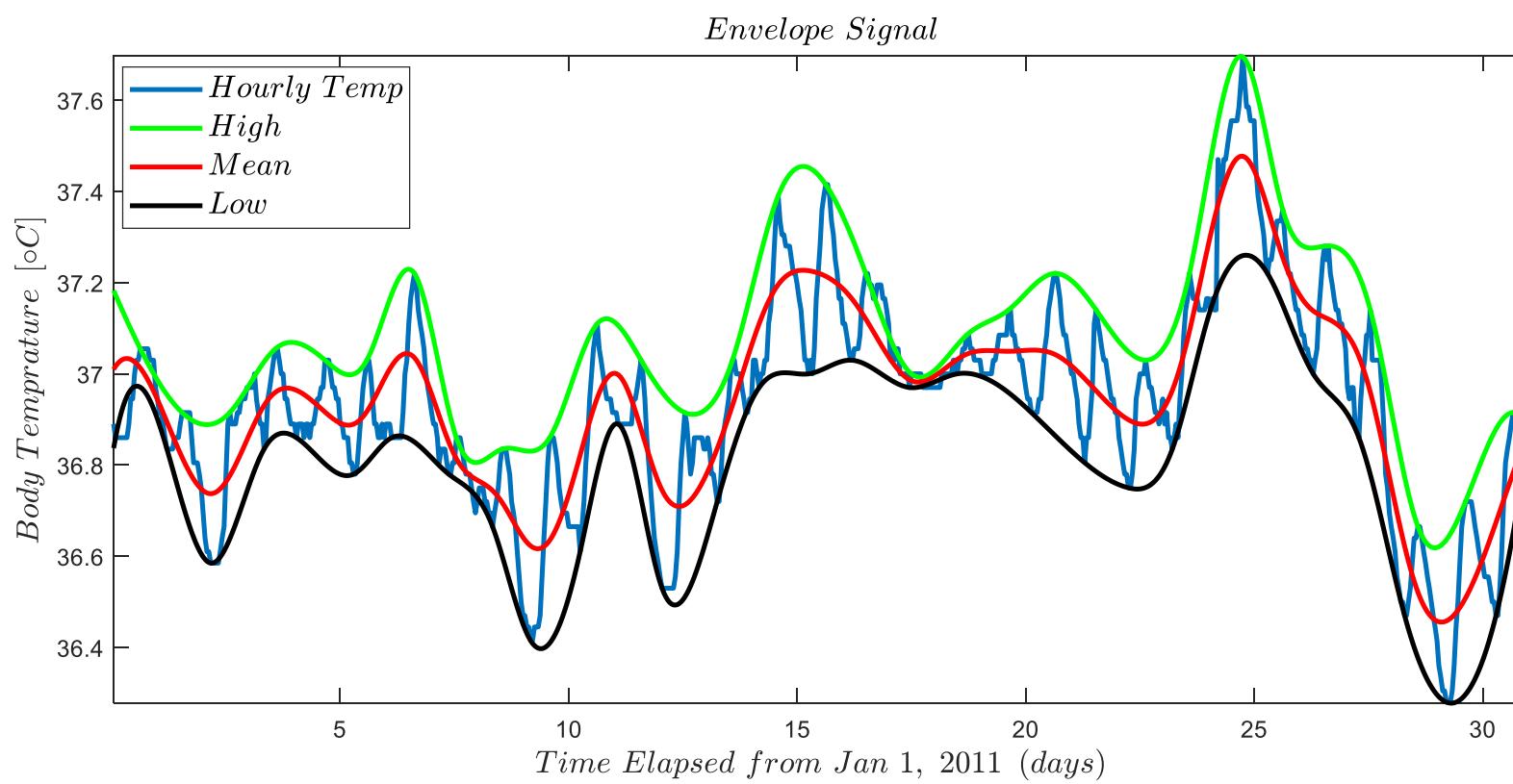
- התוצאה עברת את הטמפרטורה מהשאף הקודם:

שאלה: מזכיר
לכמה מסויימים
של מוטן?
ככל PLT!

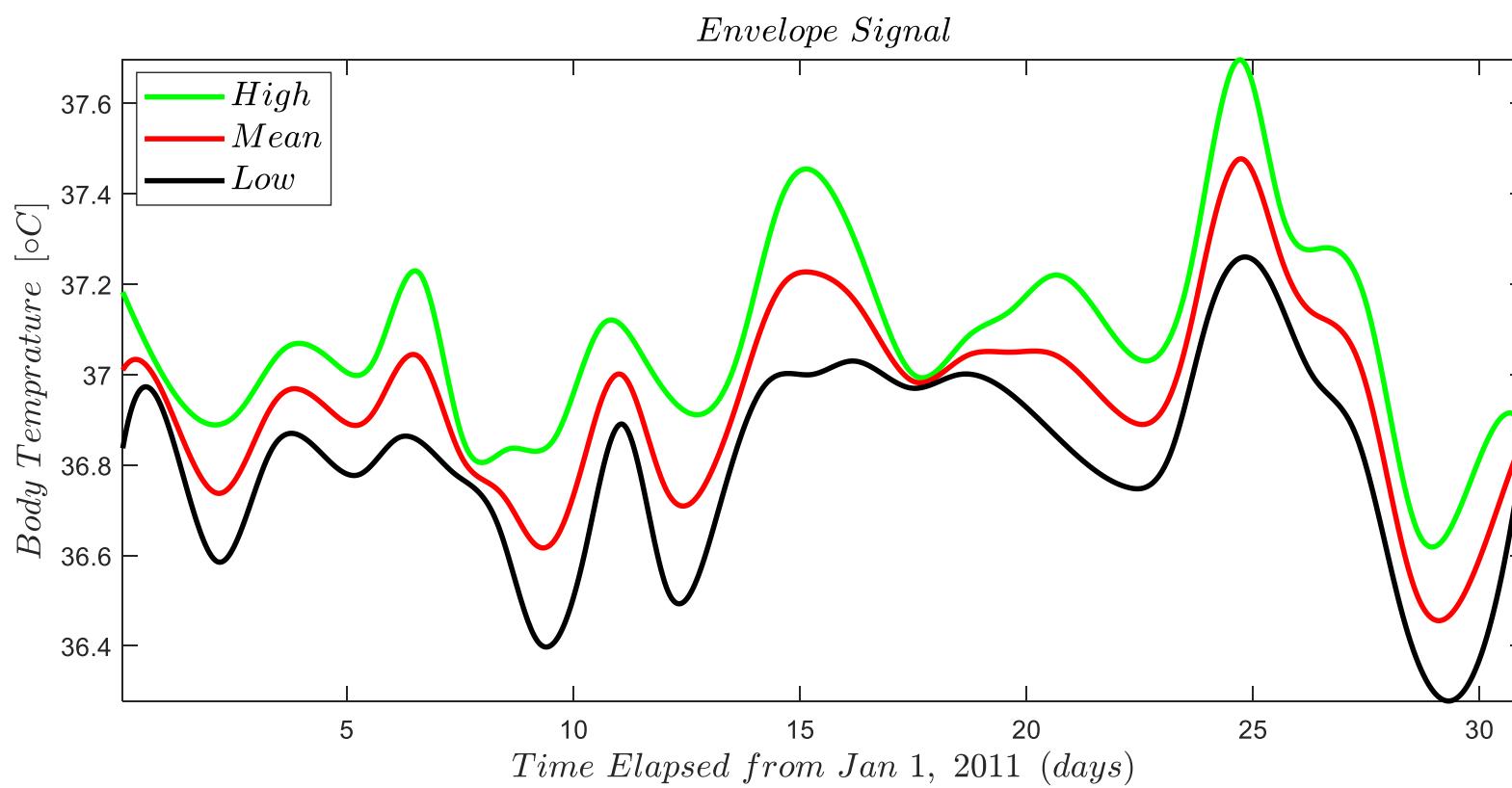
מיצוע: מדידה בודדת

- תצוגה יותר נוחה של הנתונים עבור הרופא:

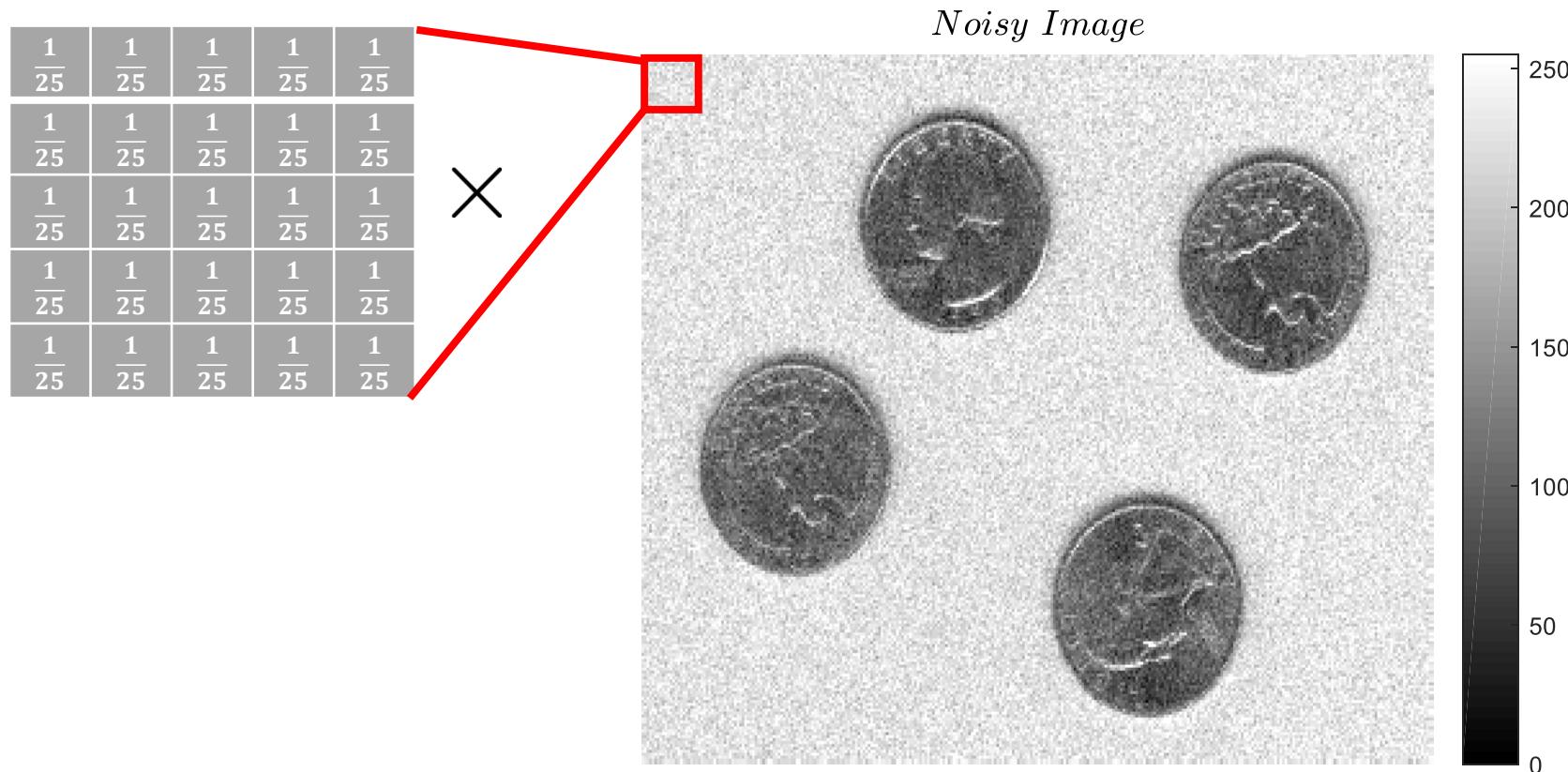
מיצוע: מדידה בודדת

- תצוגה יותר נוחה של הנתונים עבור הרופא:

מיצוע בלו-מייד: תמונה בודדת

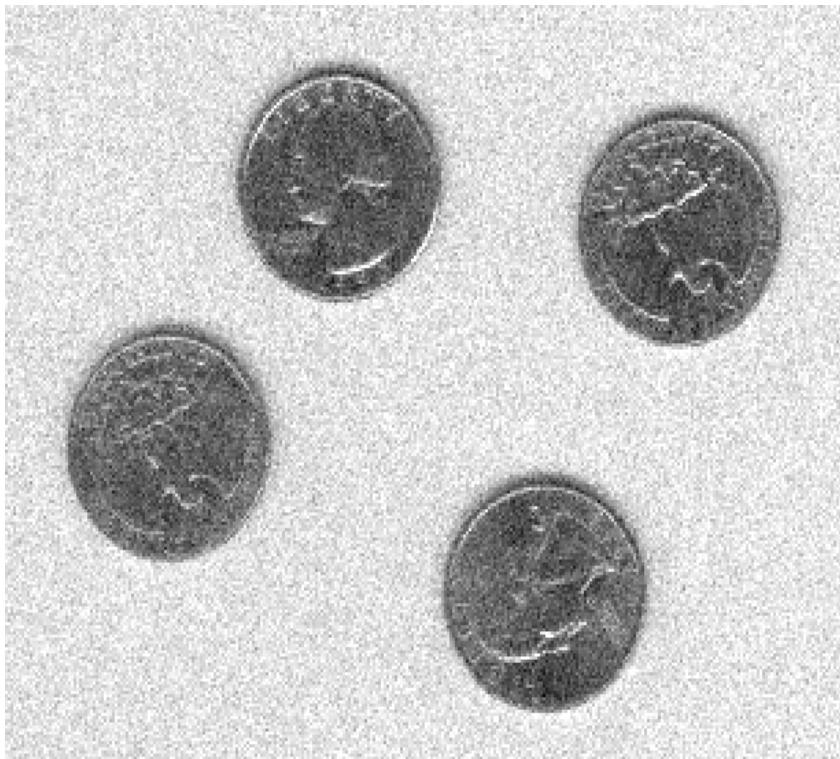
- אותו הגיון כמו בחד-מייד רק שהמסנן הוא מטריצה קטנה:

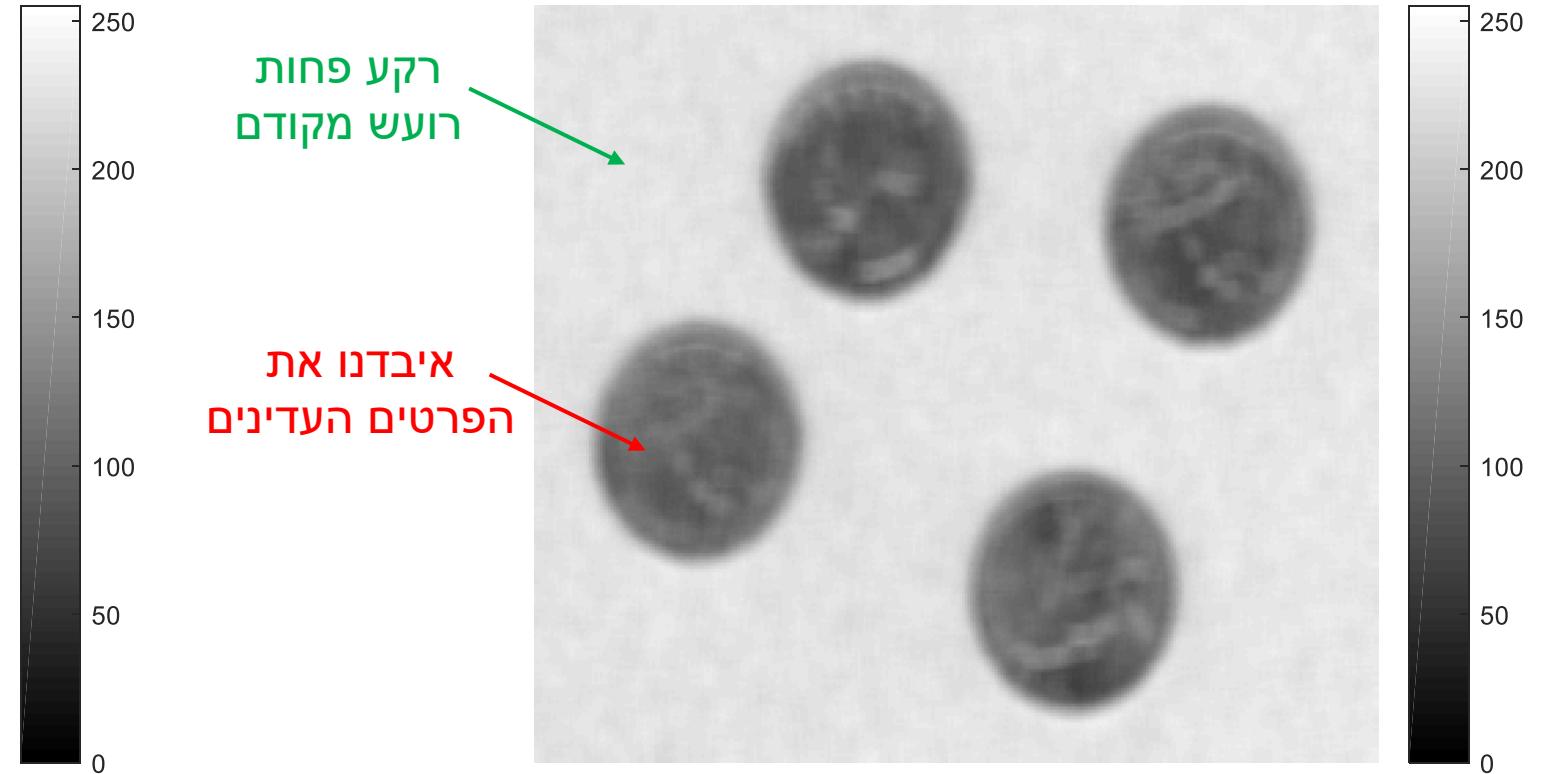
מיצוע בלו-מייד: תמונה בודדת

- שאלה: איך תראה התוצאה?

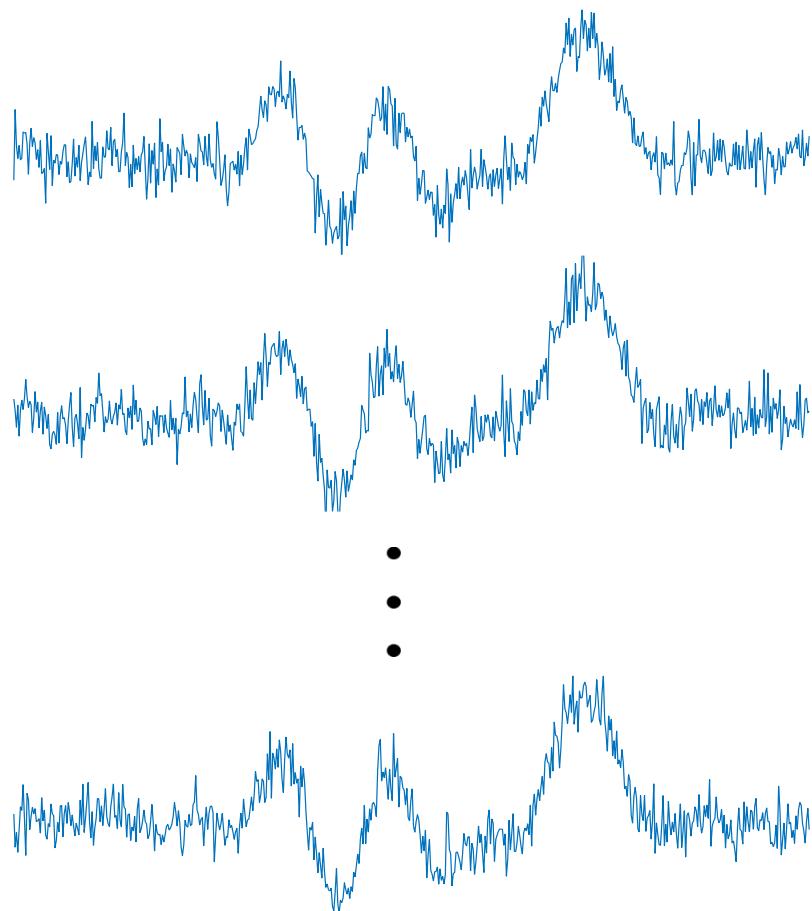
Noisy Image

Average Filter Result

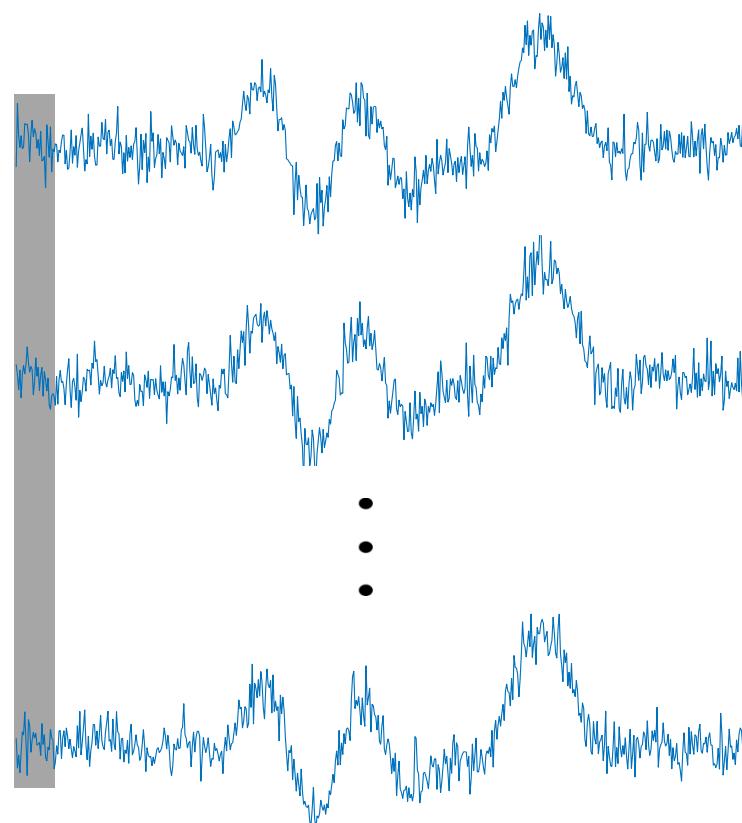
מיצוע: מדידות חוזרות

- **כעת נניח שיש לנו מדידות חוזרות של רמת ריכוז הגלוקוז בדם של נבדק כפונקציה של הזמן.**
- **מכיוון שהסנסור לא מושלם לכל מדידה מתווסר רعش לבן.**

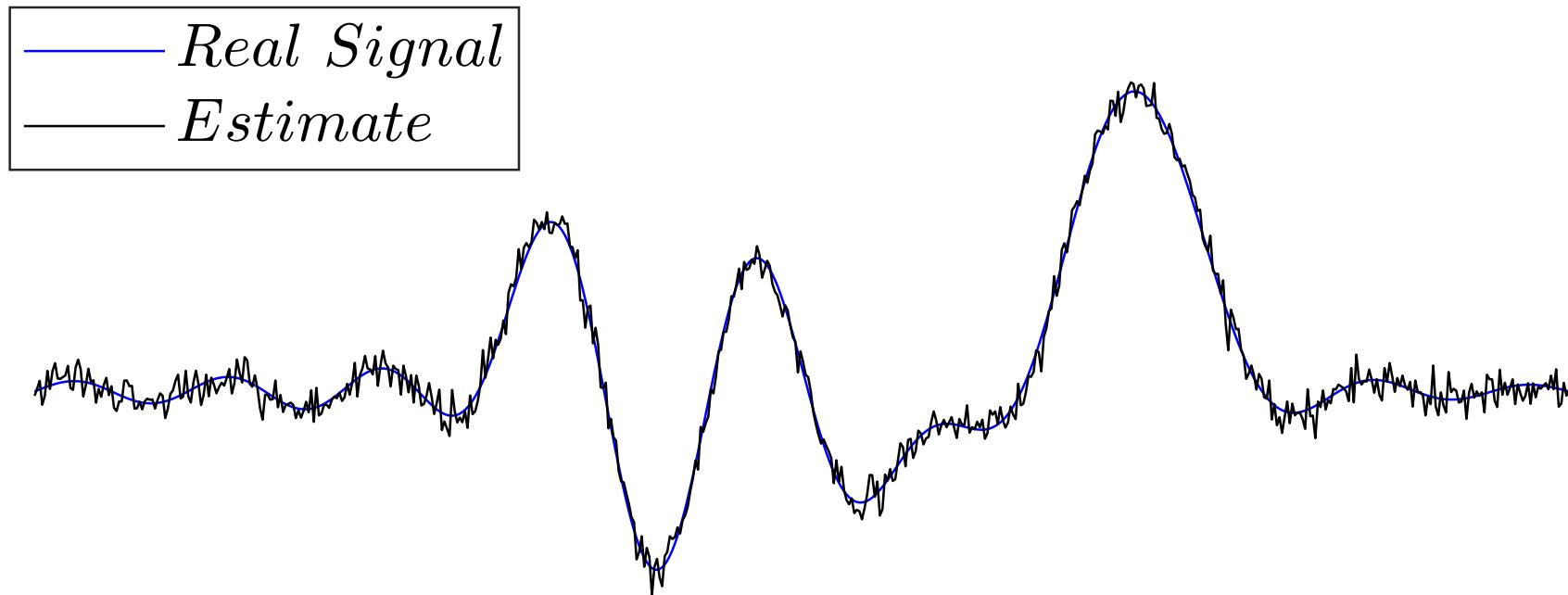
מיצוע: מדידות חוזרות

- שאלה: איך נשרך את האות הנקי כדי להקל את האנליזה של הרופא?

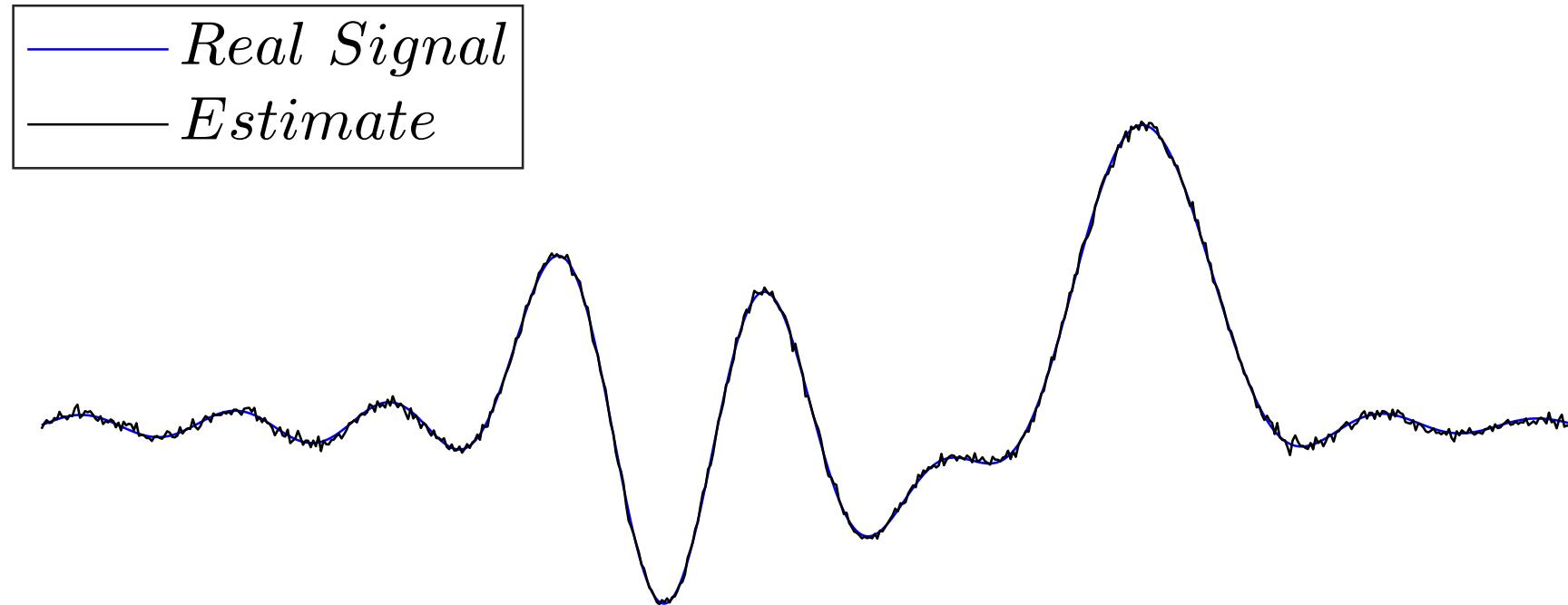
מיצוע: מדידות חוזרות

- התוצאה עברו **10** מדידות חוזרות:

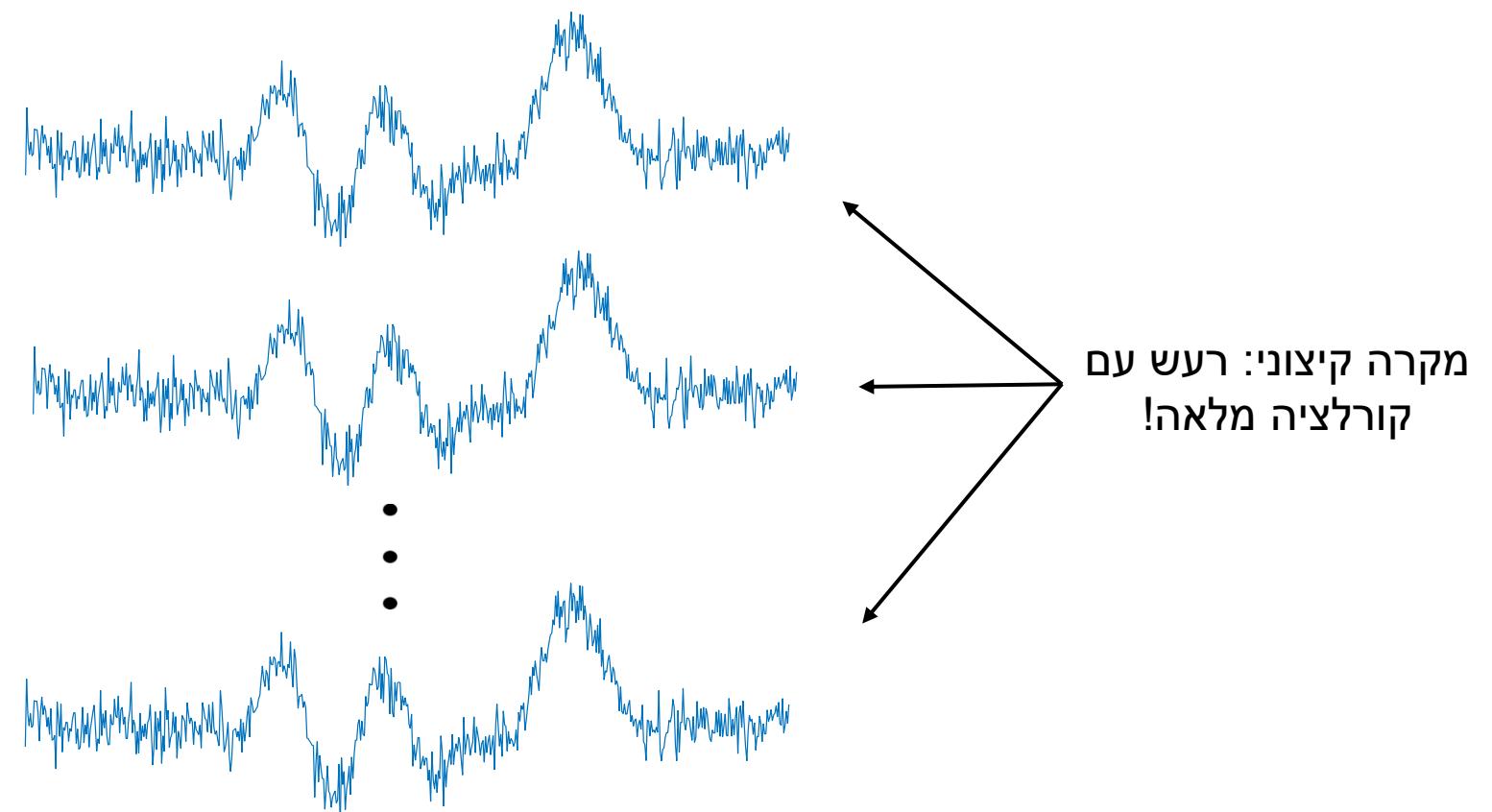
מיצוע: מדידות חוזרות

- התוצאה עברו **100** מדידות חוזרות:

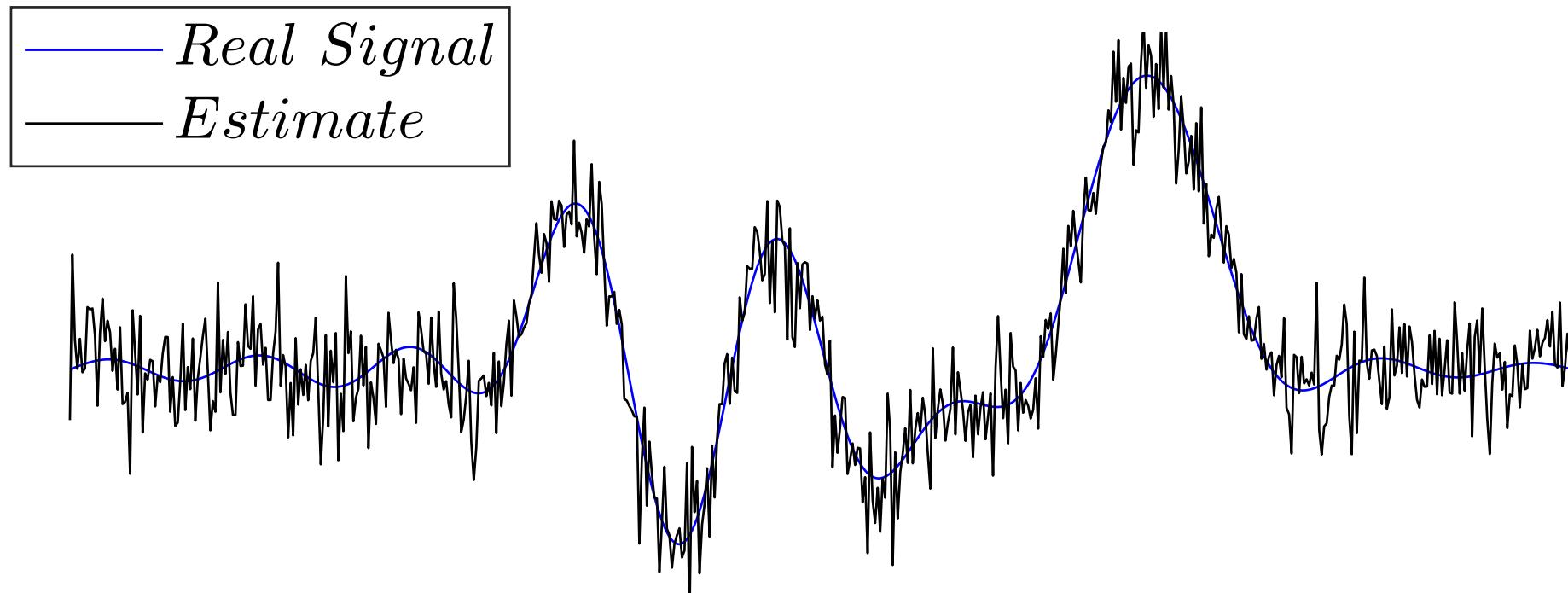
מיצוע: מדידות חוזרות

- שאלה: תמיד שווה לנו לנקח יותר מדידות? מתי זה יכול להיות מיותר?

מיצוע: מדידות חוזרות

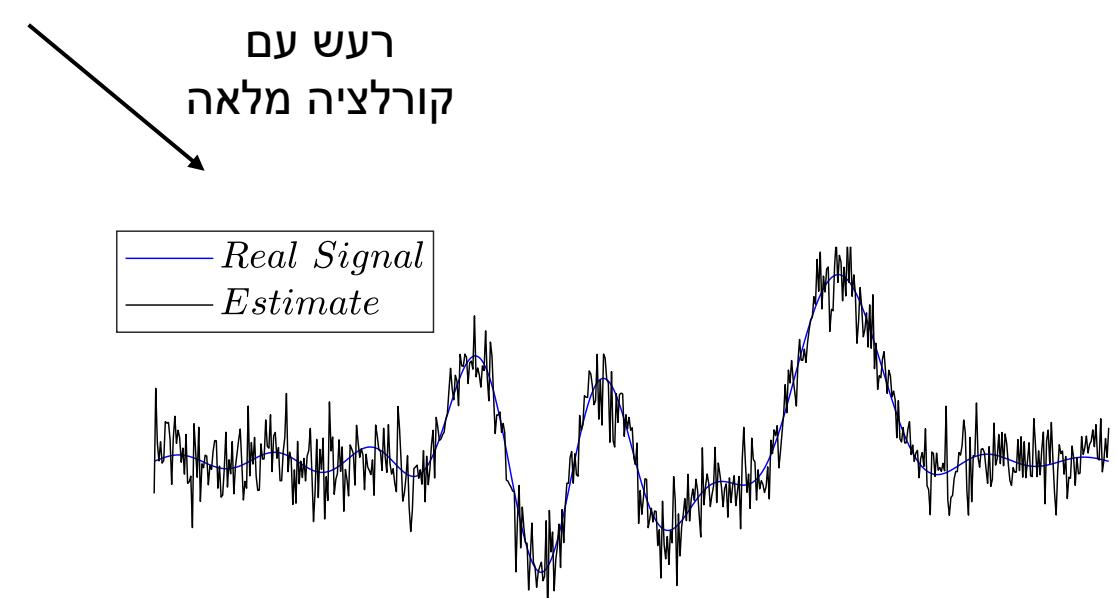
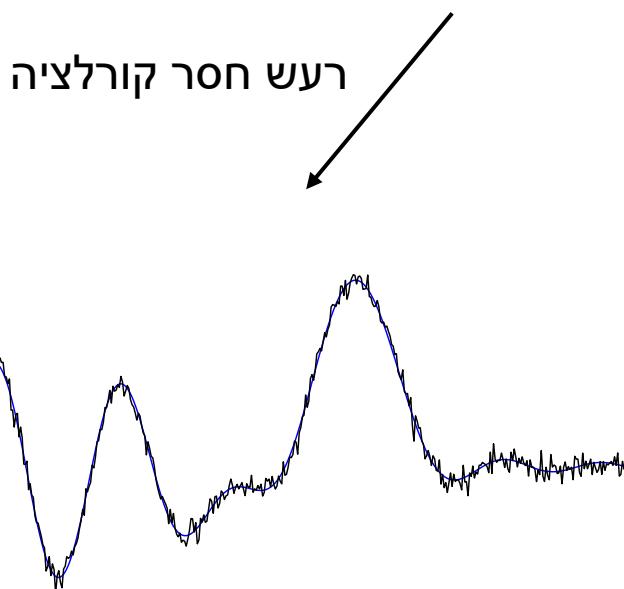
- התוצאה תהיה זהה עבור **10/100 מדידות**:

תוחלת משערך הממוצע

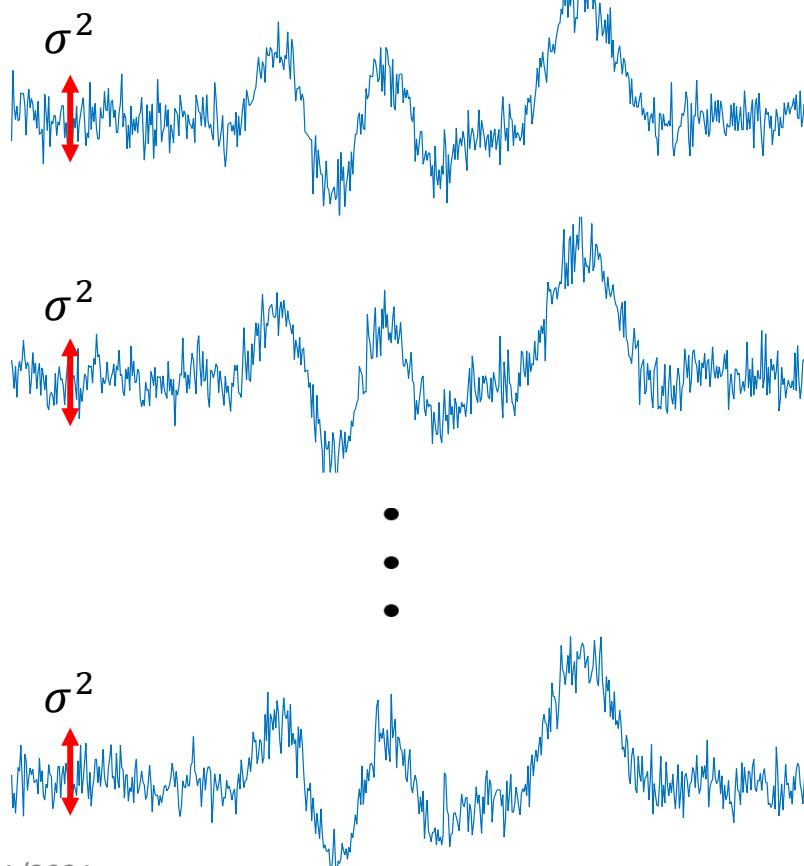
- תוחלת משערך הממוצע שווה לאות הנקי בהנחה רעש עם ממוצע אפס:

$$\text{משערך הממוצע} = \frac{\text{מדידה}_1 + \text{מדידה}_2 + \dots + \text{מדידה}_N}{\text{מספר המדידות}}$$

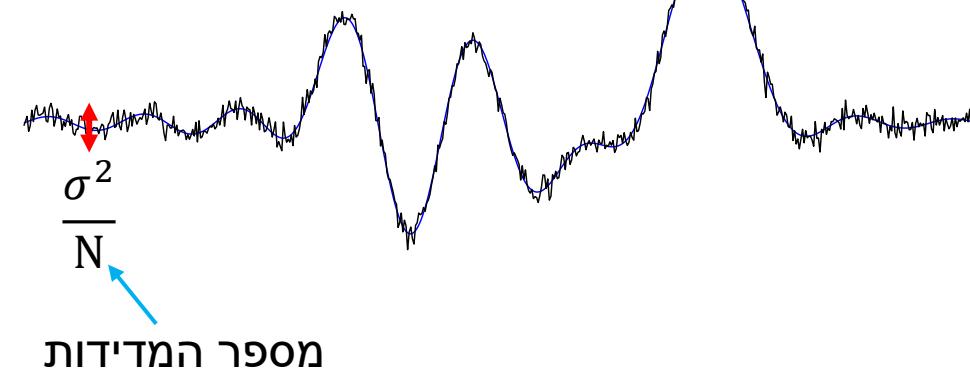

שונות משערק הממוצע

- שונות משערק הממוצע עברו רעשים **חורי קורלציה**:

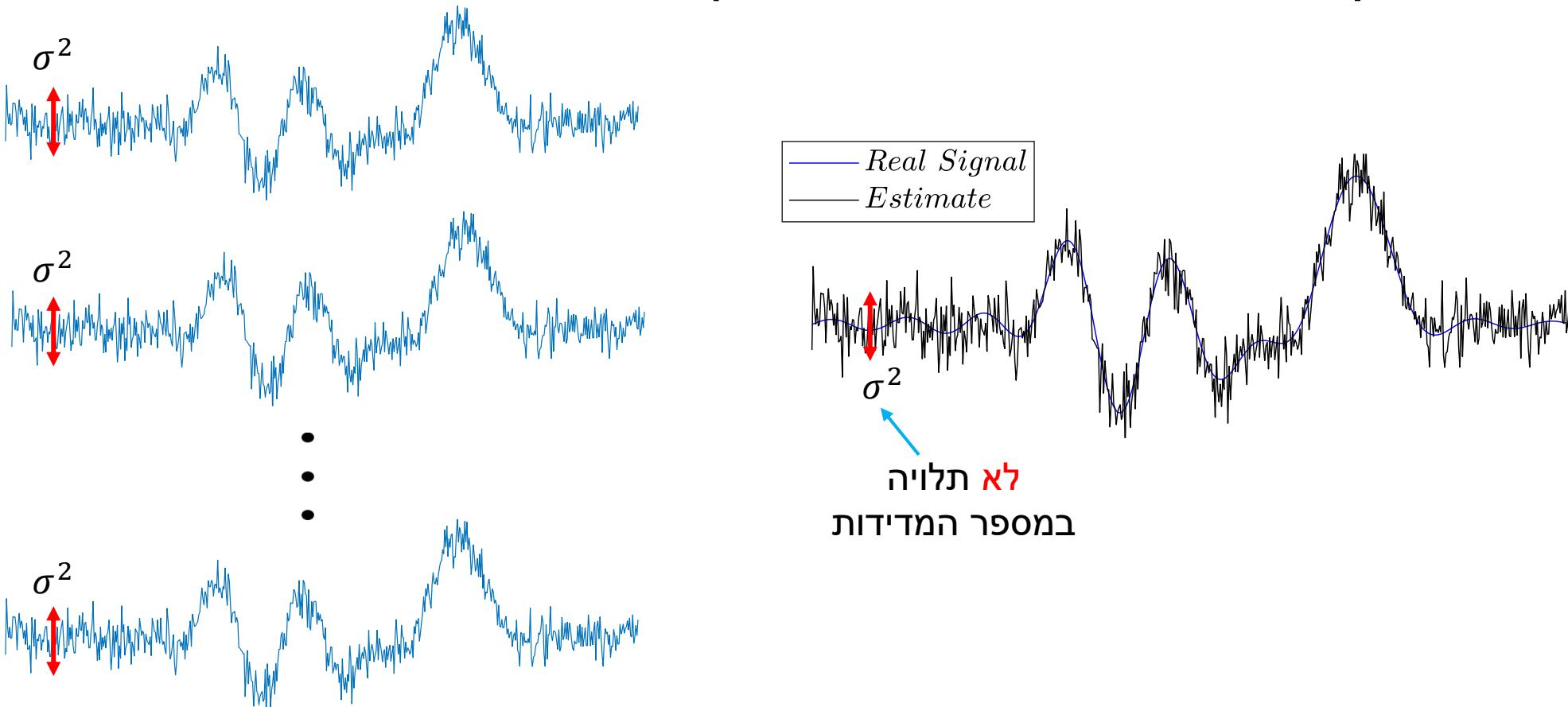

Real Signal
Estimate

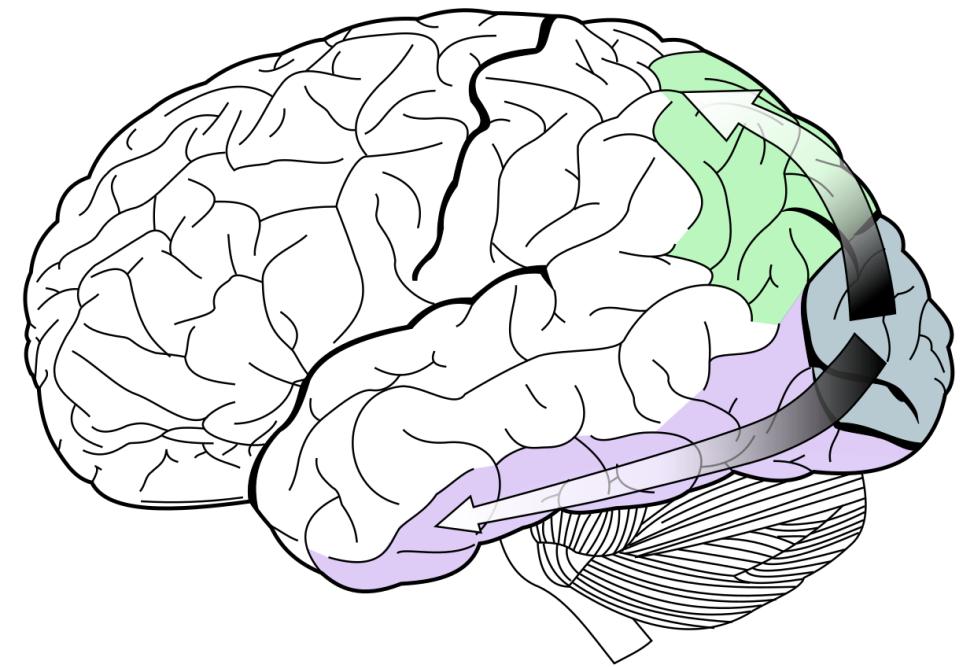
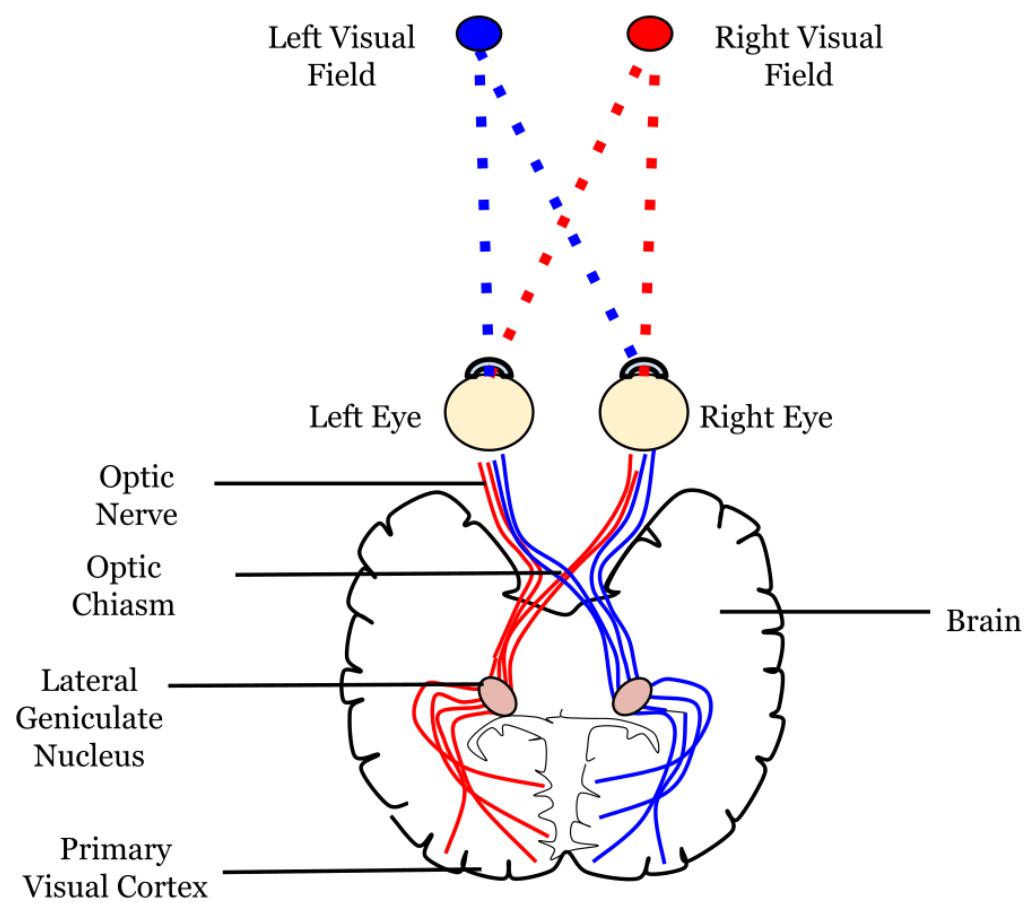
שונות משערך הממוצע

- שונות משערך הממוצע עברו רעשים עם קורלציה מלאה:

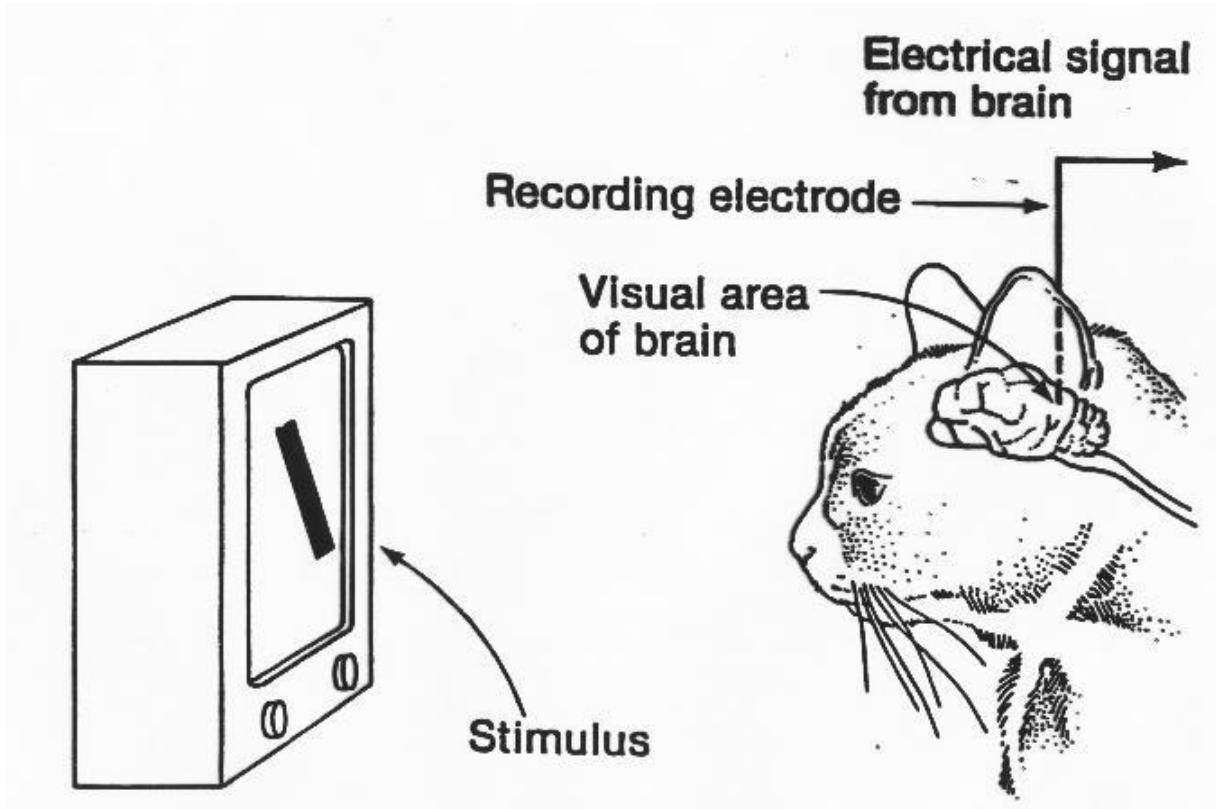

דוגמה בלו-מימד: גילוי תגובה מועדף על נוירון

- נוירונים באזורי הראייה במוח:

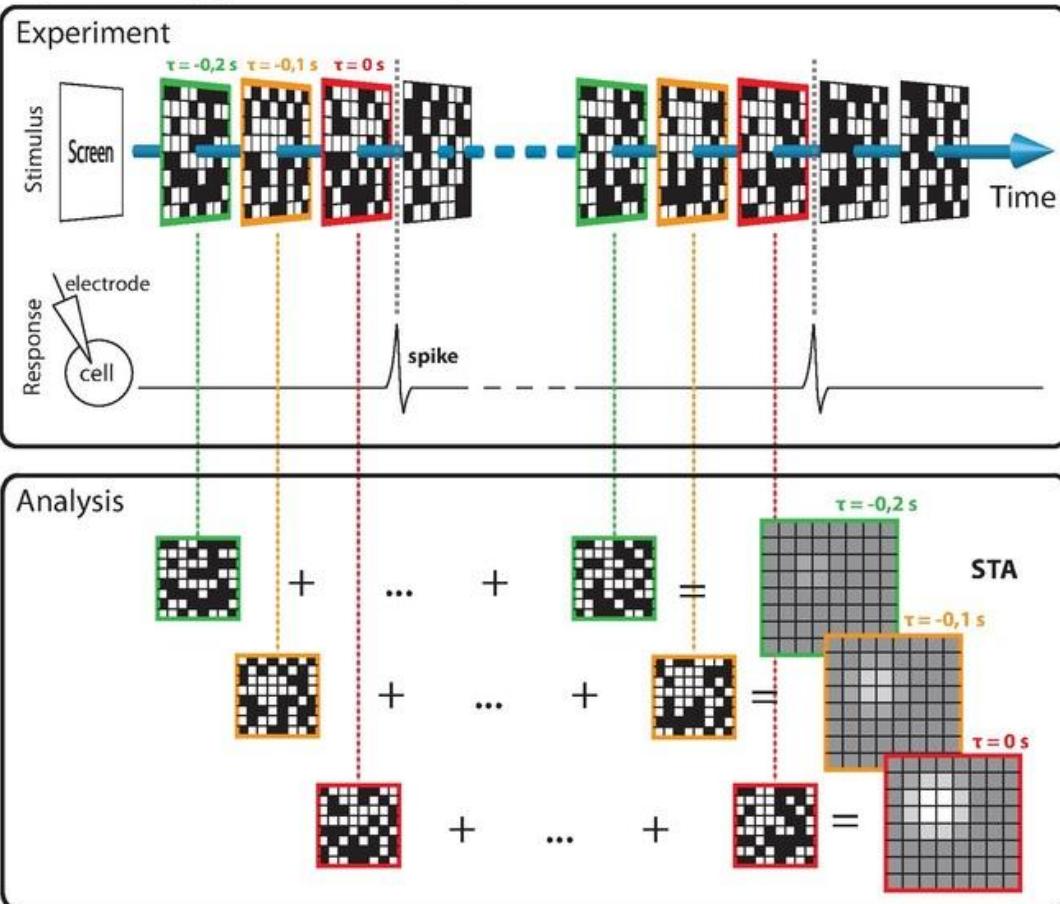
דוגמה בל-מימד: גילוי תגובה מועדףת על נוירון

- **הנחה:** לנוירון יש גירוי אופטימלי אליו הוא "אוהב" להגיב. הנוירון מגיב כאשר הגירוי אליו הוא נחשף דומה לגירוי האופטימלי שלו.
- **שימוש:** אם נחשוף את הנוירון לגירוי כלשהו למשך זמן ונבדוק מה היה הגירוי בעת ירי פוטנציאל פועלה נוכל לשער את הגירוי האופטימלי.

דוגמה בלו-מייד: גילוי תגובה מועדף על נוירון

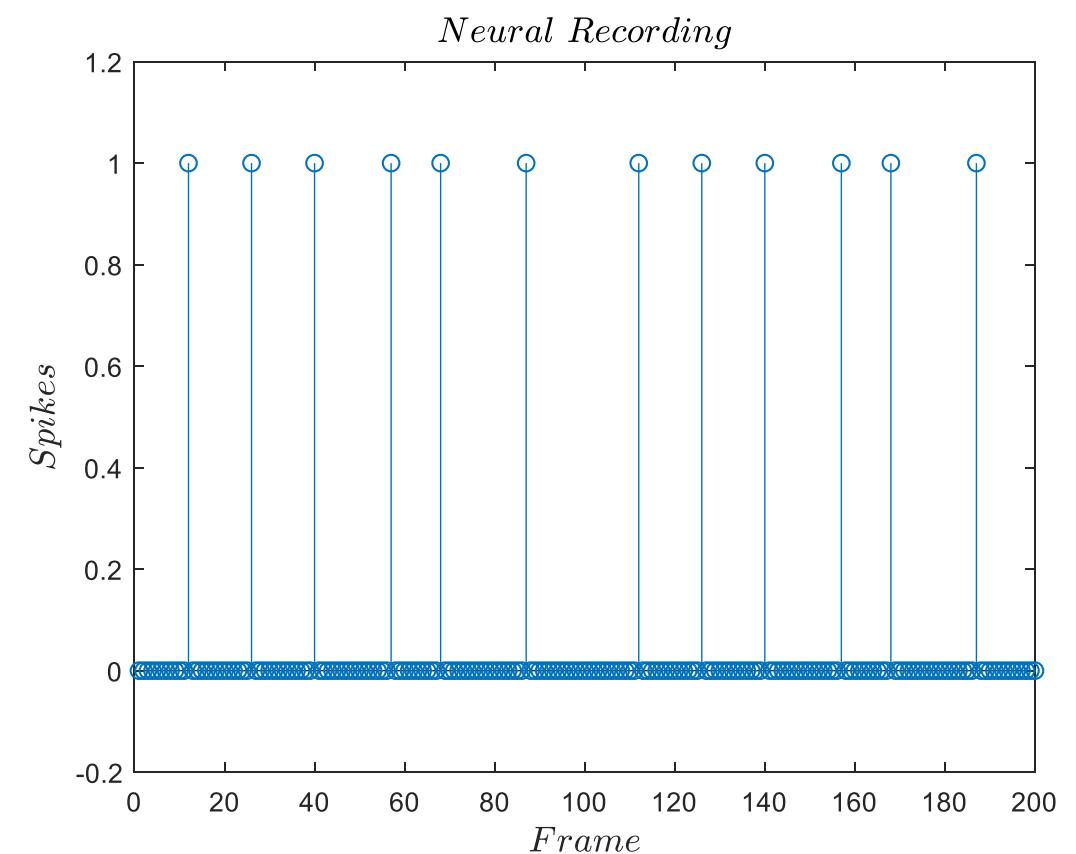
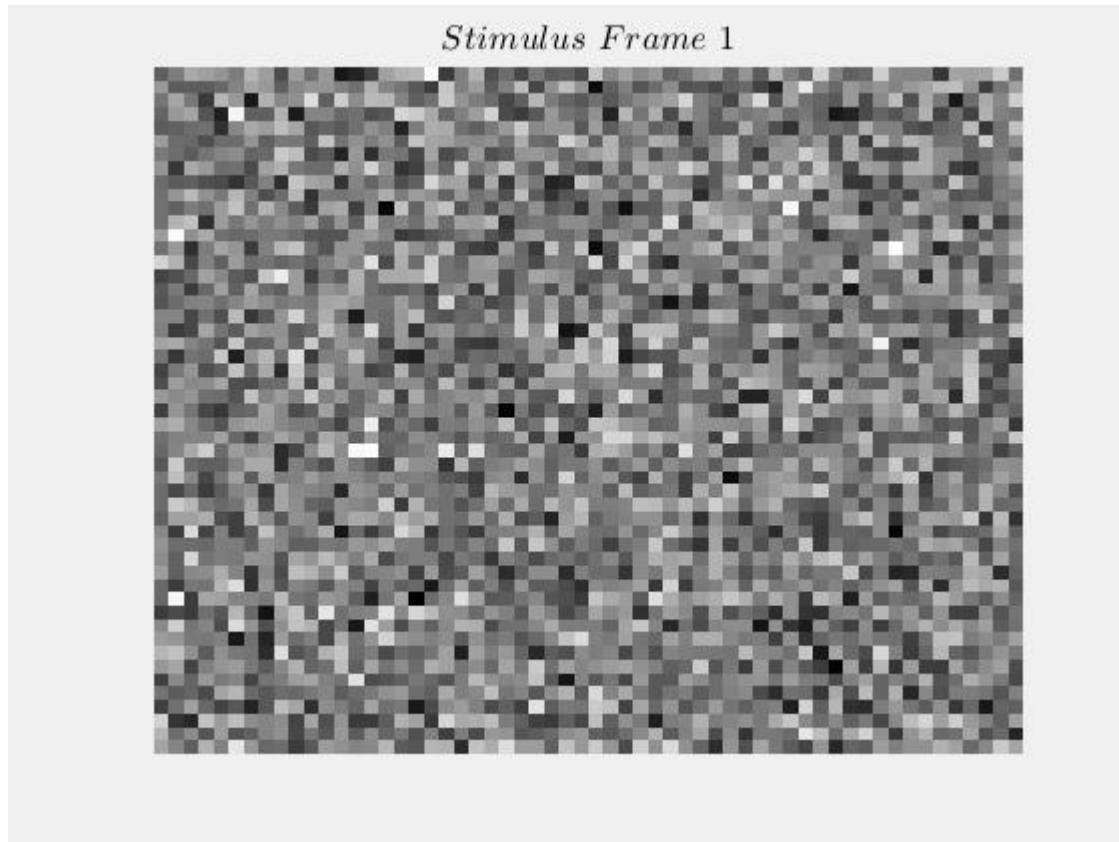
Spike-triggered average (STA)

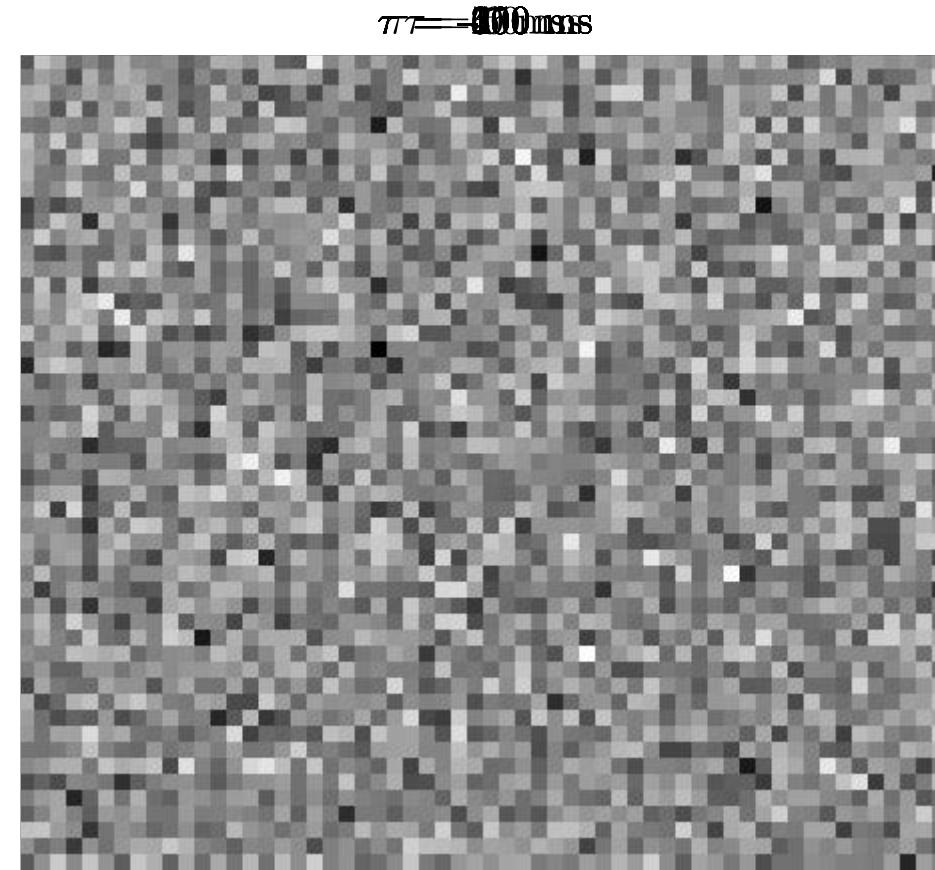
- **הweeney:** אם נמצא את התמונות אשר ברגע הקרןתם הנוירון "יראה" פוטנציאלי פעולה, נוכל לשער את התמונה הממוצעת שהוא מגיב אליה.

דוגמה בLOW-מימד: גילוי תגובה מועדף על נוירון

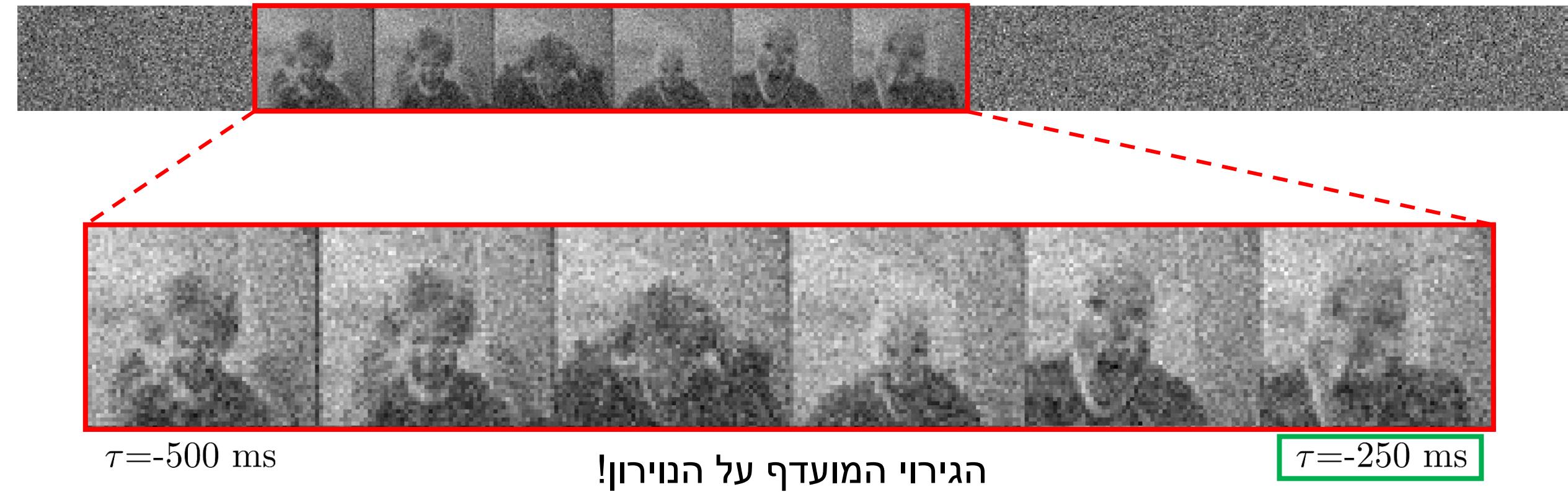
- נתן:

דוגמה בLOW-מידה: גילוי תגובה מועדףת על נוירון

דוגמה בל-מייד: גילוי תגובה מועדף על נוירון

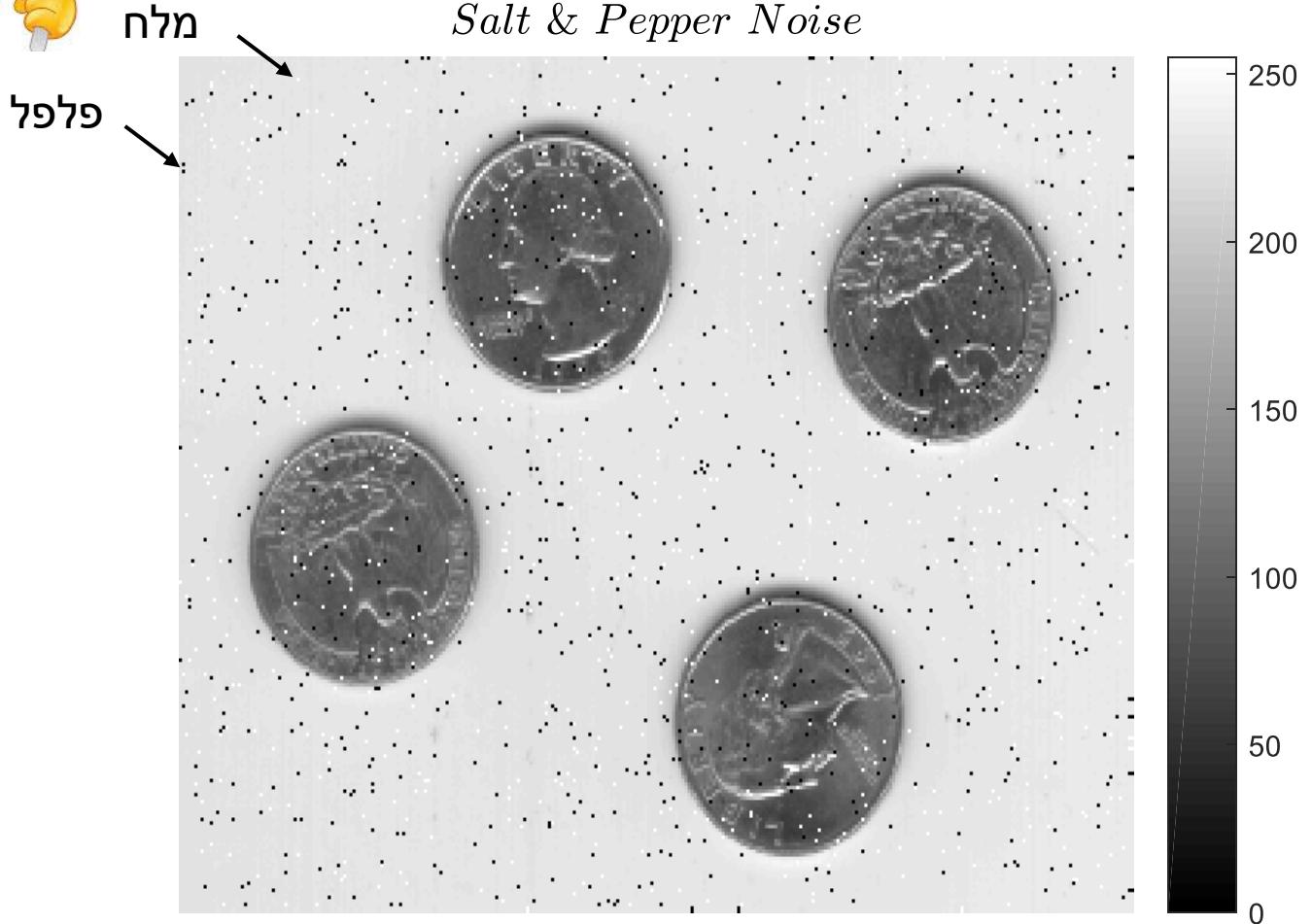

שאלה: מה זמן התגובה של הנירון?

סוגי רعش בתמונות

- בכל הדוגמאות עד כה הוכחנו רعش לבן גאוסי שטוףLAG זהה בזמן/במרחב.
- בתמונות לעתים קרובות נתקלים בסוגים אחרים של רعش כגון:
  - רعش פואסון (בד"כ קריית פוטונים)
  - רعش קשתות (בד"כ בתמונות CT)
  - רعش "מלח ופלפל" (בד"כ פיקסלים תקולים בסנסור)
  - ועוד,
- לכל סוג רعش משתמשים במשערך אחר אשר מתאים לו.
- **למשל עבור רعش "מלח ופלפל" נהוג להשתמש במסנן ציון.**

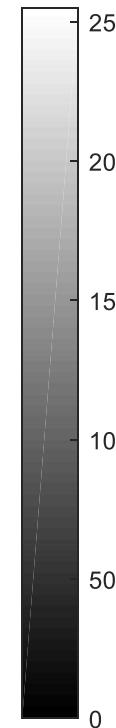
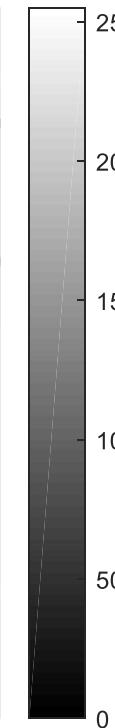
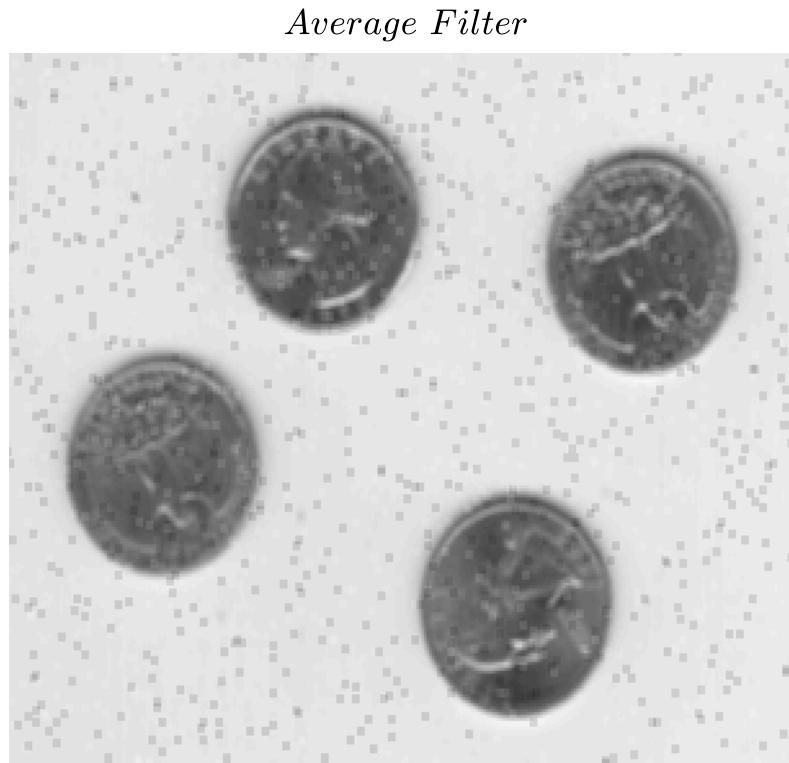
רעש "מלח ופלפל" בדו-מימד

- רעש "מלח-ופלפל":

רעיש "מלח ופלפל" בדו-מימד

- תוצאה סינון התמונה עם מסנן מיצוע ועם מסנן **חציון**:

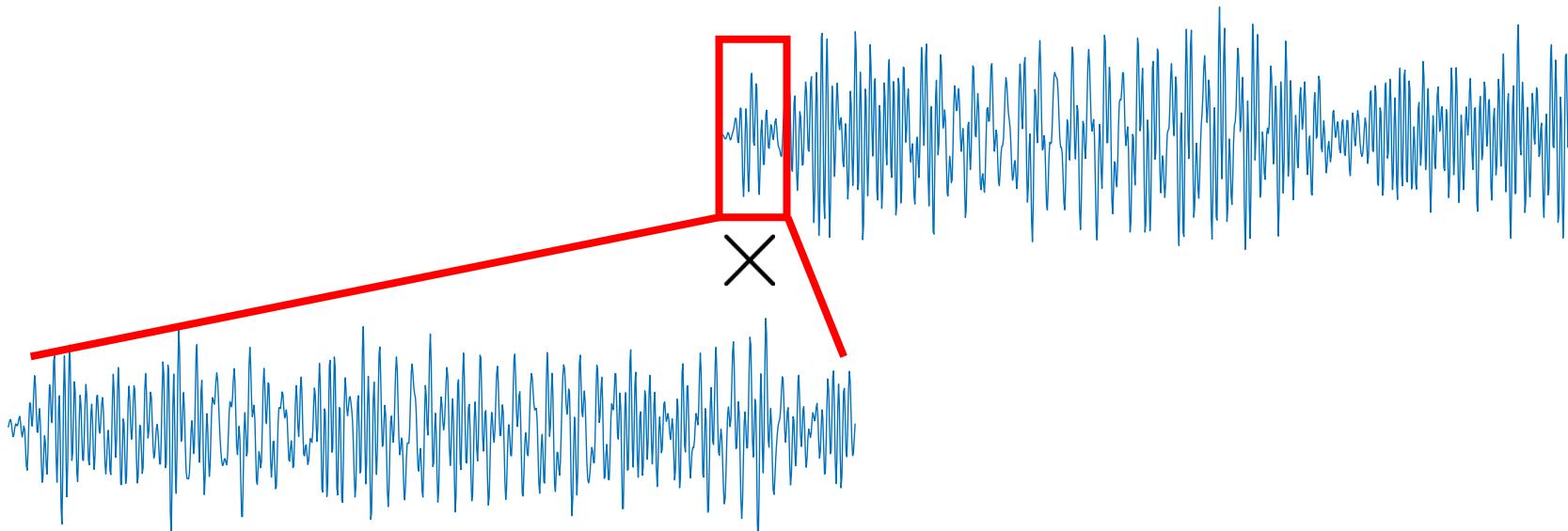

מה בתכנית?

- ✓ אוטות ומערכות
- ✓ סוגים של אוטות
- ✓ קוונטיציה/דגימה
- ✓ ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓ מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
  - ✓ שיעור ממדידות רouseות
- **שימושים של פונקציית הקורלציה**
- **התמורות משולבות של זמן-תדר**
- **דוגמה מסכמת**

פונקציית קורלציה

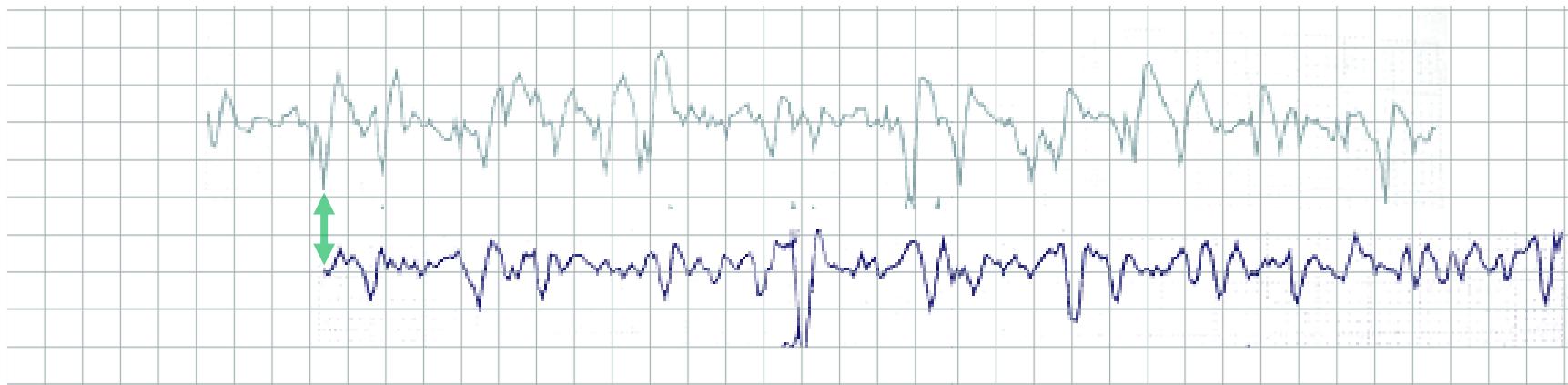
- **פעולה הקורלציה** מאד מזכירה את פעולה הקונבולוציה.
- ישנים שני הבדלים עיקריים בין **קורלציה** לkonvolוציה:
  - **בקורלציה** לא הופכים את המסנן לפני תחילת תהליך ה-"הזזה-כפל-סכום"
  - **בד"כ בקורסילציה** המסנן הוא בעצמו אות אחר.

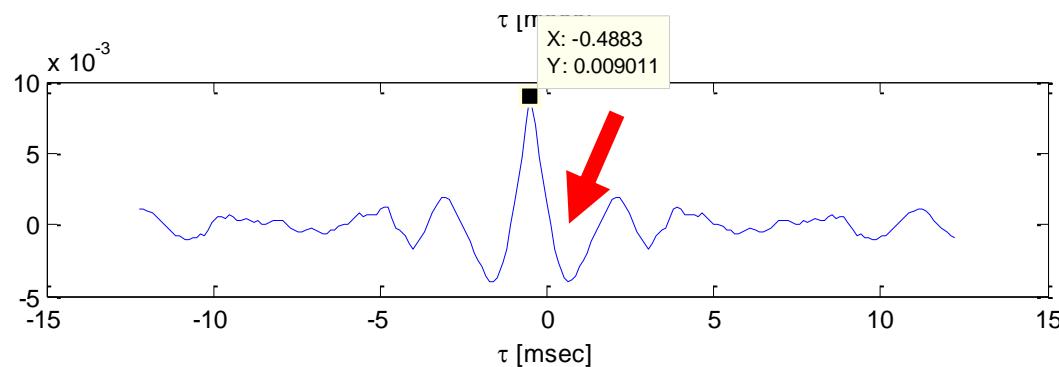
שער ההשניה

- **כללי המשחק:**
  - נתונים שני אוטות שמקילים מידע זהה
  - האותות מושאים זה ביחס זהה
  - לכל אחד מהם התווסף רעש שונה
- **מטרה:**
  - נרצה לשערר את ההשניה בין האותות
- **שאלה: למה המשימה הזאת לא טריומיאלית?**
  - כי לכל אחת התווסף רעש **שונה!**

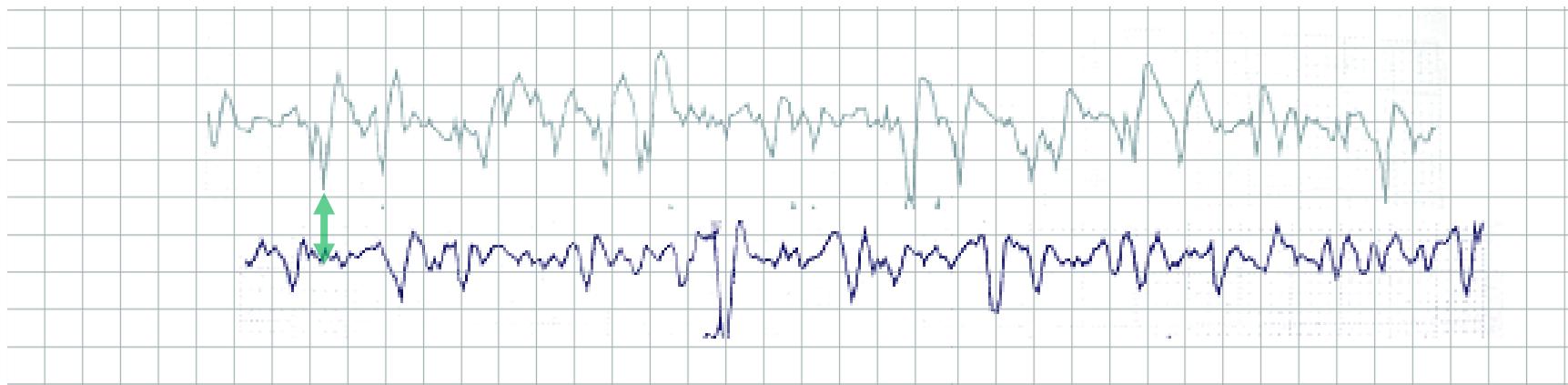
שערור השהיה - המCHASE

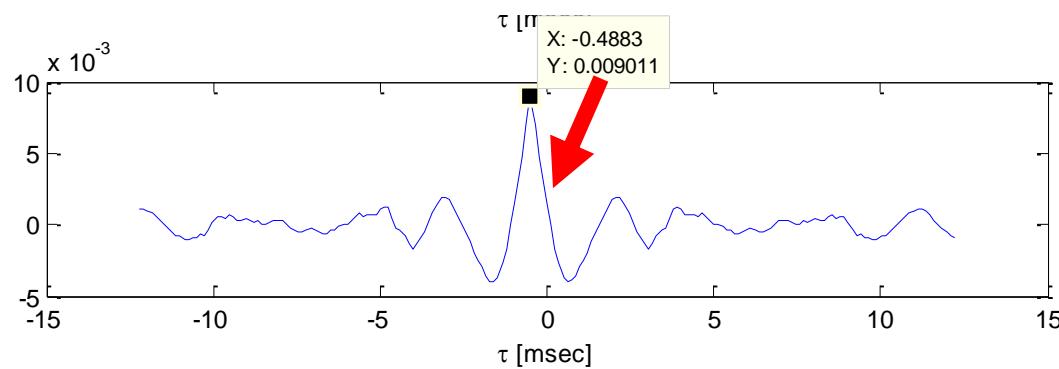
$$\tau = 0$$

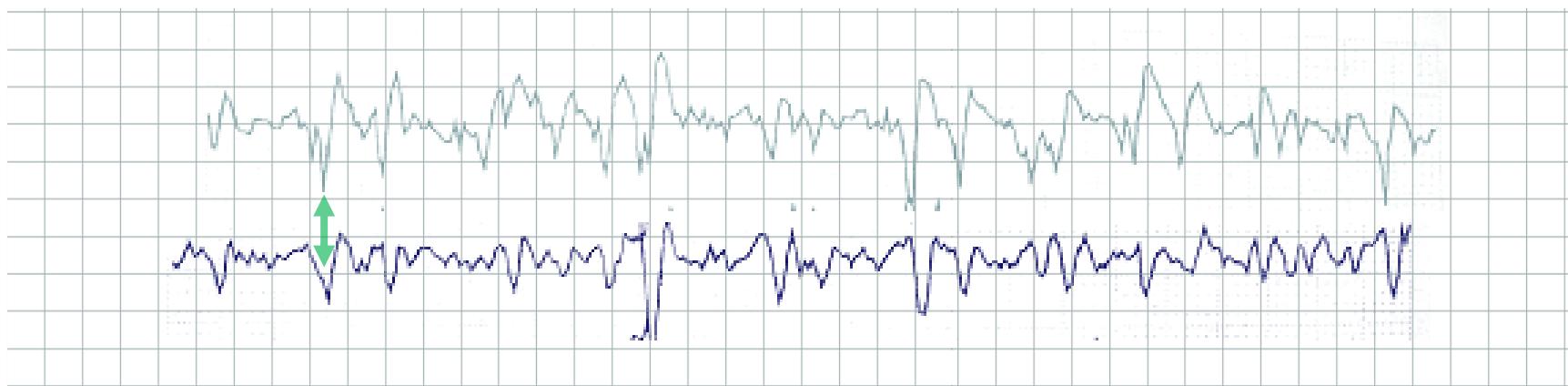
שערור השהיה - המCHASE

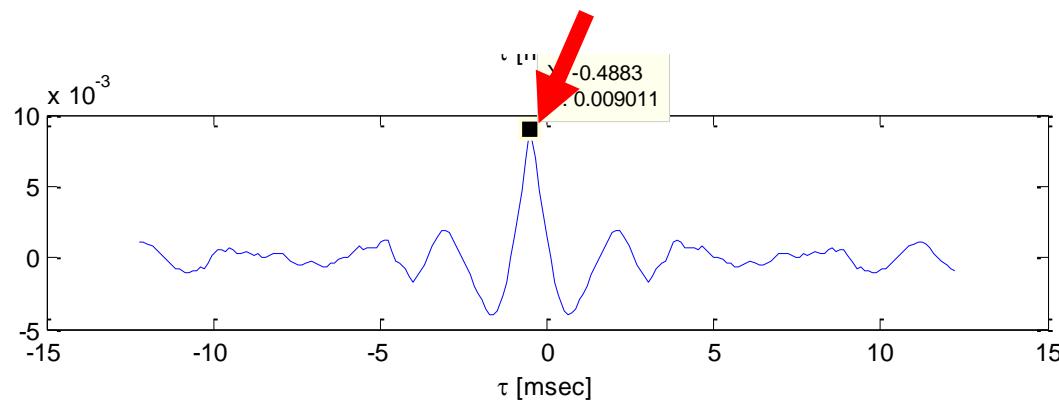
$$\tau = -0.2$$

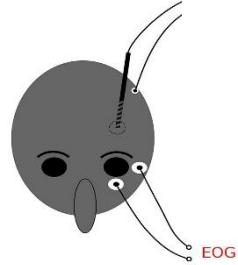

שער הראה - המבנה

$$\tau = -0.49$$

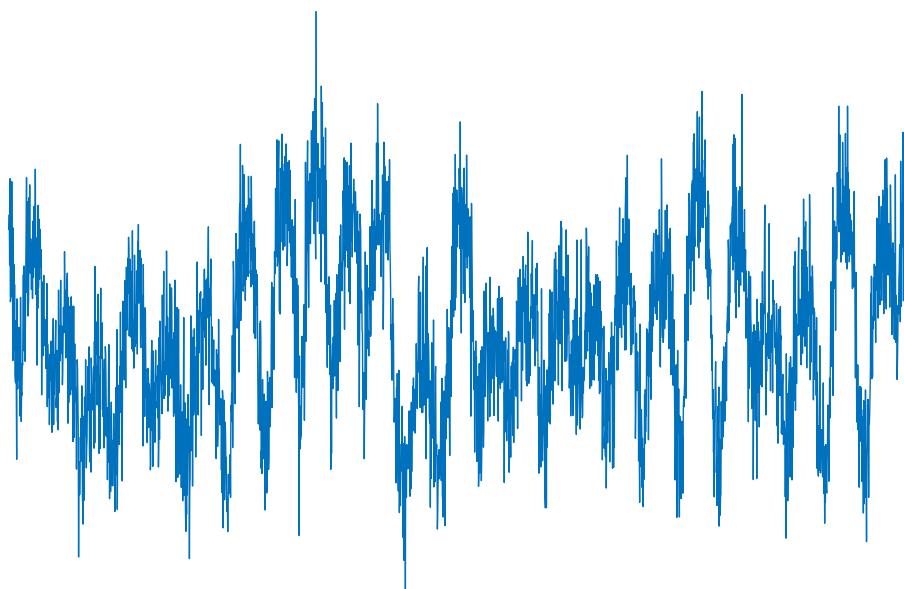

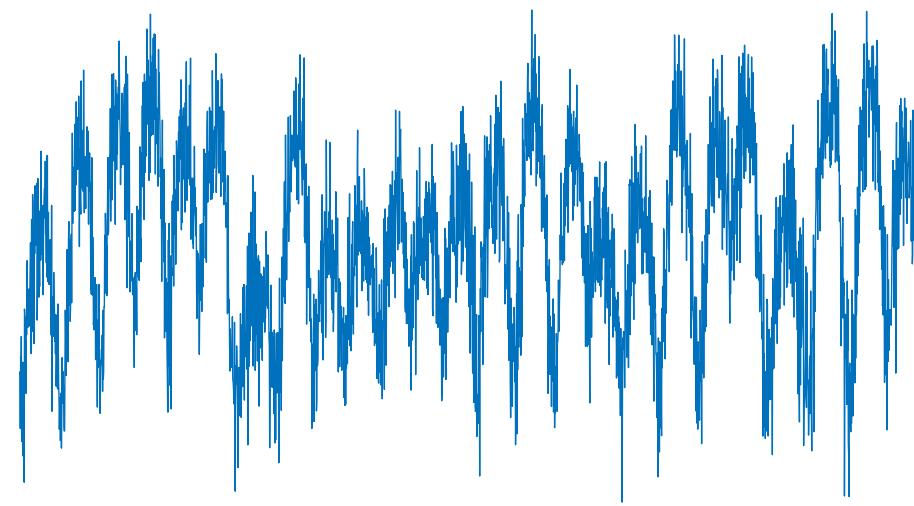
שיעור השהייה בין אותן EOG

- למשל נתונות שתי מדידות של אותן עיניים:

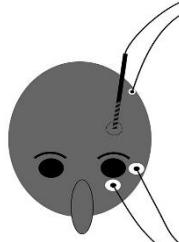
Measurement From Sensor 1

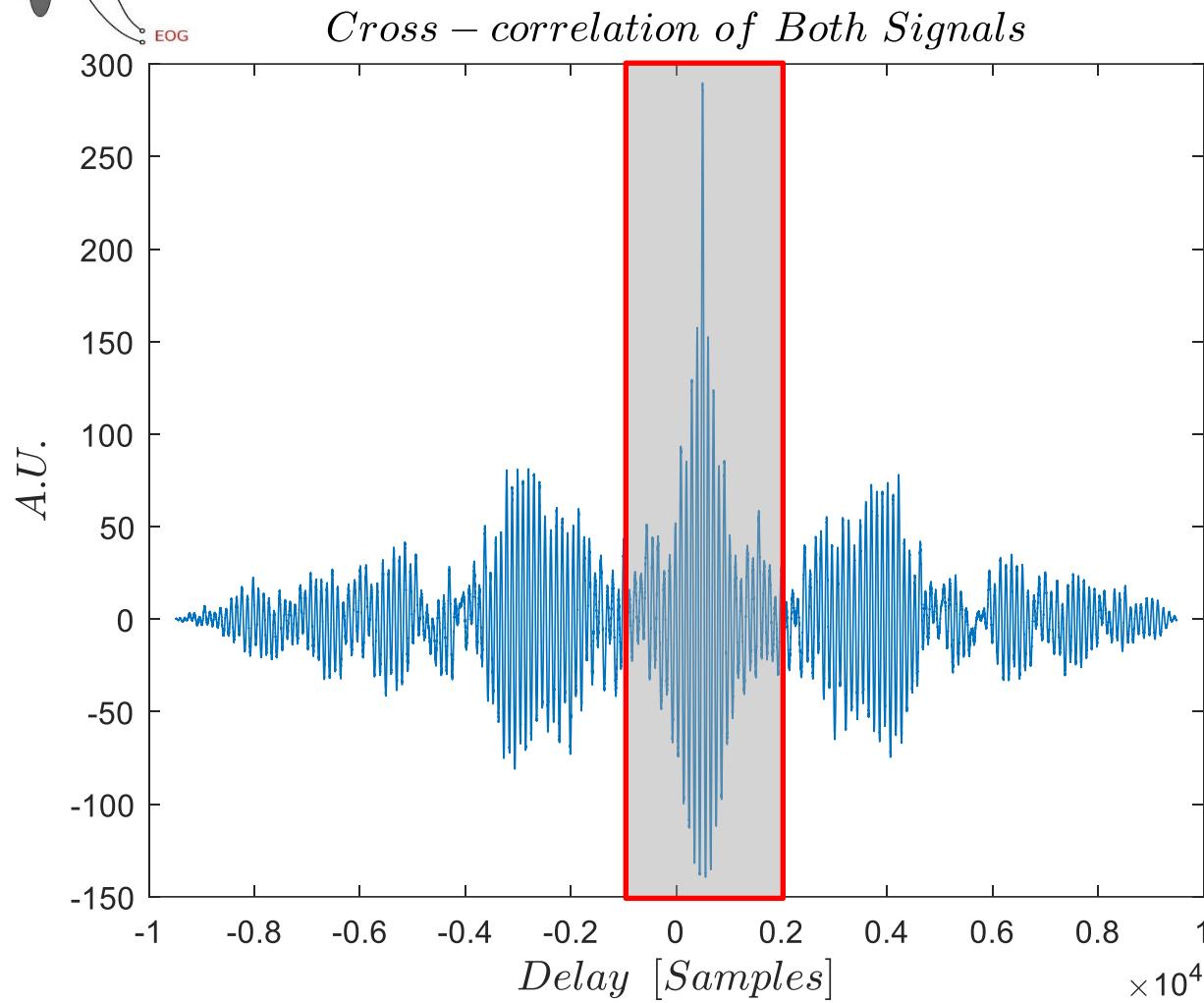
Measurement From Sensor 2

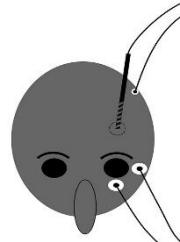
- שאלה:** איך נמזה את ההשויה בין שתי אותן?

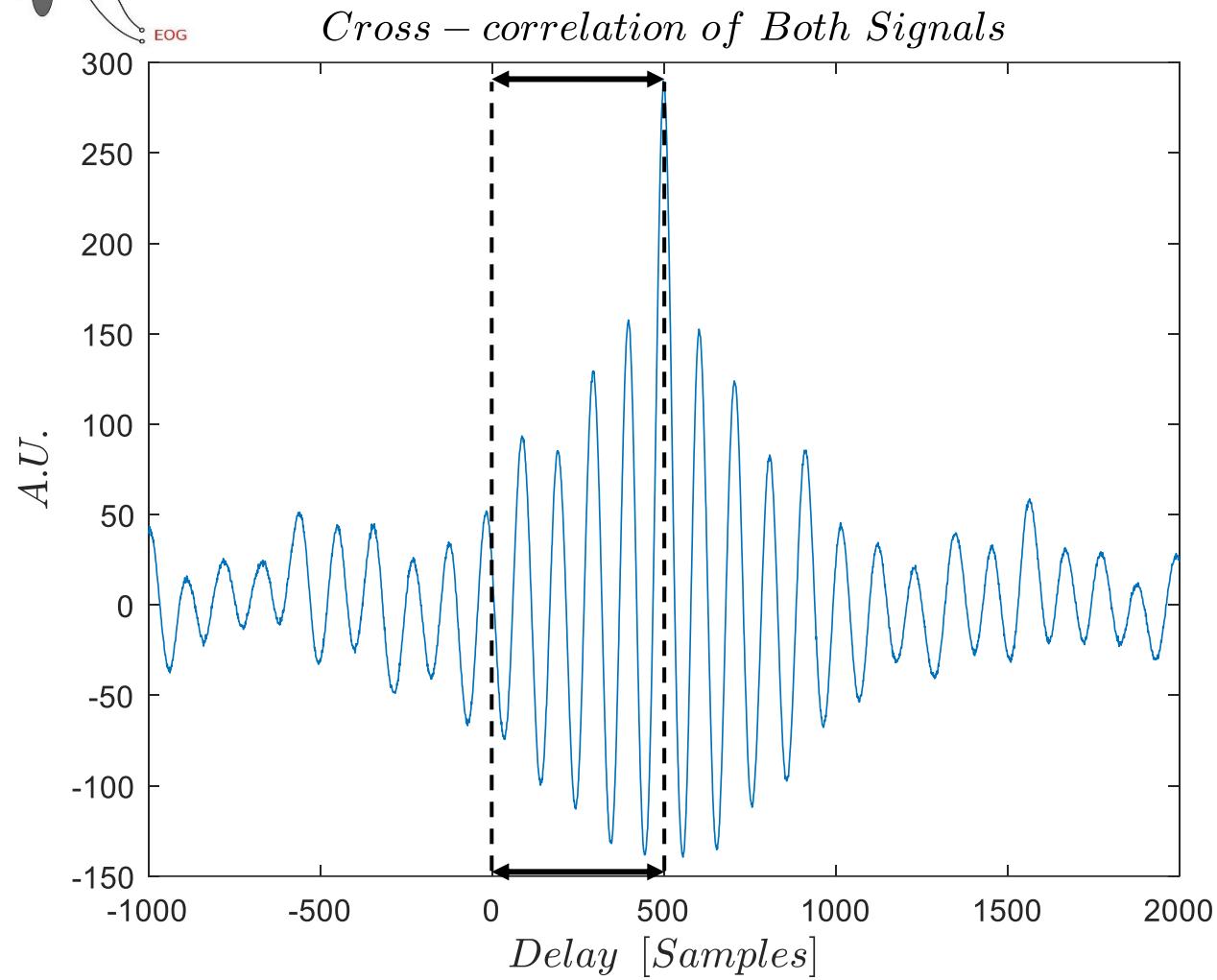
שיעור השהייה בין אותן EOG

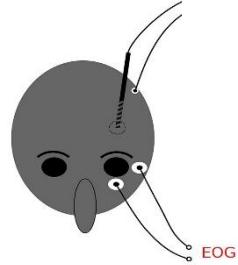
- **פתרון:** נחשב את פונקציית הקְרַחֵס-קורלציה:

שיעור השהייה בין אוטות EOG

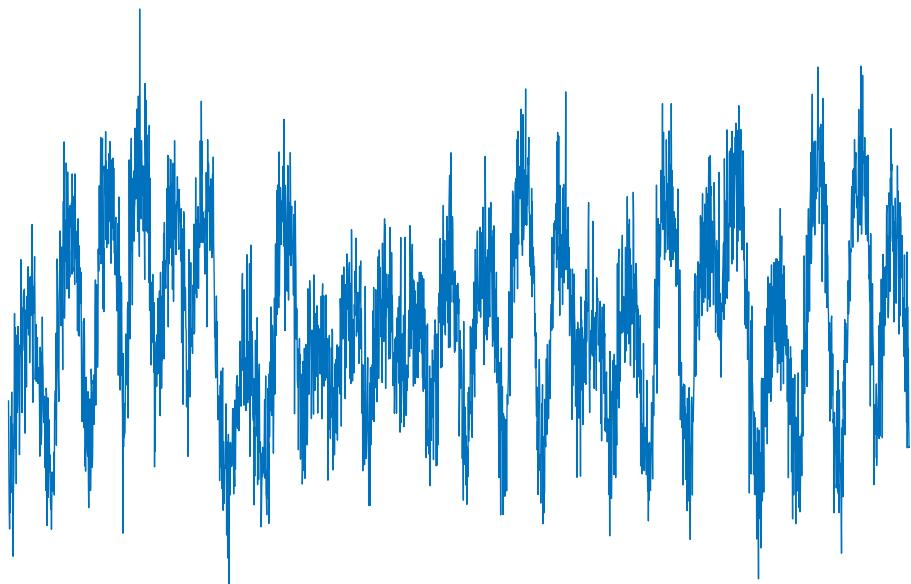
- פתרון: נבדוק כמה זו הפיק
מ-0:

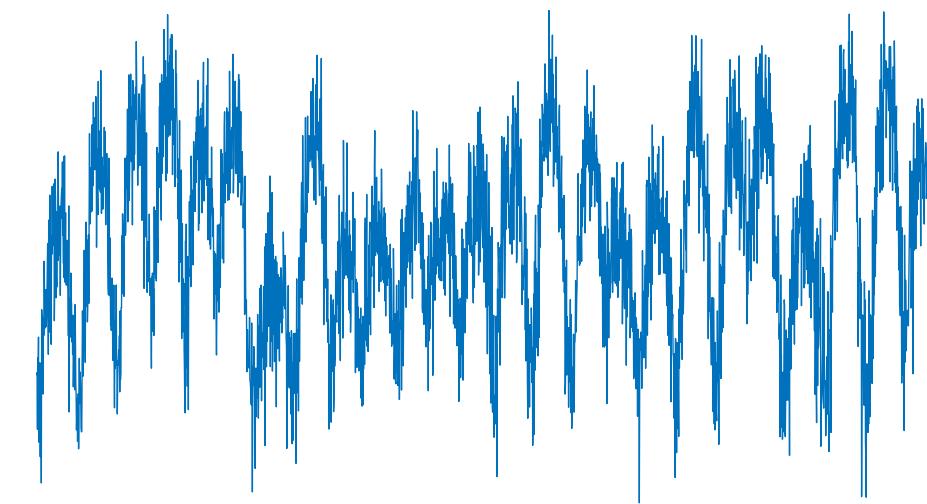
שיעור השהייה בין אותן אותות EOG

- פתרונות: נציג את האות הראשון ב-500 דגימות אחריה ונקבל:

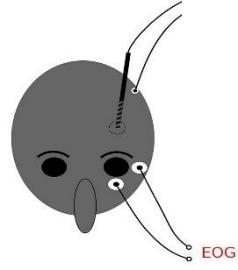
Measurement From Sensor 1

Measurement From Sensor 2

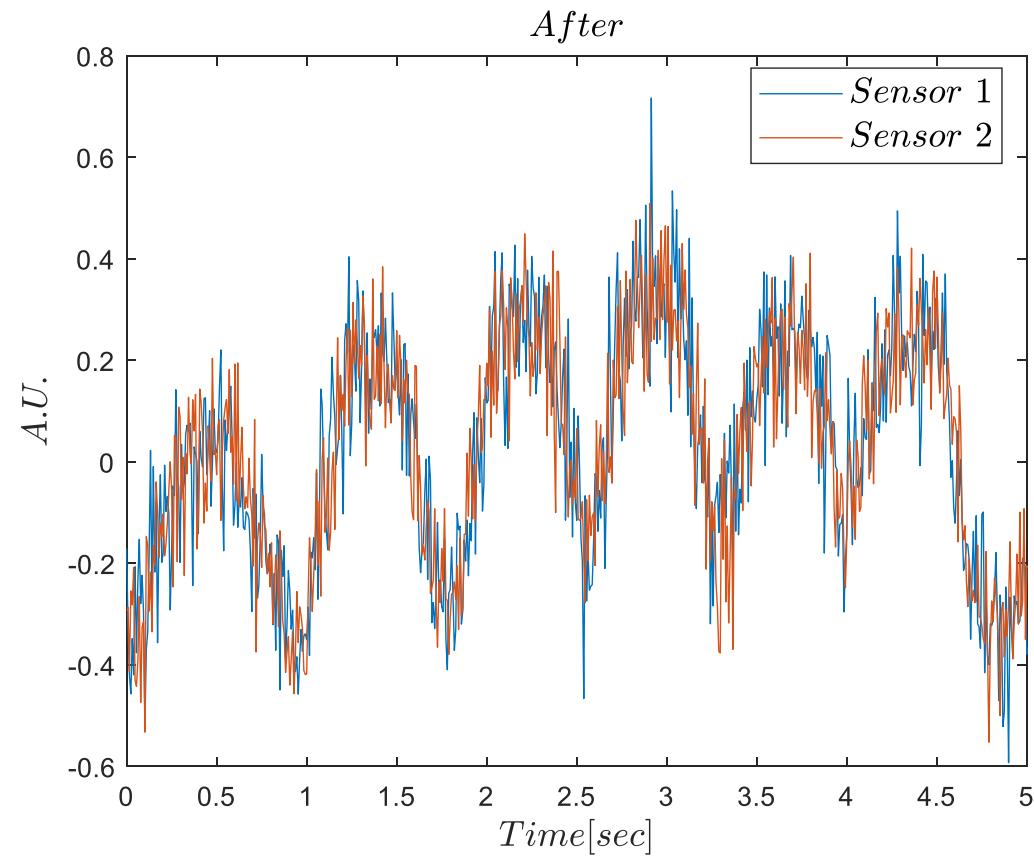
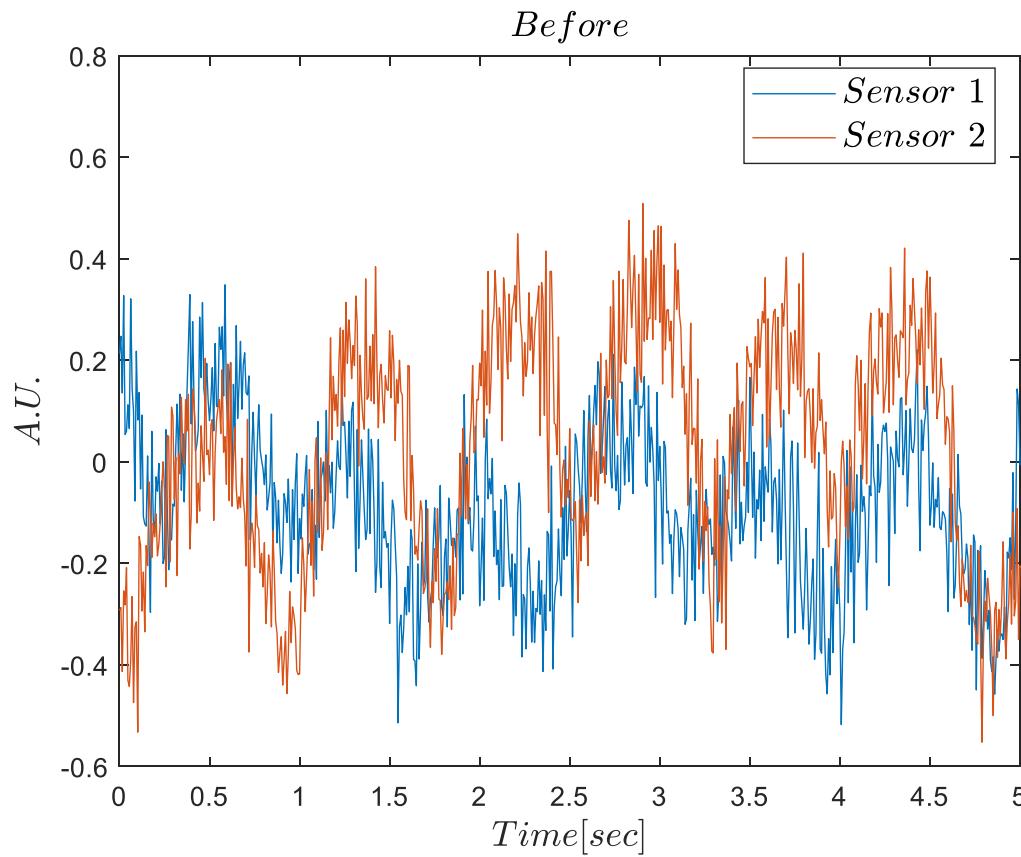

- אם אכן קיבלנו התאמה בין שני אותן אותות?

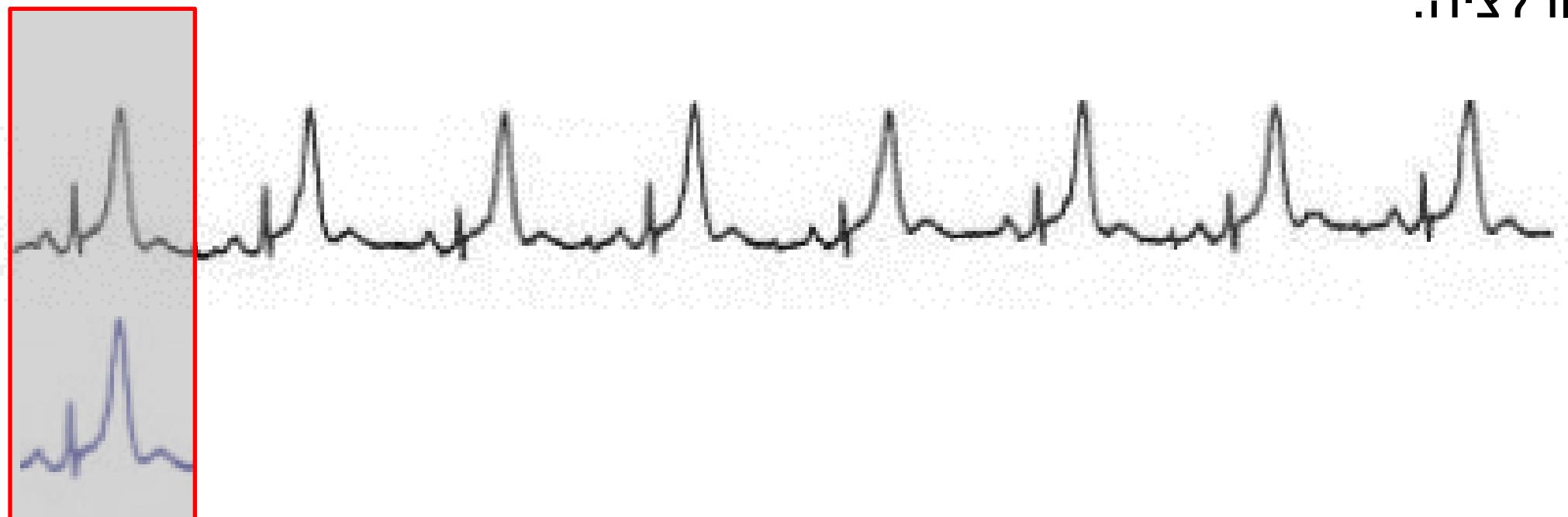
שיעור השהייה בין אוטות EOG

- בדיקה מקרוב מראה שן:

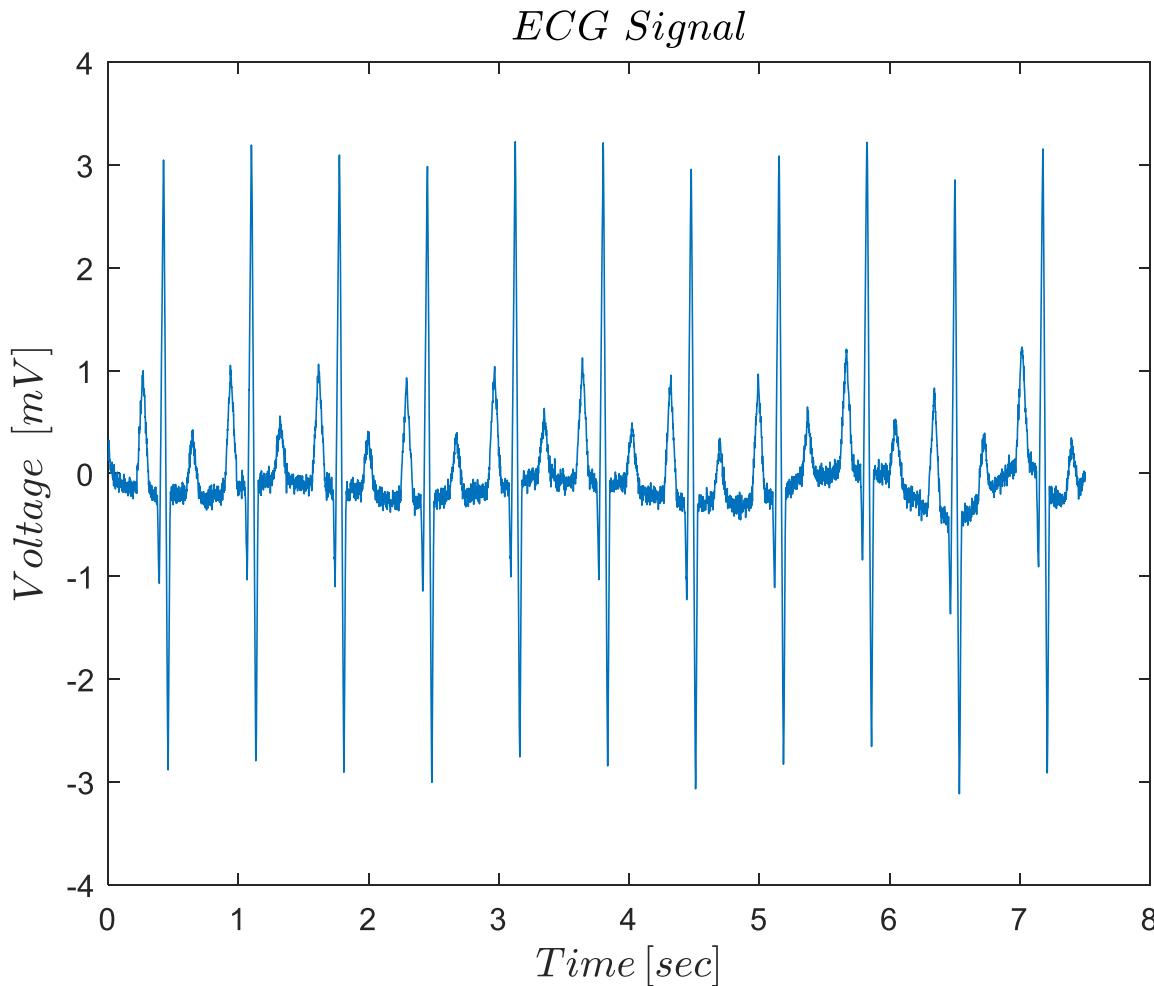

זיהוי מאורעות / חיפוש תבניות

- אפליקציה אחרת בה משתמשים בקורסציה היא זיהוי מאורעות/אובייקטים.
- אם אנחנו יודעים מה " התבנית " שאנו מחפשים, ניתן למצוא אותה בעזרת קורסלציה:

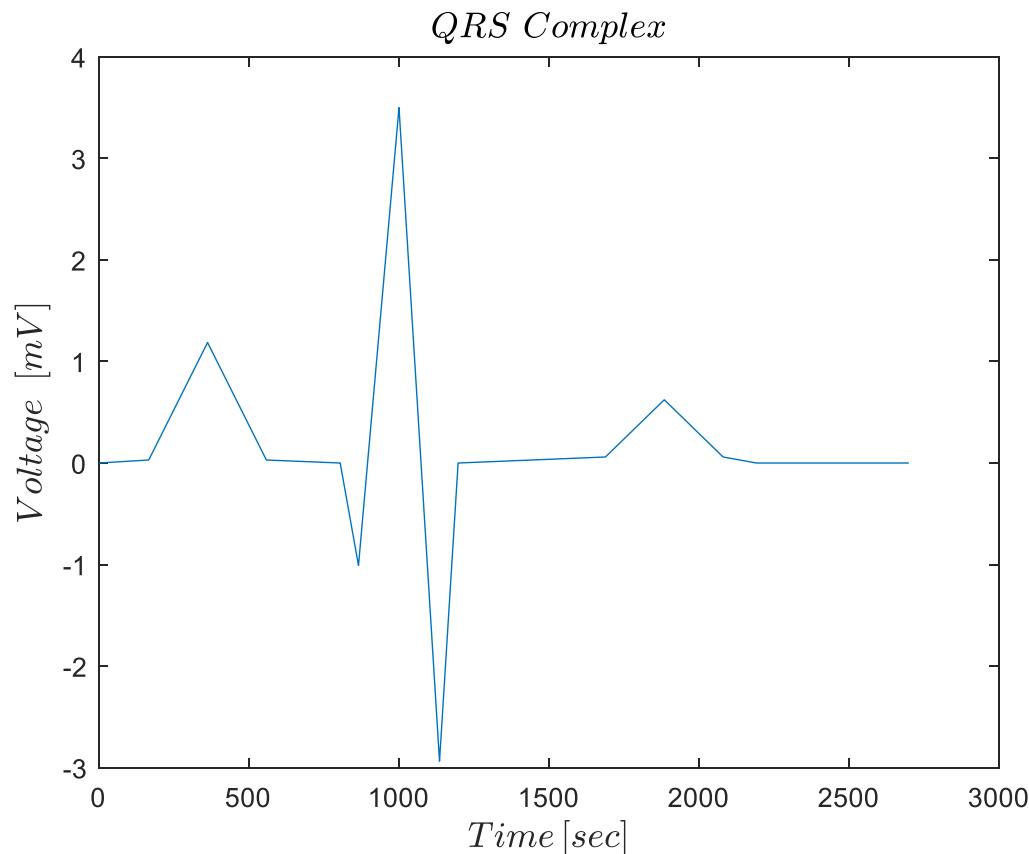
דוגמה: מציאת קומפלקס QRS באוט ECG

- נתון: אות ECG ~מיישר (לאחר הסרת הריסט):
- המשימה: זיהוי מיקומי הפעימות לניטוח קצר הלב.
- שאלת: איך נעשה זאת?

דוגמה: מציאת קומפלקס QRS באוט ECG

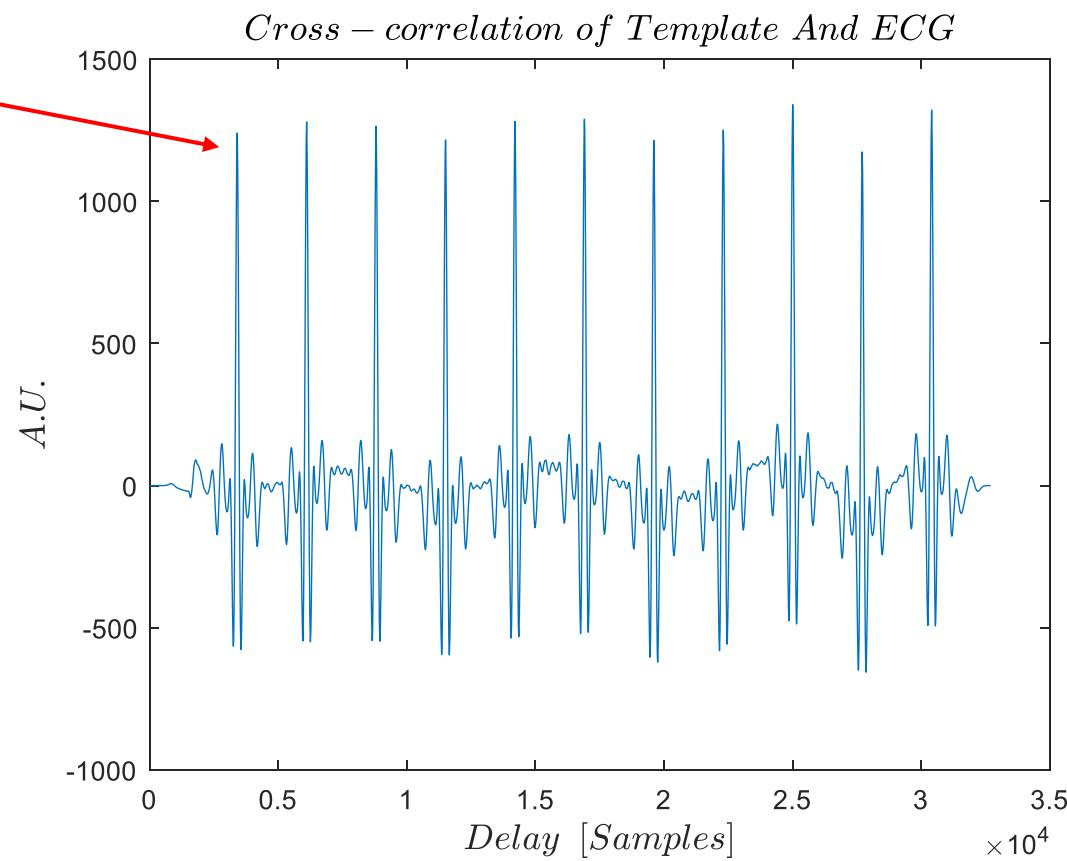
- אות ה-ECG מאופיין ע"י חוזרת של אותה תבנית הנקראת קומפלקס QRS:

דוגמה: מציאת קומפלקס QRS באוט ה-ECG

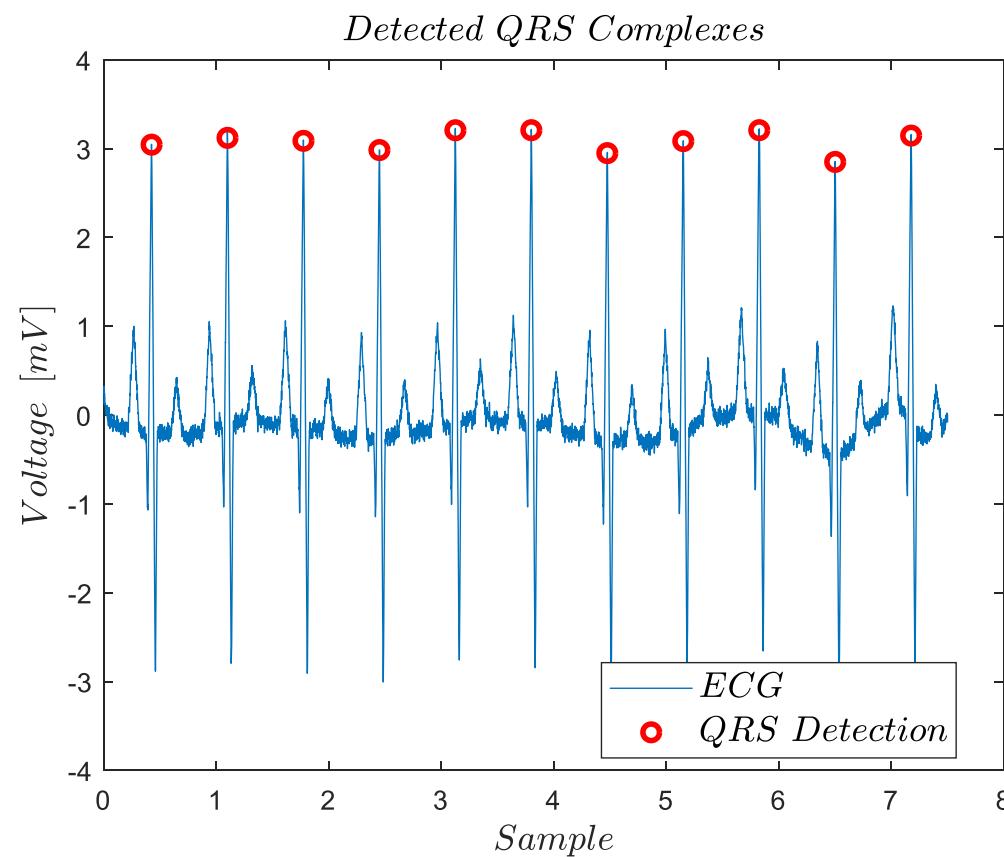
- פתרון: נחשב את **הקרוס-קורלציה** בין התבנית לאות ה-ECG:

הקרוס-קורלציה מקבלת
מקסימום = במקומות זה
ישנה התאמה טובה
لتבנית

דוגמה: מציאת קומפלקס QRS באוט ECG

- פתרון: להלן מיקומי המקסימות בQRS-קורלציה על גבי האות ECG:

דוגמה ב**ב**D-מיד: זיהוי אובייקט בתמונה

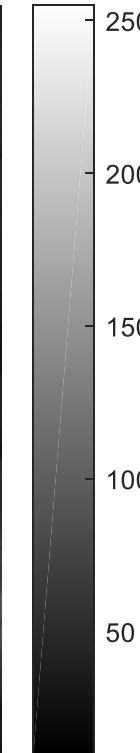
- אותו הגיון כמו ב**ח**C-מיד רק שunless המבנה היא מטריצה/תמונה קטנה:

Template

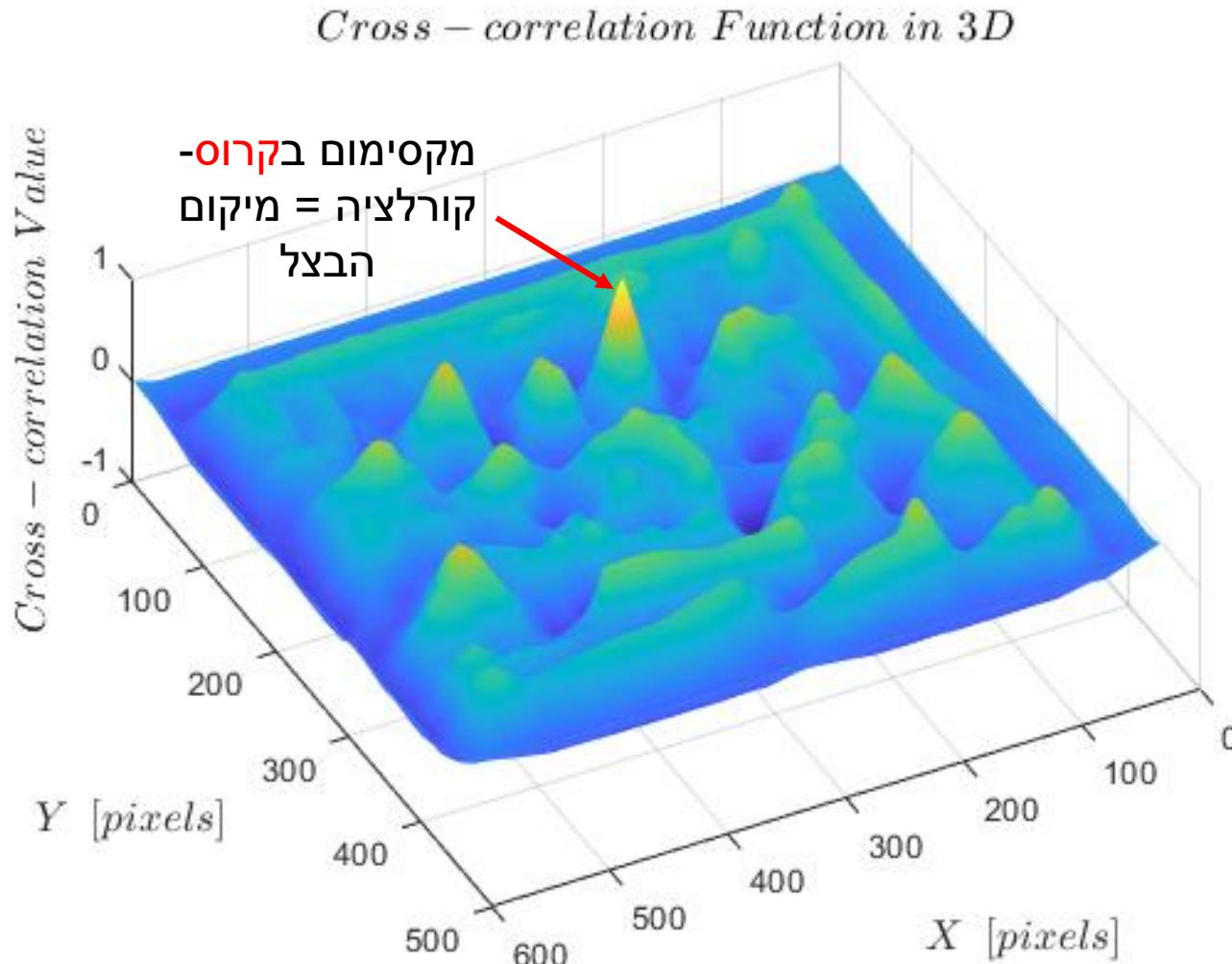

X

Input Image

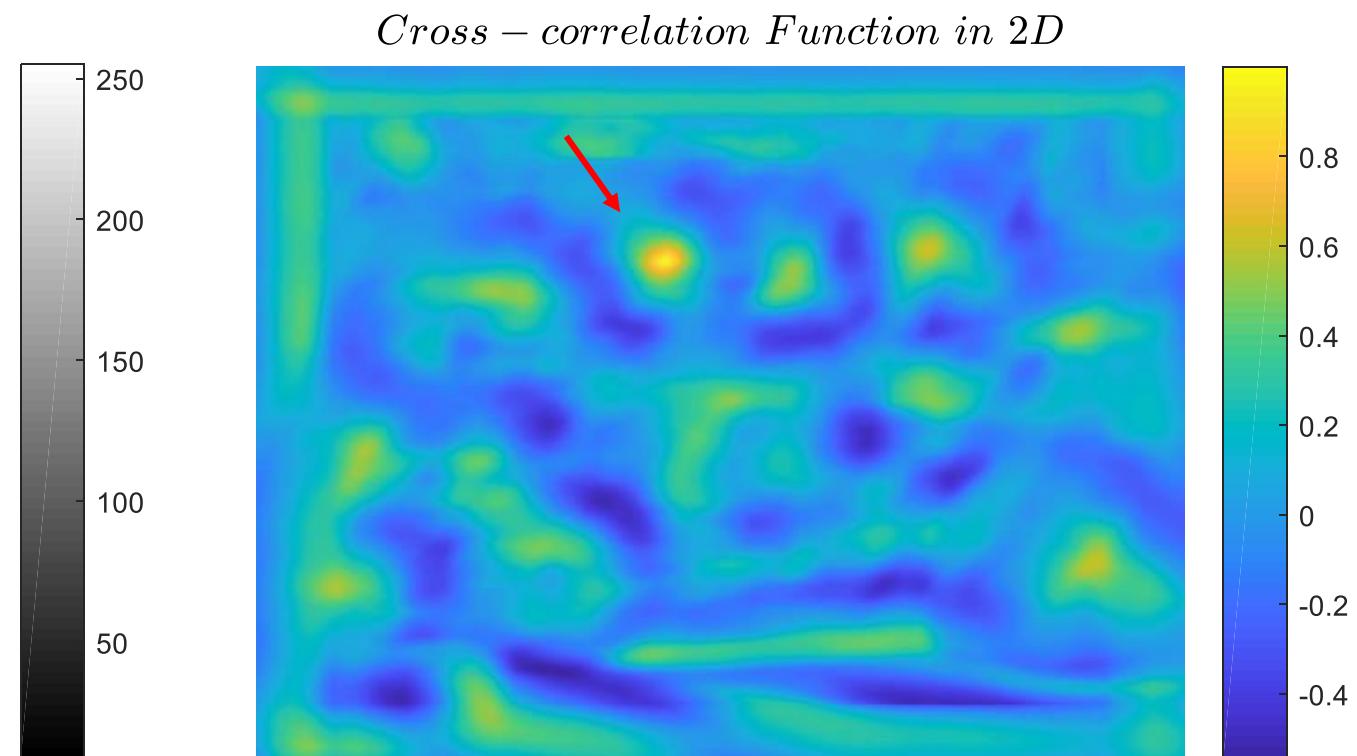
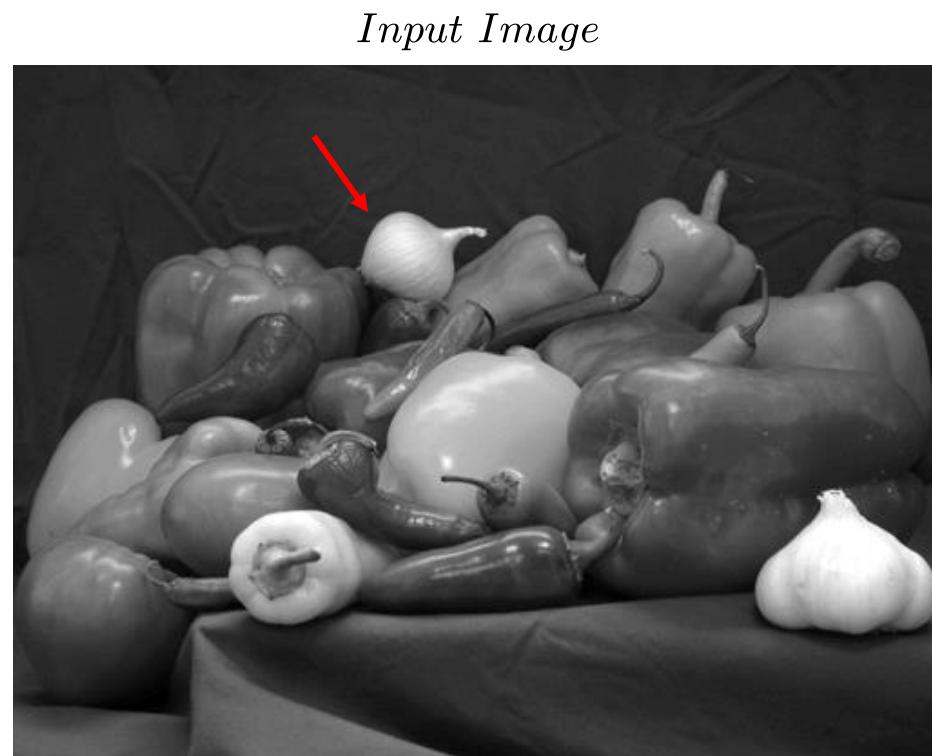
דוגמה ב 3D -מידה: זיהוי אובייקט בתמונה

- פונקציית הקורלציה – קורלציה 3D -מידית תראה כך:

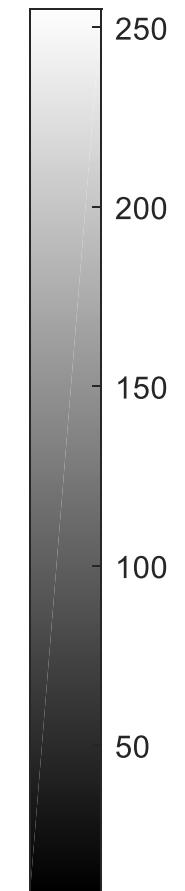
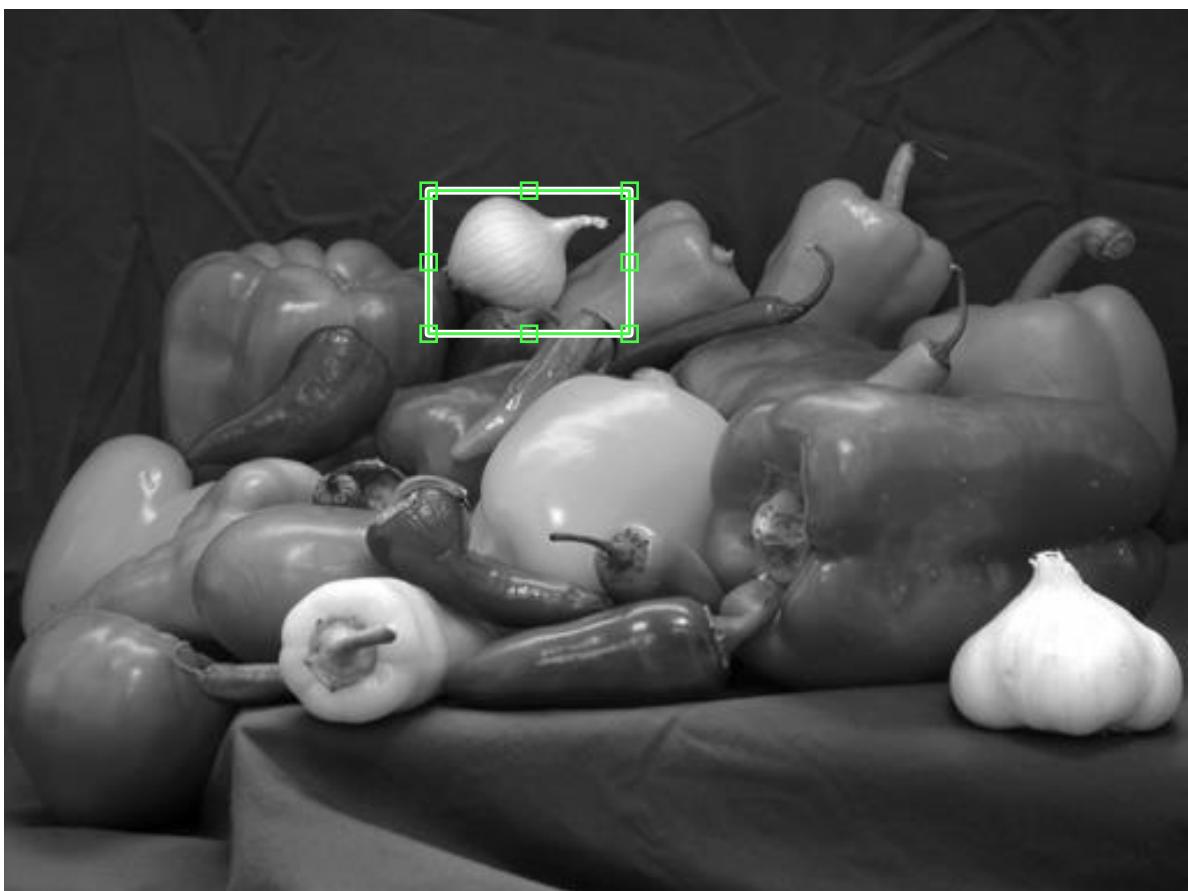
דוגמה ב $2D$ -מיד: זיהוי אובייקט בתמונה

- מקסימום ב $2D$ -קורלציה = מיקום הצלל:

דוגמה בD-מידה: זיהוי אובייקט בתמונה

Detected Template

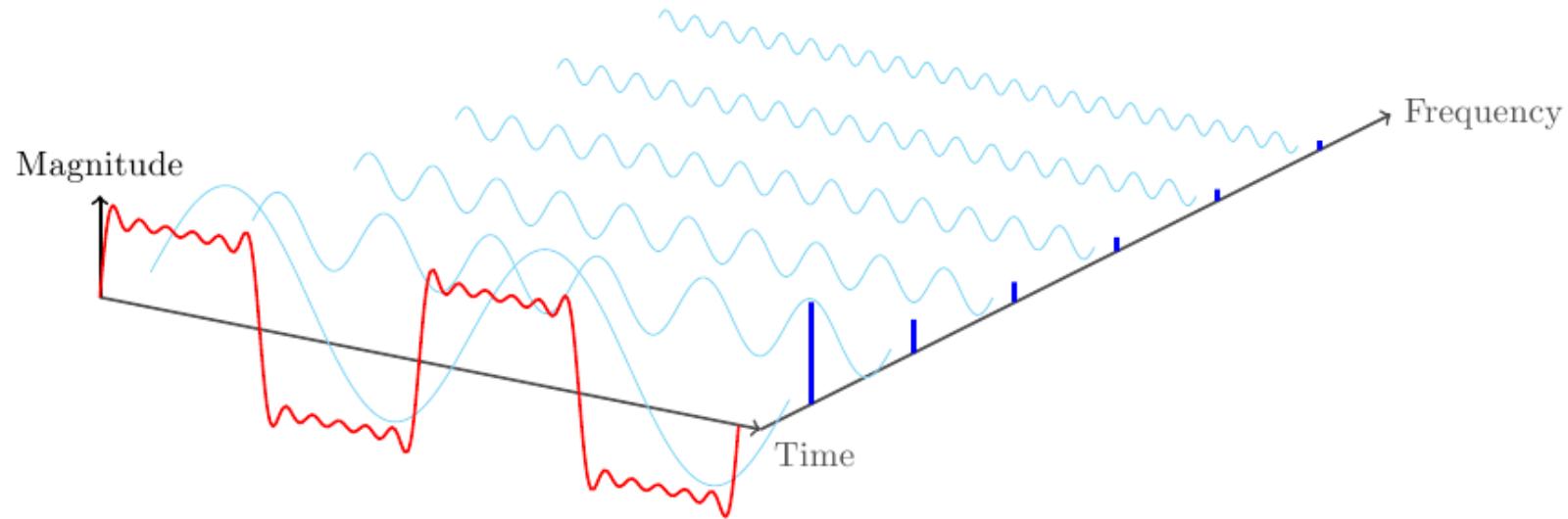
- התוצאה הסופית
תראה קר:

מה בתכנית?

- ✓ אוטות ומערכות
- ✓ סוגים של אוטות
- ✓ קוונטיציה/דגימה
- ✓ ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓ מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
  - ✓ שיעור ממדידות רouseות
  - ✓ שימושים של פונקציית הקורלציה
- **התמורות משולבות של זמן-תדר**
- **דוגמה מסכמת**

אותות משתנים בזמן / לא "סטציונריים"

- זיכרון: בחלק הראשון אמרנו של[Unit]ים קרובות נוח יותר לייצג אותן **במישור התדר**:

- שאלה: איך נא芬ן אותן שמשנים את התכולת התדרית בזמן?

אותות משתנים בזמן: דוגמה

- למשל נתון אות ה-EEG הבא:

- ניתן לראות שהתคולה התדרית של האות משתנה כפונקציה של הזמן.
- התמרת פוריה לכל האות לא תשקף את האינפורמציה הזמןית הרגעית במדויק. מה אפשר לעשות?

התמרת פורייה ל"זמן קצר"/ STFT

- נעבור על האות במקטעים ונחשב את התמרת פורייה של כל מקטע:

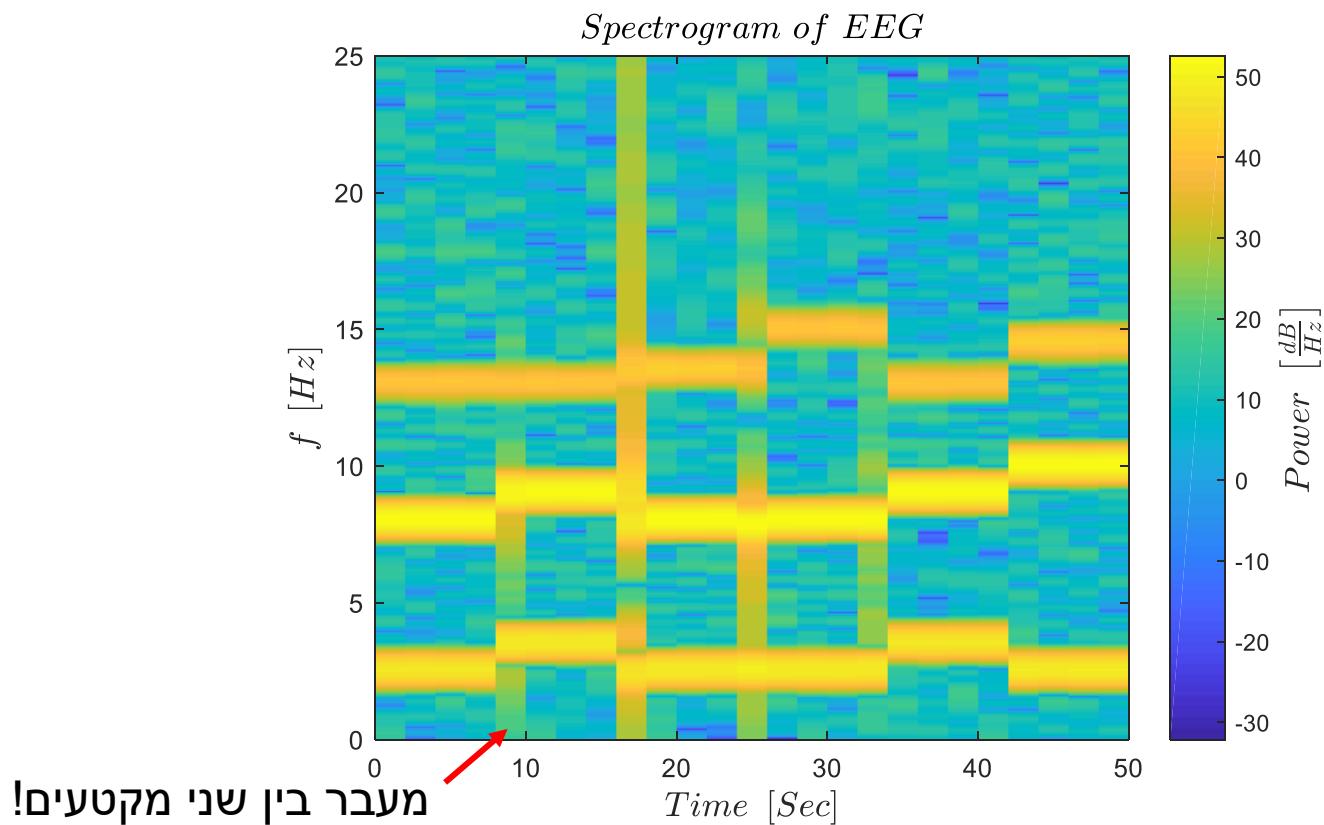

чисוב
התמרת
פוריה

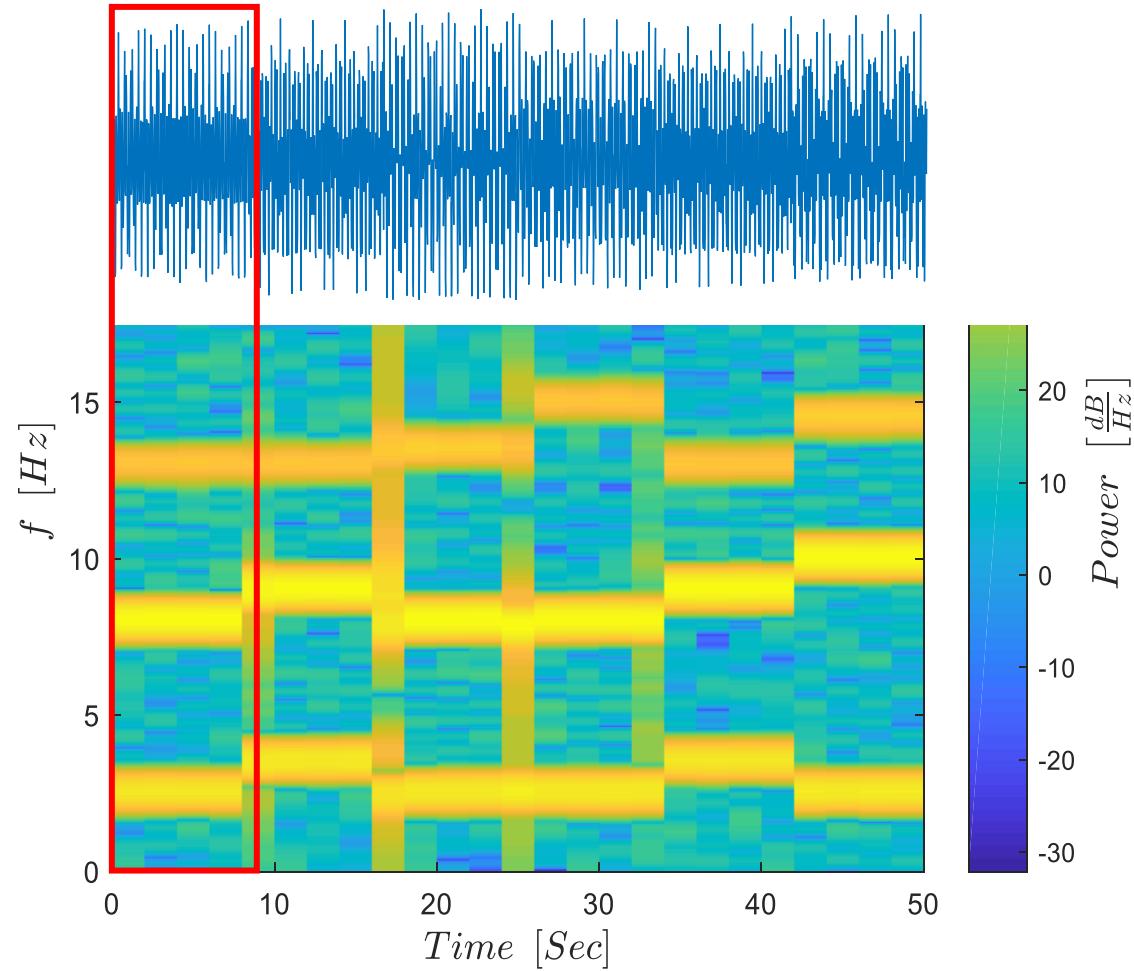
- נציג את התוצאה במטריצה (שქף הבא).

התרמת פורייה ל"זמן קצר"/STFT

- התוצאה המתקבלת עברו האות מהשיקף הקודם:

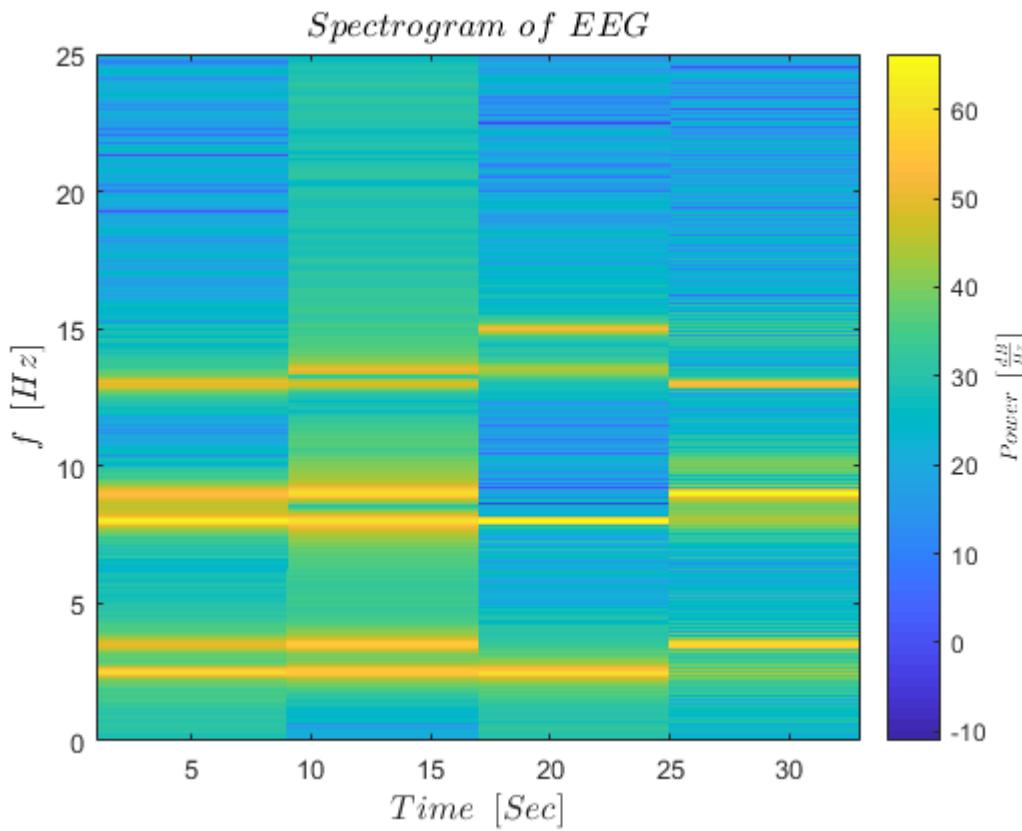
התרמת פורייה ל"זמן קצר"/STFT

- **локלייזציה של המעברים בהתרמת על גבי האות:**

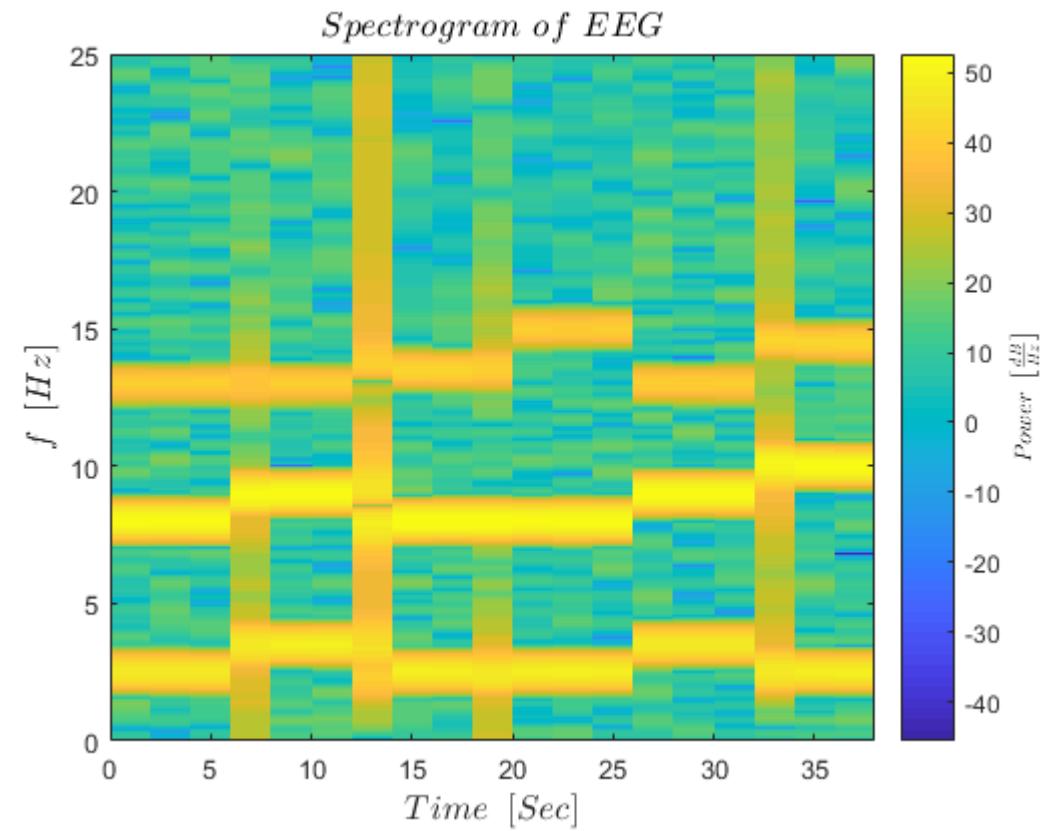
רזולווציה בזמן-תדר

- עקרון האי-ודאות:

צץ בזמן = רחב בתדר

2/21/2021

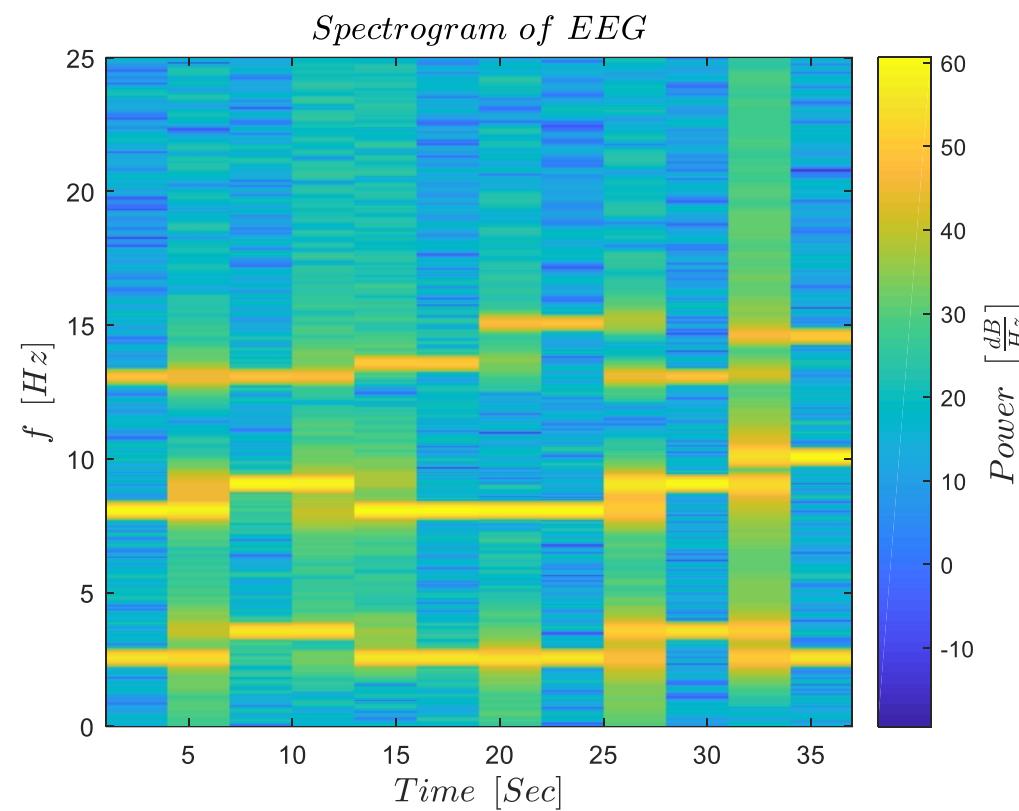
צץ בזמן = רחוב בתדר

אליאס געמה – הנדסת חשמל + הנדסה ביו-רפואית, טכניון

131

רזולווציה בזמן-תדר

- בד"כ עושים פשרה בין השניים (או משתמשים בכלים יותר מתקדמים):

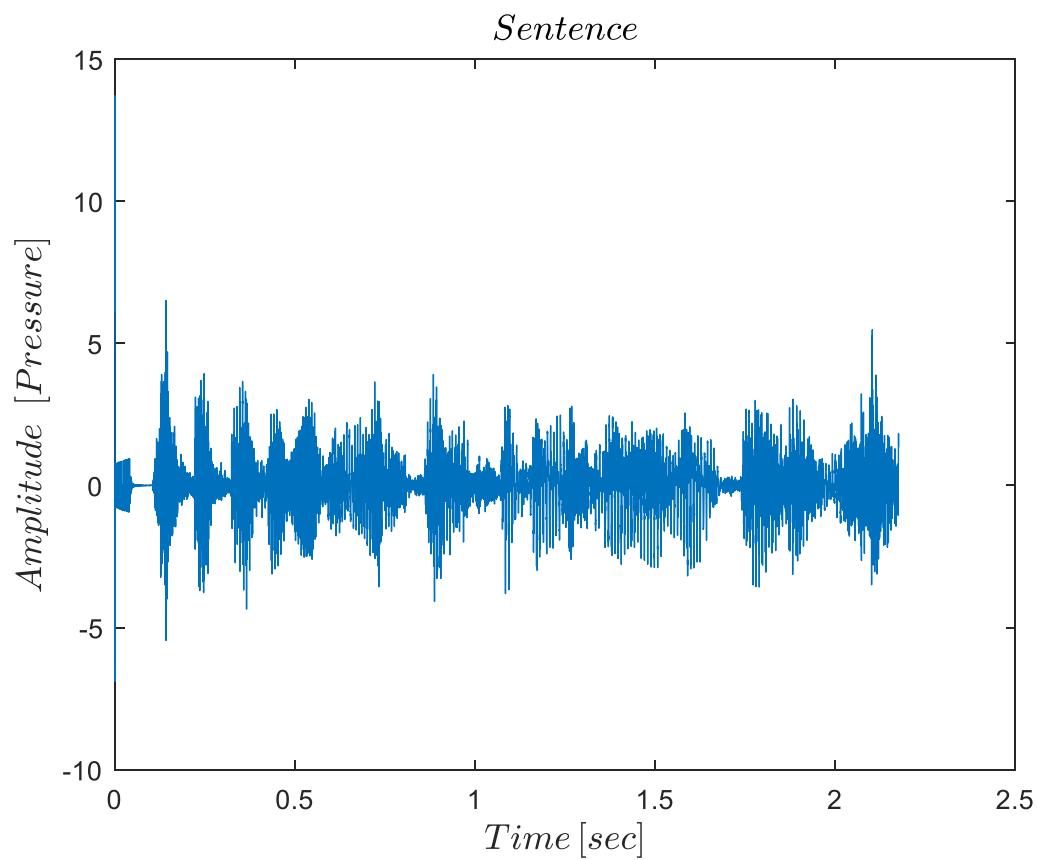

מה בתכנית?

- ✓ אוטות ומערכות
- ✓ סוגים של אוטות
- ✓ קוונטיציה/דגימה
- ✓ ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓ מסננים דיגיטליים
- **שיעור סטטיסטי**
  - ✓ שיעור ממדידות רouseות
  - ✓ שימושים של פונקציית הקורלציה
  - ✓ התמורות משולבות של זמן-תדר
- **דוגמה מסכמת**

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

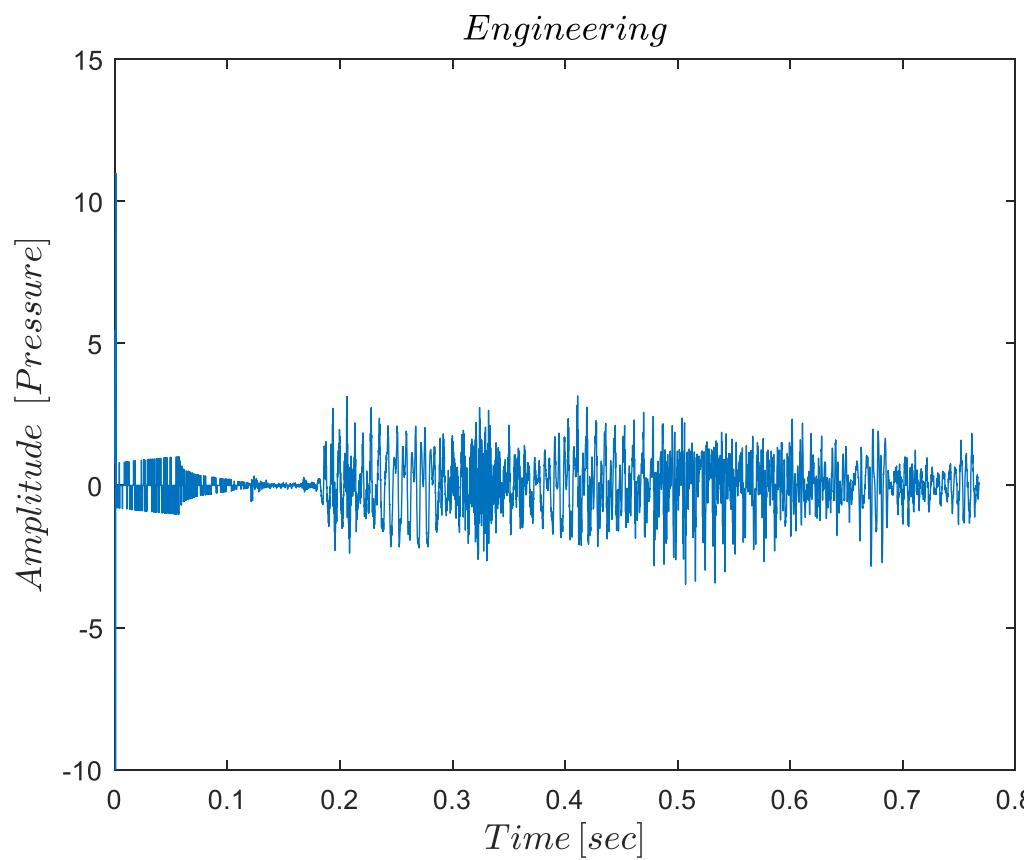
- נניח נתונים לנו המשפט הבא:

“en-GIN-eer-ing”

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

- ונתונה המילה "הנדסה":

"en-gin-EER-ing"

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

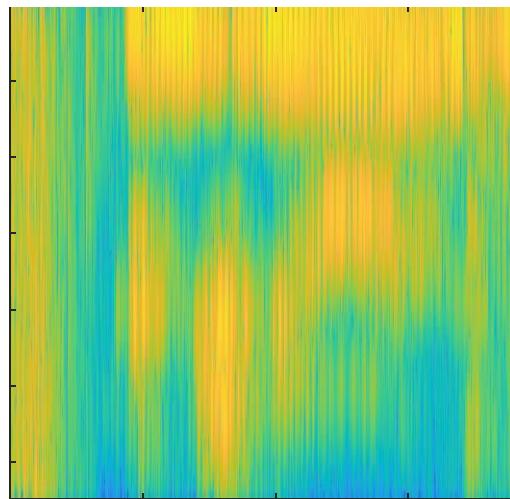
- אם ננסה להפיעיל זיהוי תבניות על אות הלחץ נתקשה למצוא את המילה "הנדסה" כיון שהדובר שינה את אופן הביטוי.

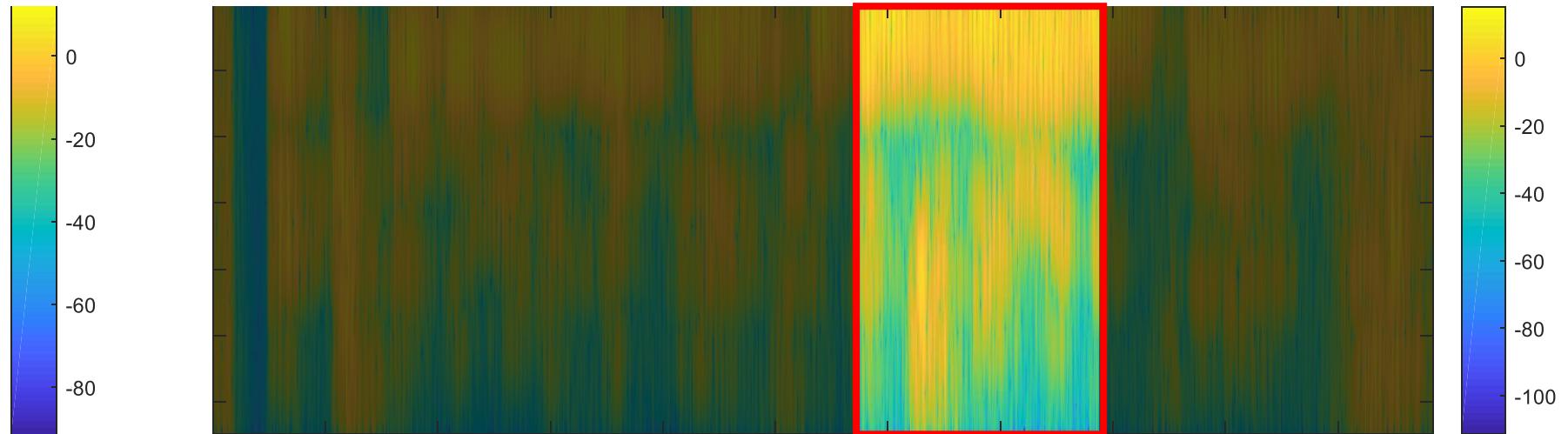
- שאלה:** אז מה עושים?

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

- פתרון: נשתמש בתמרת פורייה ל"זמן קצר" וננסה להשתמש בקורסיה למציאת התמרת המילה הנדסה בתוך התמרת המשפט!

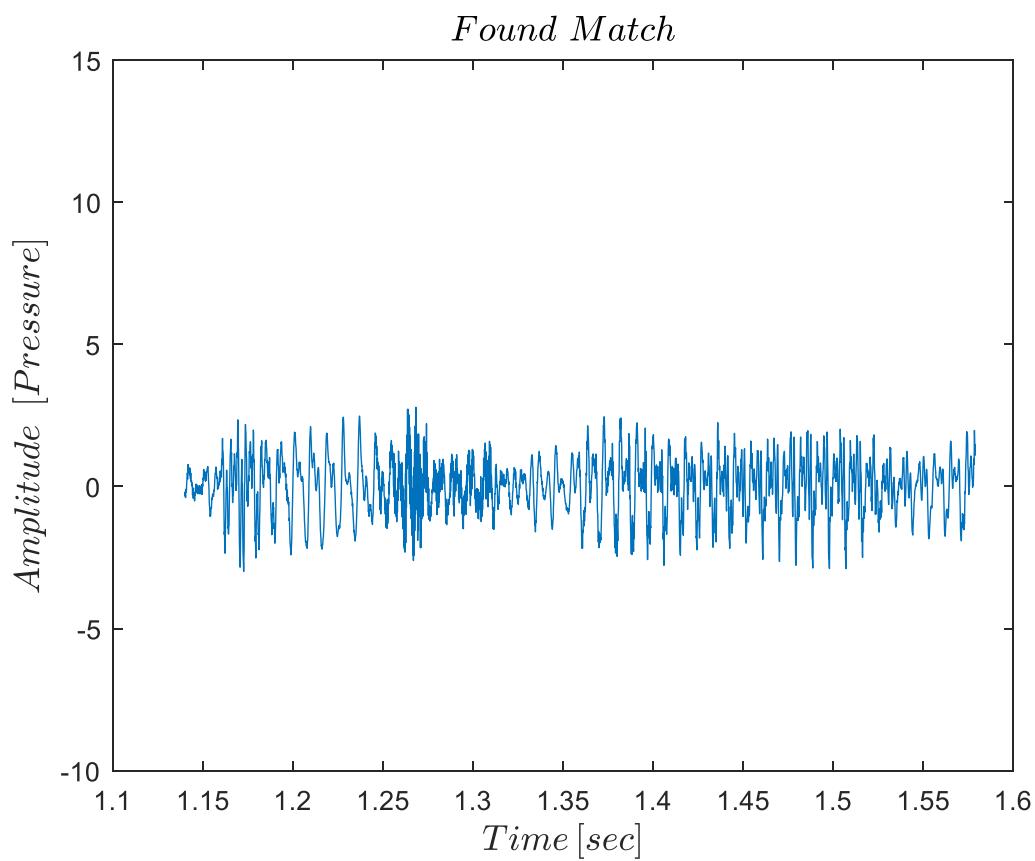
התמרת STFT של המילה "הנדסה"

התמרת STFT של כל המשפט

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

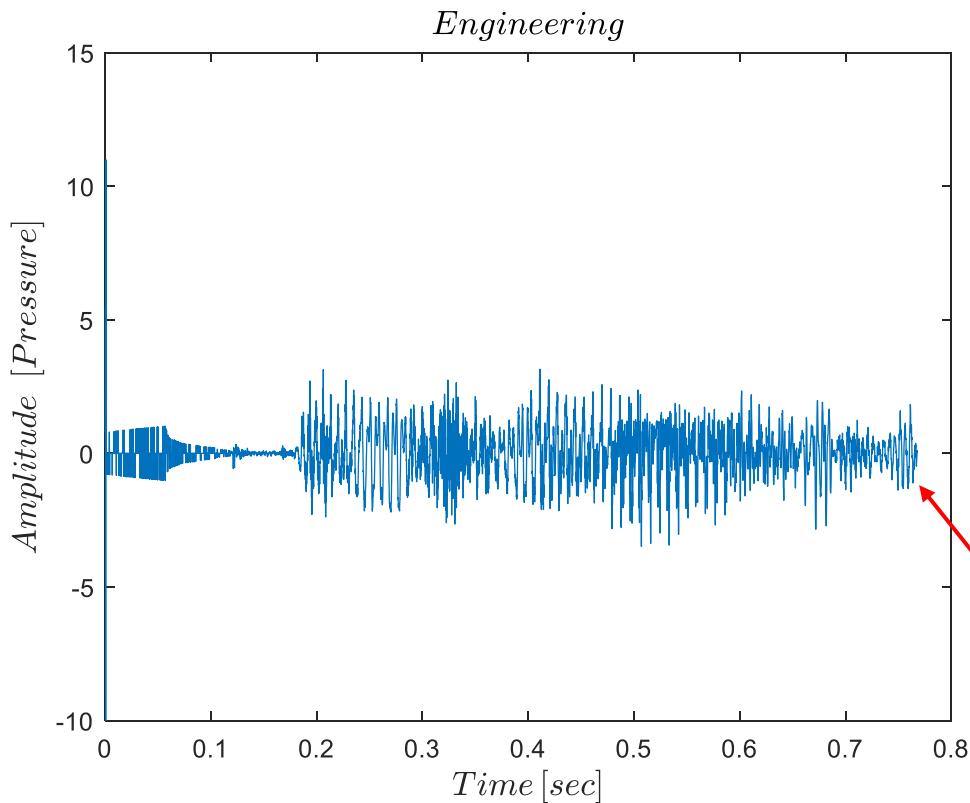
- בוא נשמע אם אכן צדקנו:

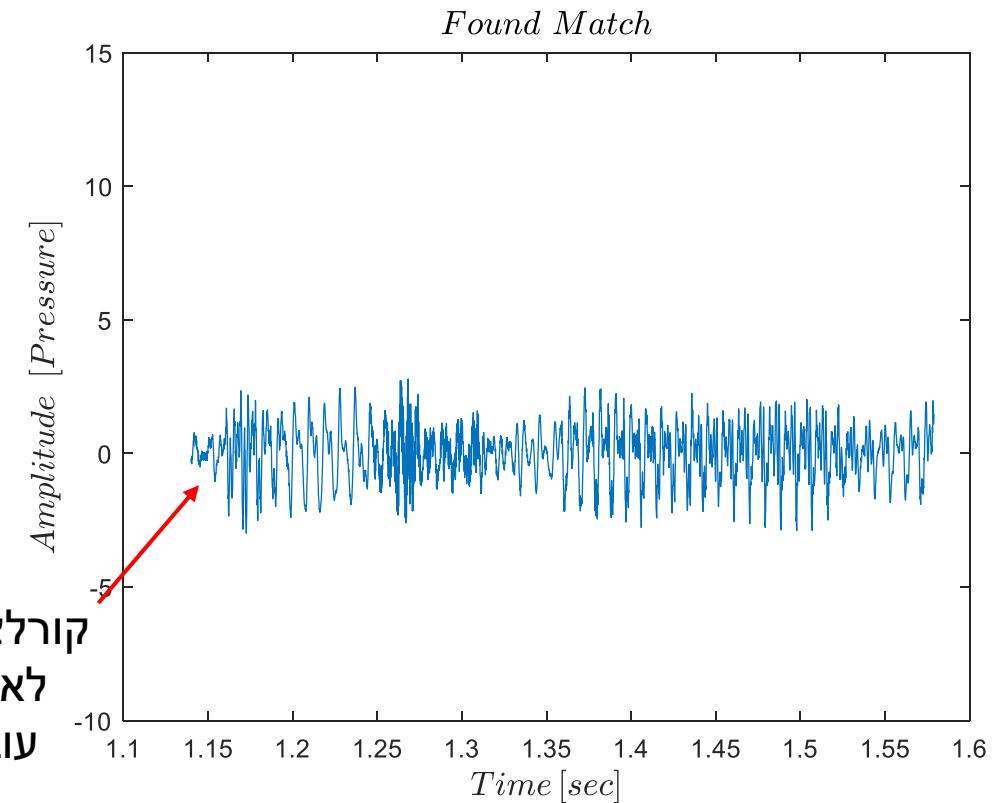
מילה שזוהתה

דוגמה מסכמת: זיהוי דיבור

- המילה שזוהתה בהשווואה למבנה במרחב הזמן:

קורלציה בזמן
לא היתה
עובדת..

מה בתכנית?

- ✓ אוטות ומערכות
- ✓ סוגים של אוטות
- ✓ קוונטיציה/דגימה
- ✓ ייצוג במישור התדר ע"י התמרת פורייה
- ✓ מסננים דיגיטליים
- ✓ שיעור סטטיסטי
- ✓ שיעור ממדידות רouseות
- ✓ שימושים של פונקציית הקורלציה
- ✓ התמורות משולבות של זמן-תדר
- ✓ דוגמה מסכמת

תודה על ההקשבה

